

T.C.
E G E Ü N İ V E R S İ T E S İ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**YATIRIMCILARIN KİTLESEL FONLAMAYA İLİŞKİN BAKIŞ
AÇILARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Tamer GÜLER

İşletme Anabilim Dalı

İZMİR

2020

T.C.
E G E Ü N İ V E R S İ T E S İ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**YATIRIMCILARIN KİTLESEL FONLAMAYA İLİŞKİN
BAKIŞ AÇILARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR
ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Tamer Güler

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Dilek Demirhan

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Yüksek Lisans Programı

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum

“Yatırımcıların Kitlese Fonlamaya İlişkin Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Tamer Güler

ÖNSÖZ

Gelişmekte olan ülkelerde büyüme ve kalkınmanın önündeki en büyük engellerden birisi yatırımlar için yeterli kaynak bulunamamasıdır. Bu nedenle yatırımcıların kaynak ihtiyacına dış yatırım kanallarıyla çözüm olmaya çalışılır. Bu durum ülkelerin daha fazla dışa bağımlı olmasına sebep olmaktadır. Son yıllarda gelişmiş ülkelerde kullanımı artan alternatif finansman yöntemleri iç piyasanın kaynak ihtiyacını sağlamak amacıyla gelişmekte olan ülkelerde de kullanılmaya başlamıştır. Bu yöntemlerden birisi olan paya dayalı kitlesel fonlama, yatırımcılarla girişimciyi ortak bir platformda buluşturarak girişime birçok yatırımcı tarafından kaynak olanağı sağlar.

Bu çalışmada, Türkiye’de henüz çok yeni olan paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların farkındalık düzeylerini, tutumlarını, kaygılarını ve katılma niyetlerini inceleyerek bu platformlara bakış açılarını belirlemek istenmiştir. Bu tez konusunun belirlenmesindeki amaç yatırımcıların bu platformlara olan tutumlarını ve katılma niyetlerini ortaya koyarak kitlesel fonlamayla yaratılması planlanan fonların arttırılıp daha çok proje ve fikrin hayata geçmesini sağlayabilecek tespitlerde bulunmaktır. İleride bu platformlara olan ilgi artarsa piyasanın kaynak ihtiyacını kendi içinde çözerek dışa olan bağımlılığın azalacağı düşünülmektedir.

ÖZET

Bu çalışma, paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların bakış açılarını belirlemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, günümüzde önemi gittikçe artan alternatif finansman yöntemlerinden olan kitlesel fonlamanın tanımı, kapsamı, tarihçesi ve modelleri incelenmiştir. Arkasından çalışmanın konusunu oluşturan paya dayalı kitlesel fonlamaya yer verilmiştir. Paya dayalı kitlesel fonlamanın kapsamı, işleyişi ve ülkemizde bu modele yönelik yapılan yasal düzenlemeler bu bölümde yer almaktadır. Sonrasında dünyadaki ve ülkemizdeki durumu hakkında bilgiler verilmiştir.

Paya dayalı kitlesel fonlamaya yatırımcıların bakış açısını belirlemek için farkındalık, tutum ve niyet parametrelerini belirlenmiştir. Bu parametrelere yönelik sorular ve katılımcıların demografik özelliklerini içeren bir anket hazırlanıp 384 katılımcıya uygulanmıştır. Anketin sonuçları belirlenen parametreleri ve demografik özelliklerini içeren hipotezlere göre analiz edilmiştir.

Analizlerin sonucuna bakıldığında, ilk olarak katılımcıların cinsiyetlerinin paya dayalı kitlesel fonlamaya bakış açılarında tutum ve niyetleri bakımından önemli bir unsur olmadığı ancak erkeklerin kadınlara göre daha fazla farkındalığa sahip olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi yüksek olan katılımcıların bu platformlara ilişkin yüksek düzeyde bilgi ve farkındalık seviyesine sahip olduğu ve tutumlarının olumlu yönde arttığı görülmektedir. Ayrıca, paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların katılma niyetleri ankette belirlenen demografik değişkenlere göre farklılık göstermemiştir. Son olarak, çalışmada farkındalık, tutum ve niyet değişkenleri arasında tespit edilen pozitif ilişki üç değişkenin birbirleriyle olan güçlü bağına göstermektedir. Bu ilişkiye göre yatırımcıların farkındalık seviyelerinin tutum ve niyetlerini arttıracaklarını ayrıca tutumlarının olumlu yönde artması da katılma niyetlerini olumlu yönde etkileyeceği anlamına gelmektedir. Buna göre platformların yatırımcıların ilgisini çekmeye başarması tutum ve katılma niyetlerini de arttıracakları için ileride çok daha fazla yatırımcıya ulaşmalarına imkan sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Paya Dayalı Kitlese Fonlama, Kitlese Fonlama, Hisse bazı Kitle Fonlaması, Alternatif Finansman

ABSTRACT

This study aims to determine the perspectives of investors for equity-based crowdfunding. Firstly, the definition, content, history and models of crowdfunding, which is one of the increasingly important alternative financing methods, have been examined. Afterwards, information was given about its situation in the world and in our country. Then, equity based crowdfunding, which is the subject of the study, is included. The content, operation and the legal arrangements made for this model in our country are included in this section.

Awareness, attitude and intention parameters have been determined in order to determine the investors' perspective on the equity based crowdfunding. A survey with questions about these parameters and demographic characteristics of the participants was prepared and conducted with 384 participants. The results of the survey were analyzed according to the hypotheses containing the determined parameters and demographic features.

When the results of the survey are analyzed, it was first observed that the sex of the participants was not an important factor in their attitudes and intentions regarding their views on equity-based crowdfunding, but men were more aware than women. Participants with high level of education seem to have a high level of knowledge and awareness on these platforms and their attitudes increase positively. In addition, investors' intentions to participate for equity-based crowdfunding did not differ according to the demographic variables determined in the survey. Finally, the positive relationship between awareness, attitude, and intention variables in the study shows the strong bond of the three variables. According to this relationship, investors' awareness levels will increase their attitudes and intentions, and that their attitudes will increase positively will also affect their intentions to participate. Accordingly, the fact that the platforms succeed in attracting investors will increase their attitudes and intentions to participate and will enable them to reach more investors in the future.

Keywords: Share Based Crowdfunding, Crowdfunding, Equity Crowdfunding, Alternative Financing

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	3
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TABLolar DİZİNİ.....	vii
RESİMLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
KİTLESEL FONLAMA MODELLERİ VE PAYA DAYALI KİTLESEL FONLAMA	3
1.1 KİTLESEL FONLAMANIN TANIMI	3
1.2. KİTLESEL FONLAMANIN TARİHSEL GELİŞİMİ	5
1.3. KİTLESEL FONLAMANIN PAYDAŞLARI.....	7
1.3.1. Yatırımcılar	8
1.3.2. Girişimciler	8
1.3.3. Kitlesele Fonlama Platformları.....	9
1.4. KİTLESEL FONLAMANIN SWOT ANALİZİ	10
1.4.1. Güçlü Yönleri.....	10
1.4.2. Zayıf Yönleri.....	11
1.4.3. Fırsatları	12
1.4.4 Tehditleri	14
1.5. KİTLESEL FONLAMA MODELLERİ	14
1.5.1. Bağış Modeli.....	14
1.5.2. Ödül Modeli	15
1.5.4. Borçlanma Modeli	17

1.5.5. Aynı Fon Modeli	18
1.5.6. Paya Dayalı Model.....	18
1.5.7. Karma Model.....	19
1.6. PAYA DAYALI KİTLESEL FONLAMA.....	20
1.6.1. Paya Dayalı Kitlesel Fonlamanın İşleyiş Süreci	20
1.6.2. Paya Dayalı Kitlesel Fonlama Hakkındaki Ülkemizdeki Yasal Düzenlemeler	22
İKİNCİ BÖLÜM.....	25
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE KİTLESEL FONLAMA	25
2.1. DÜNYADA KİTLESEL FONLAMA ÖRNEKLERİ	25
2.1.2. Çin	26
2.1.4. Güney Kore.....	32
2.1.5. Fransa.....	34
2.1.7. Avustralya	40
2.1.8. Kanada.....	41
2.1.10. İtalya.....	46
2.1.11. İspanya	48
2.2. TÜRKİYE’DE KİTLESEL FONLAMA UYGULAMALARI.....	49
2.2.1. Türkiye’de Kitlesel Fonlamanın Gelişimi	50
2.2.2. Türkiye’de Kitlesel Fonlama Platformları	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	57
POTANSİYEL YATIRIMCILARIN PAY BAZLI KİTLESEL FONLAMAYA BAKIŞ AÇILARINA YÖNELİK FARKINDALIK, TUTUM VE KATILMA NİYETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	57
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	57
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	58
3.2.1. Araştırmanın Evreni Ve Örneklem	58

3.2.2 Anket Formu	58
3.2.3. Araştırmanın Hipotezleri	59
3.3. BULGULAR.....	60
3.3.1. Demografik Sorulara İlişkin Bulgular	61
3.3.2. Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Yatırımcıların Bakış Açısına Yönelik Sorulara ve Önermelere Katılımcıların Verdiği Cevaplar.....	63
4.3.3. Hipotezlere İlişkin Bulgular	67
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA	88
EKLER.....	94
TEŞEKKÜR	126
ÖZGEÇMİŞ.....	127

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: İspanya’da Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi.....	49
Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bilgiler Tablosu	61
Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumlarına İlişkin Bilgiler Tablosu	62
Tablo 4: Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bilgiler Tablosu	62
Tablo 5: Katılımcıların Gelir Seviyesine İlişkin Bilgiler	62
Tablo 6: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Farkındalık Düzeyi Ölçen Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri	63
Tablo 7: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya İlişkin Farkındalık Düzeyini Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri	64
Tablo 8: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Tutumlarını Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri	65
Tablo 9: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Niyetlerini Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri	66
Tablo 10: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Cinsiyete İlişkin T-Test Sonuçları.....	67
Tablo 11: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Eğitim Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	68
Tablo 12: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Yaş Gruplarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	69
Tablo 13: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Gelir Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	70
Tablo 14: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Cinsiyetlerine İlişkin T-Test Sonuçları	72
Tablo 15: Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Eğitim Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	73

Tablo 16: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Yaş Gruplarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 17: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 18: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Niyetlerinin Cinsiyetlerine İlişkin T-Test Sonuçları	78
Tablo 19: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Katılma Niyetlerinin Yaş Gruplarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	79
Tablo 20: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Katılma Niyetlerinin Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	80
Tablo 21: Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları	81
Tablo 22: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Eğitim Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları	98
Tablo 23: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları	101
Tablo 24: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları	104
Tablo 25: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Eğitim Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları	108
Tablo 26: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları	113
Tablo 27: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları	116
Tablo 28: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Niyetlerinin Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları	121
Tablo 29: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Niyetlerinin Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları	123

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Çin Kitlesel Fonlama Hacmi	26
Şekil 2: Çin Fon Hacminin Modellere Dağılımı.....	27
Şekil 3:ABD Kitlesel Fonlama Hacmi	28
Şekil 4:ABD Fon Hacminin Modellere Dağılımı.....	29
Şekil 5:Birleşik Krallık Kitlesel Fonlama Hacmi	30
Şekil 6:Birleşik Krallık Kitlesel Fonlama Modellerinin Fon Hacmi.....	31
Şekil 7:Güney Kore Kitlesel Fonlama Hacmi	33
Şekil 8:Güney Kore’de Kitlesel Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı	34
Şekil 9:Fransa Kitlesel Fonlama Hacmi	35
Şekil 10:Fransa’da Kitlesel Fonlama Modellerinin Fon Hacmi	36
Şekil 11:Almanya Kitlesel Fonlama Hacmi	38
Şekil 12:Almanya’da Kitlesel Fonlama Modellerinin Fon Hacmi	39
Şekil 13:Avustralya Kitlesel Fonlama Hacmi	40
Şekil 14:Avustralya’da Kitlesel Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı	41
Şekil 15: Kanada Kitlesel Fonlama Hacmi.....	42
Şekil 16:Kanada’da Kitlesel Fonlama Modellerinin Fon Hacmi	42
Şekil 17: Japonya Kitlesel Fonlama Hacmi.....	44
Şekil 18:Japonya’da Kitlesel Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı	45
Şekil 19: İtalya Kitlesel Fonlama Hacmi.....	46
Şekil 20: İtalya’da Kitlesel Fonlama Modellerinin Fon Hacmi.....	47
Şekil 21: İspanya Kitlesel Fonlama Fon Hacmi	48

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1: Türkiye’de Kitlesele Fonlama Sektör Hacmi	50
---	----

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	Aktaran
AR-GE	Araştırma Geliştirme
FCA	Financial Conduct Authority
JOBS	Jumpstart Our Business Startups
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
SPK	Sermaye Piyasalar Kurulu
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerde kalkınmanın sağlanması için en önemli sorun yeni girişimler için gerekli olan kaynaktır. Bu ülkeler bu girişimleri gerçekleştirmek için iç ve dış yatırımları değerlendirmekte ancak yine de yeterli olmamaktadır. Bu yüzden alternatif finansman yöntemlerinin önemi özellikle gelişmekte olan ülkelerde gün geçtikçe daha çok artmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde henüz yeni sayılabilecek olan kitlesel fonlama, fon sağlayanla girişimciyi buluşturarak girişim projeleri için gerekli olan kaynağın bulunmasını kolaylaştırır. Diğer finansman yöntemlerinden farklı olarak projelere tek bir fon sağlayanın aksine imece usulü birçok fon sağlayandan kaynak oluşumu sağlar. Bağış, borçlanma ve ödül gibi birçok modeli bulunan kitlesel fonlama platformlarının yatırımcıların sadece prestij ve motivasyon amaçlı değil aynı zamanda yatırım fırsatı ve kar beklentisi olarak bu platformlara ilgisini çekebilecek paya dayalı modeli de bulunmaktadır. Bu modelde yatırımcı fon sağladığı projenin aynı zamanda pay sahibi ve ortağı haline gelmektedir. Projenin başarı olması durumunda girişimi gerçekleştiren gibi yatırımcı da kar elde etmektedir. Henüz ülkemizde paya dayalı platformların test aşamasında olmasından dolayı yatırımcıların bu platformlar hakkındaki düşünceleri ve kaygıları merak edilmektedir.

Bu çalışma paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı ülkemizdeki yatırımcıların bakış açılarını belirlemeyi esas almıştır. Yatırımcıların bakış açılarını analiz ederken platformlara karşı farkındalıkları, tutumları ve niyetleri baz alınmıştır. Bu üç parametreyle paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların bakış açıları belirlenerek platformlara öneriler sunulmaktadır.

Birinci bölümde kitlesel fonlamanın tanımı yapılmakta ve sonrasında günümüze kadar gelişi konusunda bilgiler verilmektedir. Arkasından kitlesel fonlamanın paydaşları olan yatırımcılar, girişimciler ve platformların süreçteki rolleri anlatılmıştır. Sonrasında, kitlesel fonlamanın SWOT analizi yapılmıştır. Son olarak kitlesel fonlama modelleri ve konumuzu oluşturan paya dayalı kitlesel fonlamanın ne olduğu ve nasıl çalıştığı ve yasal mevzuatları aktarılmıştır.

İkinci bölümde, kitlesel fonlamanın dünyadaki dağılımı ve kullanımının fazla olduğu ülkeler hakkında bilgiler verilmiştir. Ülkelerde kullanılan kitlesel fonlama hacimleri ve bu hacimlerin modellere göre dağılımı ele alınmıştır. Son olarak Türkiye'deki kitlesel fonlama hacmi ve modellere göre dağılımı incelenmiştir.

Son bölüm olan üçüncü bölümde, yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya bakış açılarını analiz etmek için yapılacak olan anket çalışması ve bu çalışma ile ilgili analiz sonuçları yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KİTLESEL FONLAMA MODELLERİ VE PAYA DAYALI KİTLESEL FONLAMA

Birçok kişinin bir projeye veya bir amaca katkı sağlamak için fon aktarmasıyla oluşan bir alternatif finansman yöntemi olan kitlesel fonlama, Türkiye’de de son yıllarda kullanılmaya başlanmıştır.

Bu bölümde, girişimciyle yatırımcıyı buluşturan kitlesel fonlama platformlarının literatürde yer alan tanımları, geçmişte imece usulü olarak bilinen kullanımından sanal ortamda platformlar aracılığıyla kullanımına gelişimini, kitlesel fonlama platformlarını oluşturan paydaşların rolleri, bu platformlarının güçlü ve zayıf yönlerini öne süren SWOT analizi ve kitlesel fonlama modelleri ele alınacaktır. Son olarak çalışma konusunu oluşturan kitlesel fonlama modellerinden biri olan paya dayalı kitlesel fonlamanın kapsamı, işleyişi ve Türkiye’deki son yasal düzenlemeler hakkında bilgi verilecektir.

1.1 KİTLESEL FONLAMANIN TANIMI

Kitlesel fonlamanın tanımı ile ilgili literatür araştırıldığında, yapılan tanımların bir çoğunun yurtdışı kaynaklı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ülkemizde de henüz yeteri kadar olmasa da kitlesel fonlamanın kapsamı ve yöntemi üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Canbaz ve Çonkar, 2018, s.40). Yurt dışından ve ülkemizden konu hakkında yapılan tanımlamalar aşağıda sıralanmıştır.

Kitlesel fonlama, çoğunlukla farklı coğrafi bölgelerde yaşayan insanların ilgilendikleri bir projeye küçük miktarlarda para sağladıkları, yeni bir finansman uygulamasıdır. Para doğrudan ya da internet teknolojilerini kullanarak çevrimiçi platformlar aracılığıyla toplanmaktadır. Kitlesel fonlamanın son zamanlarda önemini

arttıran etkenler belirsizliğini korumakla birlikte iki öngörü üzerinde durulmaktadır. İlki; web teknolojisinin son zamanlardaki gelişimi, ikincisi; 2007–2008 küresel mali krizinden sonra meydana gelen “kredi krizi” olarak gösterilmektedir. (Kirby ve Worner, 2014, s.12).

Basit olarak, kitle fonlaması, bir projenin veya bir girişimin, profesyonel taraflar yerine (örneğin, bankalar, risk sermayesi kapitalistleri veya melek yatırımcı gibi) bir grup insan tarafından finanse edilmesidir. Teorik olarak, bireyler yatırımları dolaylı olarak tasarruflarıyla finanse etmektedirler çünkü bankalar fon arz edenler ve fon talep edenler arasında aracı olarak hareket ederler. Buna karşılık, kitle fonlaması herhangi bir aracı olmadan gerçekleşmektedir. Girişimciler internet üzerinden iletişim kurmak suretiyle ihtiyaç duydukları fonları doğrudan bireylerden toplayarak kendilerine finansman sağlamaktadırlar (Schwienbacher ve Larralde, 2010, s.4).

Bir girişimcinin proje fikrini hayata geçirmek üzere fon bulması zordur çünkü yeni projeler doğal olarak risklidir. Bu yüzden yeterli kaynağı elde edemeyip başarıyla hedeflerine ulaşamayabilirler. Kitlesele fonlama, yeni fikirleri gerçekleştirmek için çok çeşitli katılımcılardan açık çağrı yoluyla kaynak talep etme eylemidir. Kitlesele fonlama birçok şekilde sağlanabilir; web sayfasında açık bir çağrı ile, halka açık bir yerde bildirim yayınlayarak veya kitle fonlaması web sitesi adı verilen organize çevrimiçi pazarlar aracılığıyla fon toplanabilmektedir (Wash ve Solomon, 2014, s.39). Bu yöntemlerden en etkili si kitlesele fonlama web siteleridir. Kitlesele fonlama web siteleri, paraya ihtiyaç duyan projeleri yayınlayarak yatırımcıların ve bağışçıların her bir projeye küçük de olsa bir katkıda bulunmalarına yardımcı olur. Kitlesele fonlama web siteleri birçok küçük bağış toplayarak, her türlü büyük ve ilginç projeyi finanse edebilirler. Örneğin, film yazarı Charlie Kaufman ve ortakları, Anomalisa isimli filmin yaratılmasını finanse etmek için 5.000'den fazla bağışçıdan 400.000 \$ 'ı aşan bağış toplamışlardır. Kickstarter, Spot.Us ve Donörler Select, belirli türdeki projeleri (sırasıyla yaratıcı, gazetecilik ve sınıf projeleri) hedef alan kitlesele fonlama web sitelerine örnek olarak verilebilir (Wash ve Solomon, 2014, s.38).

Ergen, Lau ve Bilginoğlu(2013) araştırmalarında kitlesel fonlamayı fon arayışı içinde olan bir çok yatırımcıya yeni bir seçim olanağı sağlayan ortaklık biçimi olarak tanımlamış ve daha derine inerek birbirinden farklı yatırımcıların bir araya gelerek seçtikleri bir veya birden fazla projeye, karşılığında bir şey talep ederek veya etmeyerek bağışta bulunması, ortak olması, eğer ürün geliştirme aşamasında ise ön sipariş vermesi şeklinde, girişimi gerçekleştirenlere fon sağlaması olarak tanımlamıştır.

Yeni kurulan ve genç işletmelerin başına gelen zorlukların en önemlisi var olmalarını sağlayacak fon kaynaklarını bulmaktır. Girişimi gerçekleştirenin kendisi, ailesi, arkadaşları, melek yatırımcılar ve girişim sermayesi gibi geleneksel olarak kullanılan fonlara, internet teknolojisinin gelişimi ve sosyal medya kullanımının artmasıyla yeni bir fon kaynağı olan kitlesel fonlama da girmiştir. Kitlesel fonlama girişimcinin oluşturduğu proje veya iş fikrinin, internet yardımıyla birçok fon sağlayıcısının her birinden ufak miktarlarda toplanan kaynaklarla finanse edilmesine yardımcı olan sermaye mekanizmasıdır. Bireylerin küçük miktarda yatırdığı fonlar birikerek sermaye oluşturmada kitlelerin gücünü yansıtmaktadır (Atsan ve Erdoğan, 2015, s.297).

Mitra (2012) (akt. Çubukçu, 2017, s.156) çalışmasında kitlesel fonlamanın var olmasını teknoloji ve internetin gelişmesine bağlamakta ve hayatımıza “kitlesel fonlama” kavramının girdiğini bize aktarmaktadır. Kitlesel fonlama İngilizce “crowdfunding” ifadesinden türetilmiştir. “Crowdfunding” kelimesinin birebir Türkçe karşılığı ise “kalabalık fonlaması” anlamına gelmektedir.” Bu kavram da tam olarak birçok bireyin bir araya gelip aralarında bir bütün olarak fon oluşturmaları anlamına gelmektedir. Kısaca ifade edecek olursak kitlesel fonlama, bir fikir veya projenin bir kitle oluşturacak kadar fazla birey tarafından fonlanması anlamına gelmektedir.

1.2. KİTLESEL FONLAMAMANIN TARİHSEL GELİşİMİ

Sermayeye sahip olma ve borç temin etme geçmişten günümüze kadar iktisadi hayatın en büyük problemlerinden birisi olmuştur. 16.Yüzyılda Avrupa ve diğer kıtalara hızlıca nüfuz eden ticari hayatta, İngiltere’de sanayi devriminin gerçekleşmesi ile kaynak ihtiyacı en büyük problemlerden biri olmuştur. Bu kaynak ihtiyacından dolayı klasik olarak nitelendirebileceğimiz birçok borçlanma aracı ortaya çıkmıştır (Canbaz ve Çonkar, 2017, s120). Hızla artan sermaye ihtiyacından dolayı bu klasik borçlanma araçları yetersiz kalmış ve yeni yollar aranmaya başlanmıştır. Kitlese fonlama da bulunan yeni yollardan birisi olup günümüze kadar gelişerek gelen bir finansman aracı olmuştur.

Kitlese fonlama yeni bir fikir gibi görünebilir, ancak kökleri 1700'lere dayanan uzun ve zengin bir geçmişe sahiptir. Kitlese fonlamanın gelişiminde ve popüler hale gelmesinde internet teknolojisinin ilerlemesi ve 2008 krizi de etkili olmuştur.

İnternet teknolojisinin gelişmesinden önce de kitlese fonlama geleneksel yöntemlerle girişimcilere fon sağlamaktaydı. Kitlese fonlamanın geleneksel biçimde ilk örneklerinden birisi olarak İrlanda Kredi Fonu gösterilmektedir. Bu fon, İrlandalı milliyetçi yazar Jonathon Swift tarafından 1700'lerin başlarında, Dublin'deki düşük gelirli fakat kredi itibarına sahip kişilere kredi sağlamanın bir yolu olarak kuruldu. Başarılı olan fon, kendisini takip eden yeni fonların kurulmasına öncü olmuştur. 1843 itibariyle İrlanda'da yaklaşık 300 kredi fonu bulunmaktaydı. İrlanda'nın kredi fonları için oluşturduğu “kitlese fonlama” , zenginlerin sermaye ihtiyacı duyan vatandaşlara yardım etmenin bir yolu olarak kitlese fonlamayı kullanmasıyla hayırseverlik ve bağış yöntemi olarak kullanılmıştır. Fonlar aynı zamanda dağıtılmamış kazançlar, faizsiz krediler ve faiz kazanan mevduatlarla da desteklenmiştir. Bu akımı 1846'larda kurulmaya başlayan kredi birlikleri takip etmiştir. 1846'da Herman Schulze-Delitzsch, Almanya'da oluşan kıtlığa karşı kooperatif şeklinde bir fırın kurmuştur. Bu fırın kredi birliklerinin ilk icraatına örnek teşkil etmektedir. Günümüze kadar gelen bu kredi birliklerinin üyeleri birliğe parça parça para yatırarak açılan işletmelere fon sağladıkları için kitlese fonlamaya örnek teşkil ettikleri söylenebilir (The Startups Team, 2018).

İnternetin gelişimi ve internet kullanımının artması ile kitlesel fonlamaya olan ilgi artmıştır. Kitlesel fonlama sisteminin ilk sanal örneği artistshare.com web sayfasıdır. Bu sayfa 2003 yılında sanatçıları ve müzisyenleri desteklemek amacı ile kurulmuştur. Bu sayfa sanatçıların yatırımcılar ve bağışçılar tarafından destek alarak albüm çıkarmalarına yardım eden ve günümüzde de aktif olarak işleyişini sürdüren kitlesel fonlama kanallarından bir tanesidir (Zengin, Yüksel ve Kartal, 2017, s.23).

2008 yılında meydana gelen finansal krizden sonra yeni ve küçük ölçekli şirketlerin finansman bulmakta yaşadıkları zorluklardan dolayı kitlesel fonlamanın önemi artmıştır. Krizden dolayı bankaların küçük işletmeleri riskli sınıfa alarak verdikleri kredileri azaltmaları, fon bulma maliyetlerinin fazlalığı dönemin koşullarında girişimcileri kitlesel fonlamaya itmiştir (Onur ve Değirmenci, 2015, s.1)

Ayrıca son zamanlarda kitlesel fonlamanın öneminin artmasında sosyal medya kanallarının da önemi büyüktür. Instagram, Twitter, Facebook gibi sosyal medya kanalları sayesinde girişimciler projelerini duyurarak daha çok yatırımcıya ulaşma imkânı elde etmektedir. Sosyal medya kullanımının sürekli artması girişimcilerin ve kitlesel fonlama platformlarının hızlanarak çoğalmasına sebep olmuştur.(Freedman ve Nutting, 2015a, s.3).

Kitlesel fonlamanın gelişiminde girişimciler ve yatırımcılar dışında farklı çevrelerin de etkili olduğu görülmektedir. Bu çevrelerden biri de hükümetlerdir. Hükümetler kitlesel fonlama sayesinde yeni iş fırsatları ve inovatif çalışmaları arttırarak ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda hükümetler kitlesel fonlama platformlarına insanları teşvik ederek destek olmaktadır (Valanciene ve Jegeleviciute, 2014, s.45).

1.3. KİTLESEL FONLAMANIN PAYDAŞLARI

Kitlesel fonlamanın temelini oluşturan üç ana paydaş söz konusudur. Bu paydaşlar; yatırımcı, girişimci ve yatırımcı ile girişimciyi buluşturan kitlesel fonlama platformlarıdır.

1.3.1. Yatırımcılar

Kitlesel fonlama sürecinde yatırımcılar, yatırım yapmak, destek olmak, bağışta bulunmak istedikleri girişim projesine fon sağlayanlar olarak tanımlanabilmektedir. Yatırımcıların her biri farklı bir profile ve beklentiye sahip, ancak bir projeyi veya girişimciyi finanse etmek için aynı istekliliği paylaşan, potansiyel fon verenler havuzunu temsil etmektedir. Bazı üyeler ortak ilgi alanlarını ve tercihlerini (özellikle sanat ve müzik projeleri için) paylaşan belirli bir taraftar topluluğunun bir parçası olabilirken, çoğu zaman bu kişiler birbirini tanımamaktadır (Hornuf, Cumming, 2018, s.15).

Kitlesel fonlama sürecinde bulunan yatırımcılar profesyonel ve profesyonel olmayan şekilde ikiye ayrılmaktadır. Profesyonel ve profesyonel olmayanlar arasındaki önemli bir ayrım profesyonel olan yatırımcıların yaptıkları yatırımdan kar etme isteğidir. Profesyonel olmayan yatırımcılar daha çok projelere destek olmak ya da bağışta bulunmak için fon sağlamaktadırlar (Bretschneider, Knoub ve Wieck, 2013, s3). Örneğin, yurt dışında eğitim almak isteyen bir öğrenciye destek olan fon sağlayıcısı bunu çoğunlukla bağış olarak yapar ama yeni kurulacak olan bir cep telefonu uygulamasına fon sağlayan ve karşılığında kar payı ya da ödül beklentisinde olan yatırımcı profesyonel anlamda yatırım yapar.

Yatırımcılar fon sağlamak istedikleri projelere karar verirken projenin kapsamına, projenin kaç kişiden ve ne kadar destek topladığına ve projeyi destekleyenlerin kimliğine bakmaktadırlar. Elde ettikleri bilgiler fon sağlama konusunda rasyonel karar vermelerine yardımcı olmaktadır.

1.3.2. Girişimciler

Kitlesel fonlama sisteminde girişimciler, projelerini platformlarda sunup hangi yatırımcı olduğunu ve ne kadar kaynak aktaracağını önemsemeden projeleri için destek bekleyenlerdir.

Kitlesel fonlamayı sanal olarak ilk kullanan girişimciler kültürel çalışma gerçekleştiren firmalar ve insanlar olmuştur. Yaptıkları film, müzik gibi sanatsal

aktiviteler için destek beklemekteydiler. Günden güne birçok alanda fon sağlama aracı olan kitlesel fonlama bugünlerde en çok ileri teknoloji firmalarının odağı haline gelmiştir. Günümüzde en meşhur kitlesel fonlama projeleri için akıllı saatler, sanal gerçeklik gözlükleri ve üç boyutlu yazıcı projeleri sayılmaktadır (Hornuf, Cumming, 2018, s.18).

Girişimciler kitlesel fonlama sürecinin en etkili aktörlerinden biridir. Girişimcilerin varlığı o ülkedeki kitlesel fonlama kültürünün oluşmasındaki en temel unsurdur. Kamu kuruluşlarının girişimciliği teşvik etmek için yaptıkları düzenlemeler dolaylı yoldan kitlesel fonlama sürecine de destek olmalarını sağlamaktadır (Onur ve Değirmenci, 2015, s.7).

Gulati (2014) araştırmalarına göre girişimcilerin kitlesel fonlamayı kullanmasında üç temel etkenin önemini vurgulamaktadır. Bu etkenler;

- Projeyi gerçekleştirmek için yeterli sermayeye ulaşmak
- Proje veya işletme için toplumda farkındalık oluşturmak
- Ürün veya hizmetin piyasada kabul edilip edilmeyeceğini önceden görmektir.

1.3.3. Kitlesel Fonlama Platformları

Platformlar, yatırımcılarla girişimcileri bir araya getiren çevrimiçi mekanizmalardır. Gulati (2014) platformları kitlesel fonlama dünyasının çöpçatanı olarak tanımlamaktadır. Bu platformların içeriği kuruluş hedefleri ve uygulama şekillerine göre farklılık göstermektedir. Fon arayanlar yarattıkları projelerinin içeriğini, fotoğraflarını, videolarını veya yaratacakları ürün veya hizmetin prototipini bu platformlara ekleyerek projelerini tanıtmakta ve yatırımcı aramaya başlamaktadırlar. Bu platformlar bu projeleri yatırımcılara hızla sunmaktadır (Zengin, Yüksel ve Kartal, 2017, s.23). Ayrıca, platformlar eklenen projelerin kalitesini iyileştirmek için teknik hizmetler, girişimci ve yatırımcının haklarını ve girişim fikirlerini korumak üzere yasal hizmetler verebilmektedirler. bunun yanında projelerin tanıtımını yaparak daha büyük kitleye ulaşması için reklam hizmeti de verebilmektedirler (Ramos,2014, akt. Vural, 2019,s.60). Ancak bu platformlar

girişimin başarısı ya da arzu edilen kaynak miktarının toplanması konusunda bir garanti vermemektedir.

Kitle fonlaması platformları kâr amacı güden sitelerdir. Bu siteler toplanan fon miktarından platform tarafından belirlenen oranda ücret almaktadırlar (Agrawal, Goldfarb ve Catalini, 2014 s.15). Söz konusu platformlar fon sağlamak dışında projelerin pazarlanması, tutundurulması ve test edilmesi amacıyla da kullanılmaktadırlar (Atsan ve Erdoğan, 2015, s.306).

Girişimcilerin platformlara seçimi ve başvuru aşamaları birbirlerinden farklılık göstermektedir. İnternet sayfalarından sadece tek bir form doldurmak üzere başvurulabildiği gibi, platform danışmanlarının girişimcilerin özgeçmişlerini incelemeleri ve onlarla toplantı yapmaları gibi uzun süreçler şeklinde de olabilir. Kampanyanın süresi genellikle araçların belirledikleri süre kısıtları ile belirlenmektedir.

Ayrıca, girişimler kampanya için belirlenen süre sonunda başarısız olursa platformlar tarafından toplanan kaynağın ne yapılacağı konusunda da farklı modeller uygulanmaktadır. Bu modeller ‘‘ Hepsi veya hiç modeli’’ ve ‘‘Hepsini tut modeli’’ dir. "Hepsi veya hiç" modeli, kampanya istenilen kaynağa ulaşamayınca kaynağın fon sağlayanlara geri ödenmesi şeklinde çalışırken, "hepsini tut" modeli ise, kampanya için yeterli kaynağa ulaşılmasa bile toplanılan kaynağın girişimcilere verilmesi şeklinde çalışmaktadır. (Valanciene ve Jegeleviciute, 2014, s..41).

1.4. KİTLESEL FONLAMAMANIN SWOT ANALİZİ

1.4.1. Güçlü Yönleri

Günümüzde kitlesel fonlama kullanımının artarak yayıldığı düşünülecek olursa bunun en büyük sebeplerinden birinin diğer finansman çeşitlerine göre birçok güçlü yanının olduğu söylenebilir.

Bu güçlü yanlarından biri girişimcinin karar alma hakkını korumasıdır. Risk sermayesi ve melek yatırımcılar söz konusu olduğunda, yatırımcılar şirketin kararları

üzerinde önemli bir kontrol sahibi olmaktadırlar. Kitlese fonlamada bu durum farklıdır. Bir şirketin sermayesi kitlese fonlama yoluyla artırıldığında, girişimciler şirketin kararlarını alma hakkını kaybetmemektedirler (Valanciene, ve Jegeleviciute, 2013, s.43).

İkincisi, kitle fonlaması platformları aracılığıyla sermaye arttırmanın son derece erişilebilir olmasıdır. Çoğu girişimci ihtiyacı olan sermayeyi yeterli halka arz potansiyeline sahip olmadığından ve ulaşabileceği çok az sermayedar olduğu için elde etmekte zorluk çeker. Risk sermayesinin ve melek yatırımcıların ulaşabileceği girişim sayısı da azdır. Bunun en çok zorluğunu çeken özellikle küçük işletmelerdir. Kitlese fonlama, geleneksel fon kaynaklarından faydalanamayan küçük işletmeleri genel halka bağlayarak bu sermaye açığını doldurma fırsatı olarak görülmektedir (Sigar, 2012, s.480).

Bunların dışında, sermaye platformları aracılığıyla projelerini gerçekleştirmek isteyen girişimciler projenin pazarlanabilirliğini test etme fırsatı bulmaktadırlar. Bu sayede girişimci istediği destek talebine halkın verdiği cevaba bakarak projenin potansiyelini ölçebilmektedir. Başka bir deyişle eğer birçok kişi bu iş fikrine, iş modeline uyuyorsa ve fonlarıyla besliyorsa bu fikrin başarılı olması muhtemeldir. Bu durum kalabalığın bilgeliğini ifade etmektedir (Ramsey, 2012, akt. Valanciene, ve Jegeleviciute, 2013, s.43).

Son olarak kitlese fonlama kaynağa ihtiyacı olan yetenekli insanlara ve topluluklara yeterli bağış bulmalarında yardımcı olmaktadır. Sosyal sorumluluk projelerinin fonlanması sağlayarak toplumun duyarlılığını arttırmakta, hayalleri ve hedefleri olan ancak onu gerçekleştirecek kaynağa sahip olmayan insanlara destek olmaktadır.

1.4.2. Zayıf Yönleri

Birçok güçlü yanı olan kitlese fonlamanın taraflar için bazı zayıf yanları da mevcuttur.

İlk olarak, işletmelerini kitlesel olarak finanse etmek isteyen girişimciler, karşılaşacakları yönetim zorluklarını göz önünde bulundurmalıdır. Çok sayıda yatırımcı hissedar olduğunda, işletme daha büyük idari ve muhasebe zorluklarıyla karşı karşıya kalacaktır. Bu zorluklardan biri her yatırımcının hak ettiği karların payını belirlemek için tüm yatırımların ve iş paylarının titizlikle ve zahmetli bir şekilde deftere geçirilmesini gerektirecektir (Sigar, 2012, s.481).

İkincisi, fikirlerine kaynak bularak gerçekleştirmek isteyen girişimciler, yatırımcılar veya büyük şirketler tarafından fikirlerinin çalınma tehlikesini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Girişimciler fikirlerini ve iş planlarını koruyacak bilgi birikimine sahip olmayabilir ve ayrıca bir fikir veya iş planının çalınması durumunda girişimcilerin çoğunun mahkemede bunun için mücadele edecek kaynakları da yoktur. Bu nedenle bu risk zayıflık olarak kabul edilebilir, çünkü kitle fonlamasında girişimcinin kamuoyuna fikir ve iş modellerini açıklaması gerekmektedir (Valanciene, ve Jegeleviciute, 2013, s.44).

Son olarak, dolandırıcılık endişesi de kitlesel fonlamanın zayıf yönlerindendir. Bazı işletmeler gerçek finansal durumlarını gizlemeye çalışabilirler. Ayrıca, bazı işletmeler fon olarak kurulup daha sonra projesini gerçekleştirmeden kapanabilir. Devletin bu yönde yasalarını güncelleyerek bu duruma önlem olarak yatırımcı ve platformu koruması gerekmektedir (Sigar, 2012, s.481).

1.4.3. Fırsatları

Kitlesel fonlamanın fırsatlarını anlayabilmek için öncelikle çağdaş toplumu dikkatlice incelemek gerekmektedir. Bilgi ekonomisinde, bilgi toplumunun oluşumu fark edilmeli ve dikkate alınmalıdır. Teknoloji zaman geçtikçe daha da gelişirken, internet kullanımı ortaya çıkmış ve bu durum, kitle kaynaklı fon kullanımının artması için çeşitli sosyal ağların ve projelerin popülaritesini arttırmıştır. Sosyal medyanın kitlesel fonlamaya çok fazla faydası vardır. Kitlesel fonlama tanıtım için sosyal ağları kullanabilir. Sosyal ağları arkadaşlara ve onların arkadaşlarına bir projenin tanıtımında bir araç olarak hizmet edebilir. Bu sayede girişimci ve halk veri elde etmekte ve girişimcinin ihtiyaç duyduğu miktara yaklaştıkça yatırımlar hızlanmaktadır.

Dolayısıyla, aile üyeleri ve arkadaşlar ilk aşamada katkıda bulunduktan sonra, işlerini arkadaşlarına sosyal ağlar üzerinden önerebilir ve güvenilir bir kaynak olarak hizmet edebilirler. Bu tür tavsiyelerde bulunmak ve miktarın büyük bir bölümünün zaten yükseltilmiş olduğunu görmek, yabancıların katkıda bulunma ihtimalini daha da arttıracaktır (Valanciene, ve Jegeleviciute, 2013, s.44)

İkincisi, kitlesel fonlamanın ekonomi üzerindeki olumlu etkileri de bir fırsat olarak görülebilir. Kitlesel fonlama yarattığı iş fırsatlarıyla uzun vadeli ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı teşvik etme potansiyeline sahiptir. Bir ülkede tonlarca fikir üreten girişimci olsa bile eğer sermaye o girişimcilere ulaşmazsa yeterince iş imkânı oluşmayacaktır. Kitlesel fonlama ile sermayenin girişimciye ulaşması demek bunu gören daha fazla insanın daha fazla fikir üretmek için girişimde bulunması demektir. Bu fikirlerin birçoğu başarısız olsa bile girişimcilerin zamanla elde edeceği tecrübe daha faydalı daha düşük maliyetli proje üretmelerine fırsat sağlayabilecektir. Bu sayede artacak olan inovasyon ekonomik büyümeyi hızlandırabilecektir (Kitchens ve Torrence, 2012 s.42). Ayrıca, Sığar'a (2012) göre kitlesel fonlama sayesinde küçük işletmeler tüketicilere daha fazla ürün ve hizmet seçeneği sunmaktadır. beklenen birçok olumlu etkinin olması nedeniyle, kitlesel fonlamanın uygulanmasının yüksek öneme sahip olması gerektiği, yasa koyucuların hem destekçileri hem de rakipleri dinlemesi ve yapması gereken düzenlemeleri titizlikle yürütmesi gerekmektedir. Bunların dışında, kitlesel fonlamanın olumlu etkileri, destekçiler, muhalifler ve yasa koyucular arasındaki tartışmada kaldıraç olarak kullanılabilir.

Son olarak, kitlesel fonlama sermaye arttırmak için uygun bir yatırım yöntemi olarak da görülebilir. Diğer yöntemlere göre sermaye arttırmak için niş bir yöntem olarak düşünülebilir. Kitlesel fonlama geleneksel finansman yöntemleriyle çakışmayarak, mevcut ekosistemin bir parçası olmayan her türlü girişime kaynak yaratacaktır (Shirky, 2012, akt. Valanciene, ve Jegeleviciute, 2013, s.46). Öte yandan, Farrel (2012) yazısında kitlesel fonlamanın kendine hisse senedi alacak kadar paraya sahip olmayan yatırımcılar için yeni bir yatırım fırsatı olarak görülebileceğini belirtmiştir.

1.4.4 Tehditleri

Her yenilik, ortamdaki deneyim eksikliği ve mevcut olumsuz güçler nedeniyle çok savunmasızdır. Bu durum bazı tehditlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Ülkemizde olduğu gibi çoğu ülkede pay bazlı kitlesel fonlama için yeterli yasal düzenlemelerin olmadığı söylenebilir. Pay bazlı kitlesel fonlama sermaye arttırmanın yeni yollarından biridir ve hala dünyanın çoğu yerinde yasa dışı olarak görülmektedir. Bu yüzden bu yolu kullanan girişimciler çok fazla bürokratik engelle takılmaktadır. Bu nedenle de girişimciler elde etmek istedikleri sermaye kısıtlanarak diğer yasal olan (ödül, bağış gibi) yollardan elde etmeye çalışırlar. Eğer yapılması gereken bu düzenlemeler yapılmazsa ve yayınlanan kurallar esnek ve maliyet açısından etkin olmamaya devam ederse kitlesel fonlamanın gelişiminin istenilen hıza ulaşamayacağı düşünülmektedir (Powers, 2012, s.5).

Küçük işletmelerin riskli doğası, kitle fonlaması için bir tehdit olarak da değerlendirilebilir. Sığar (2012) araştırmalarında startup şirketlerinin genel olarak daha riskli olduğunu ve diğer şirketlere kıyasla daha yüksek bir başarısızlık oranına sahip olduğunu belirtmektedir. Sullivan ve Ma'ya (2012) göre kanıtlanmamış ürün ve hizmetlerin gelişimi ile ilgili belirsizlikler bulunmaktadır. Bu yüzden yatırımcılar yaptıkları yatırımın başarısız olmasından dolayı hayal kırıklığına uğramaktan korkabilmektedir.

1.5. KİTLESEL FONLAMA MODELLERİ

Kitlesel fonlama projenin amacına bağlı olarak yedi modelde incelenmektedir. Bu modeller; bağış modeli, ödül modeli, ön satış modeli, aynı fon modeli, borç verme modeli, yatırım modeli, sponsorluk modeli, gelir paylaşım modelleridir.

1.5.1. Bağış Modeli

Kitle fonlama bağış modeli, bir getiri beklentisi olmaksızın sadece projeye destek olma amaçlı yapılan bir fonlama modelidir. Bu model genellikle hayırseverlik ve/veya sosyal sorumluluk amacıyla kullanılmaktadır. Fon sağlayıcılar bu modelde kar elde etme amacı gütmemektedir. Saf bağış modelleri işletmelerin talepleri yerine hayır kurumlarının ve diğer kar amacı gütmeyen kuruluşların taleplerine odaklanmaktadır. Bu yüzden bağış modeli daha çok kültür, sanat ve sosyal sorumluluk içeren projelerde kullanılmaktadır (Fettahoğlu, Khusayan, 2017, 508).

2010 yılında kurulan GoFundMe, bağış tabanlı kitle fonlaması konusunda öncü bir kuruluştur. Ekim 2014 itibariyle, GoFundMe platformu 7 milyon bağışçıdan 1 milyon adet kampanyaya 500 milyon \$ toplanmasını sağlamıştır. Platform her bağışın yüzde 5'ini kendisine almaktadır. GoFundMe, kullanıcıların bağış sayfalarını kendi web sitelerine ve bloglarına yerleştirmelerine, bağışları göstermelerine izin vermektedir (Freedman ve Nutting, 2015b, s.17)

GlobalGiving saf bir bağış bazlı kitlesel fonlama örneğidir. Bağışçıların dünyadaki kalkınma projelerine doğrudan katkı yapmalarına olanak sağlayan bir portaldır (Bradford, 2012, s.16).

1.5.2. Ödül Modeli

Ödül temelli kitle fonlaması kullanan girişimciler veya kuruluşlar, bağışlar için isterlerse kademeli teşvikler sunmaktadırlar. Projeye küçük miktar yatıran bağışçılar sadece internetten ürün tanıtımı fırsatı elde ederken, daha yüksek miktarlar yatıran bağışçılar genel özel ürün tanıtımının yanında ayrıca kendisine özel bir ürün sunumu veya kendisi için özel kişiselleştirilmiş ürün fırsatı bulabilmektedirler(Mundiel, 2013, s.21).

Girişimciler oluşturdukları projelere fon sağlayanlara başarılı oldukları takdirde önceden belirledikleri ödülleri verirler. Bu ödüller maddi ya da manevi şekilde olabilir. Örneğin; yazacağı bir romanın ilk baskısını yatırımcıya gönderebilir veya romanın karakterlerinden birine yatırımcının adını verebilir.

Bu modelin bir takım avantajları vardır. Girişimciler yatırımcılara finansal kazanç yerine ödüller vererek;

- Projesine ortak bulmaktan kaçınabilir
- Üretime başlamadan önce ürüne ya da hizmete olan talebi tartma imkânı bulabilir.

Bununla birlikte bazı dezavantajlar da vardır.

- Verilecek ödülün teslim edilmemesi durumunda sorumluluğun kimin üstünde olacağının belirsizliği
- Girişimin önceden belirtildiği gibi yaratılmaması sonucunda sorumluların belirsizliği
- Popüler bir ürün olmaması takdirde gerekli fonun toplanmasının oldukça güç olması

Ayrıca, bazı ülkelerin menkul kıymetlere ilişkin mevzuatlarında bu modele izin verilmemektedir. Bu ülkelerin menkul kıymet yasaları projeye yatırılan fonları risk sermayesi altında değerlendirip menkul kıymet yatırımı şeklinde görebilmektedir (Onur ve Değirmenci, 2015, s.2).

Ülkemizde aktif olan platformların hepsi ödül modelinde işlem gören platformlardır. Dünya’da ödül bazlı kitlesel fonlamada sektör liderleri Indiegogo ve Kickstarter’dır. Ülkemizdeki ödül bazlı kitlesel fonlama platformlarının işleyişleri bu iki portal ile paralellik göstermektedir (Kitlesel Fonlama Derneği Çalıştay Raporu, 2017, s.10).

1.5.3. Ön Satış Modeli

Ön satış modelinde fon sağlayan kişiler ya da kurumlar projenin gerçekleştirecek olduğu ürün veya hizmeti proje başlamadan önce satın alması şeklinde çalışmaktadır. Proje başlamadan yapılacak olan bu satışta bedel girişimciye peşin olarak ödenmektedir. Girişimci elde ettiği bu parayı sermaye olarak kullanarak kaynak ihtiyacına çözüm bulmuş olur. Proje tamamlandıktan sonra elde edilen ürün veya hizmeti fon sağlayıcısına göndermektedir (Karaaslan ve Altuntaş, 2015, s.492)

Ön satış modeli, girişimci için piyasa araştırmasıyla aynı işlevi yerine getirmektedir. Ürün veya hizmete temel talepler hakkında, ürün tamamlanmadan istenilen bilgiye ulaşmasını sağlamaktadır. Bu bilgiler sayesinde ürün veya hizmette gerektiğinde ya da istenildiğinde yeterli değişiklikleri yapma fırsatı yaratmaktadır (Gulati, 2014, s.4).

Satın alma modeli içeren platformlar, katılımcıların girişimcinin ürettiği ürünü, genellikle düşük bir fiyata almalarını sağlamaktadırlar Örneğin, bir müzik albümünün kitle fonlaması yoluyla, ön satın alma seçeneğiyle finanse edilmesi isteniyorsa, katılımcılar albümü tamamladıktan sonra indirimli bir fiyata satın alma hakkına sahip olacaklardır (Mitra, 2012, s.69).

1.5.4. Borçlanma Modeli

Borçlanma ya da bir diğer adı olan kredi temelli kitlesel fonlamada girişimciler yatırımcılardan borç şeklinde fon toplamakta ve bu fonu daha sonra yatırımcıya ödemektedirler. Bu kitlesel fonlama türü literatürde eşler arası borçlanma modeli olarak da bilinmektedir.

Borçlanma modeline banka ve diğer kuruluşlardan borç alabilmek için gerekli varlığı veya teminatı olmayanlarla küçük işletmeler ve daha düşük bir faiz oranıyla borç almak isteyen kişiler başvurmaktadır. Borçlanma modeli ile bankacılıktaki gibi para yaratma mekanizması bulunmamaktadır. Bu yüzden bankalarda olduğu gibi sistematik risk söz konusu değildir (Buysere ve diğerleri, 2012, akt. Fettahoğlu, Khusayan, 2017, 509).

İki borçlanma türü vardır. Bunlar verilen borcun geri ödemesinde faiz yükümlülüğü olanlar ve olmayanlardır (Mitra, 2012 s.69).

Faiz yükümlülüğü olan çok fazla kitlesel fonlama portalı bulunmaktadır. Bu tür sitelerin ABD merkezli iki örneği Prosper ve Landing Club'tür. Kredi sağlayanlar, bu fonları WebBank veya Paypal aracılığıyla girişimcilere borç vermek için kullanan siteler tarafından iletilirler. Bu bağlamda, borç verenden çok yatırımcı olarak işlev görmektedirler. Girişimciler alınan krediyi geri ödediğinde borç verenlere

iletilmektedir. İşlem ücretleri ve faiz oranları, girişimcilerin kredi riskleriyle orantılıdır. Faiz işleyen krediler tipik olarak “menkul kıymetler” olarak görülmekte ve bu nedenle, düzenleme amacıyla menkul kıymetlerin alanına girmektedirler (Mitra, 2012 s.69)

Faiz yükümlülüğü olmayan borçlanma modelinin en bilinen örneklerinden biri Kiva'dır (<http://www.kiva.org/>). Kiva, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde fakirlikle mücadele etme gibi amaçlar içeren bir kitlesel fonlama portalı olup verilen krediler karşısında girişimcilerden faiz talep etmeyen bir portaldir (Bradford, 2012, s.21).

1.5.5. Aynı Fon Modeli

Aynı fonlama modelinde fon sağlayan para dışında yerine geçebilen aynı bir yardımda bulunabilmektedir. Örneğin, bir sinema filmi için fon sağlayan kamera yardımında bulunabilir ya da fon sağlayan bir görüntü yönetmeni ise sinema filminin montajını kendi yapabilir. Bu sayede girişimcinin bu işlemleri için katlanacağı maliyet kadar dolaylı olarak para yardımında bulunmuş sayılmaktadır (Karaaslan ve Altuntaş, 2015, s.491).

1.5.6. Paya Dayalı Model

Paya dayalı kitlesel fonlamada, yatırımcılar girişimcilere sağladıkları fonlar karşılığında hisse senedi (pay senedi) ya da kar payı elde etmektedirler. (Atsan ve Erdoğan, 2015, s.303).

Paya dayalı modelde yatırımlar için gerekli fon miktarı genellikle yüksek olmaktadır. Bu yüzden çok fazla katılımcıya ihtiyaç vardır. Bu modeli çoğunlukla kaynak bulmakta zorlanan yeni girişimciler tercih etmektedir. Yeni girişimciler başlangıç sermayesi ihtiyacını karşılamak için yatırımcıya hisse ve kar payı taahhüt ederek yatırımcısının ilgisi çekmeye çalışmaktadırlar (Zengin, Yüksel ve Kartal, 2017, s.27).

Modelin karmaşıklığı ve güçlü bir yasal altyapı ihtiyacından dolayı diğer modellere göre yavaş gelişen bir modeldir. (Atsan ve Erdoğan, 2015, s303).

Ülkemizde henüz test aşamasında olan paya dayalı kitlesel fonlama Amerika Birleşik Devletleri'nde de çok yaygın değildir (Bradford, 2012, s.21). Bununla birlikte yaygın olduğu bölgeler de vardır. Bu bölgeler Avrupa ve Avustralya'dır. Bu modelde başarılı olan ünlü bir Alman kitlesel fonlama platformu SellABand.com'dur(<https://www.sellaband.com/>). Bu site albümlerini tamamlamak isteyen bağımsız müzisyenleri finanse etmek için yapılan yatırımlar ile tanınmaktadır (Mitra, 2012, s.69). Ayrıca Crowdfunder, Wefunder, Localstake ve PeerRealty gibi Dünya çapında bilinen bir çok hisse bazlı platform bulunmaktadır.

Diğer kitlesel fonlama modelleriyle kıyasladığımızda yatırımcıların daha dikkatle ve özenle davranmalarını gerektiren bir yatırım modelidir. Örneğin, platfromda yer alan bir projenin yeterli şeffaflık ve analizlere sahip olmaması yatırımcıları zor durumda bırakabilir. Kar payı dağıtımının beklenen süreden uzun sürmesi, projenin başarısız olması durumunda çıkış planının olmaması gibi durumlar yatırımcılar için dikkat edilmesi gereken konulardır. Bu yüzden yatırım yapılırken platformun kendisine, sektöre olan hakimiyetine, proje sahibinin verdiği güvene objektif bir şekilde yaklaşarak gerekli analitik incelemeler yapılarak karar verilmelidir (Startupfon Web sitesi, Erişim Tarihi:12 Eylül 2019). Bu tezin araştırma kısmında paya dayalı kitlesel fonlamaya odaklanılacağı için söz konusu model birinci bölümün son kısmında daha ayrıntılı olarak tekrar ele alınacaktır.

1.5.7. Karma Model

Karma model, daha önce bahsedilen modellerin bir kaçının eş zamanlı olarak bir projede kullanılmasıdır. Örneğin, bir girişime düşük düzeyde katkı sağlayanlara manevi ödül verilirken yüksek düzeyde katkı sağlayanlara ön satış ya da kar payı verilmesi görülebilmektedir. Bu durumda projede birkaç kitlesel fonlama türü kullanılmış olmaktadır.

Bu modelde aynı proje için bağış yapan fon sağlayıcılara karşı sorumluluk oluşmazken borç verme ya da hissedar olma gibi durumlarda uzun süreli ilişki ve

sorumluluk söz konusudur. Bu yatırımcılara geri ödeme ve hisselerin satışında yeniden aracı olma imkânı sunulabilmektedir. (Karaarslan ve Altuntaş, 2015 s.492).

1.6. PAYA DAYALI KİTLESEL FONLAMA

Bu çalışmanın araştırma kısmında yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin farkındalık, tutum ve niyetleri ölçüleceği için model tezin bu alt bölümünde daha ayrıntılı olarak incelenecektir. Daha önce de bahsedildiği gibi paya dayalı kitlesel fonlama kısaca girişimcinin projeye katılmak isteyen yatırımcıya yapacağı yatırımın ölçüsüne göre pay verdiği bir modeldir. Bu fonlama modeliyle projenin hisseleri sanal ortamda el değiştirmiş olmaktadır (Ayhan ve Ertemsir, 2019, s.231).

Ülkemizde henüz test aşamasında olan paya dayalı kitlesel fonlama, girişimcilerin halka arz düzenlemelerine gerek kalmadan yatırımcılara ulaşabilmelerini sağlayan bir yatırım modeli olarak da tanımlanabilir. Girişimciler bu modelde sanal ortam üzerinde platformlara kayıt olup projeleri için fon talebinde bulunmaktadır. Yatırımcılar diğer kitlesel fonlama platformlarının aksine bu modelde doğrudan getiri elde etme amacı taşımaktadırlar. Bu modelde yatırımcılar birer iş ortağı olarak projelere yaklaşmakta ve yatırımlarını gerçekleştirmektedirler. Yatırımcılardan herhangi bir lisans aranmamaktadır. İsteyen herkes rahatlıkla bu platformlara girip yatırımlarını gerçekleştirebilmektedir. (Startupfon Web sitesi, Erişim Tarihi:12 Eylül 2019).

Modelin karmaşıklığı ve güçlü bir yasal altyapı ihtiyacından dolayı diğer modellere göre yavaş gelişen bir modeldir. (Atsan ve Erdoğan, 2015, s.303). Ülkemizde paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik yasal altyapı çalışmaları hızlanmaktadır. Yasal zemindeki gelişmeleri takip eden Fongogo, Startupfon gibi kitlesel fonlama platformları da paya dayalı model için alt yapılarını hazırlayıp test çalışmalarına başlamaktadır.

1.6.1. Paya Dayalı Kitlesel Fonlamanın İşleyiş Süreci

Paya dayalı kitlesel fonlamayı geleneksel sermaye artırımından ayıran özellik sürecin işleyişidir. Bu modelde ilk olarak fon arayanlar projelerini internet platformuna verir, platform proje hakkında inceleme raporu yayımlar. Daha sonra fon sağlayan proje için ödeyeceği tutarı platformun bankada açtığı hesaba yatırır ve platformla sözleşme imzalar. Son olarak platform sözleşmeyi bankaya göndererek bankanın tutarı girişimciye aktarması ister. Bu sayede fon girişimciye ulaşmaktadır(Atsan ve Erdoğan, 2015, s.303).

Projelerin süresi uzun sürmektedir ve istenilen miktara ulaşınca sona ermektedir. Proje başarılı olduğu sürece projenin karı ve özkaynak değeri artarak hisse değerlerinin artmasına olanak sağlayacaktır. Bu yönüyle hisse senedi piyasasına benzerlik göstermektedir. Eğer proje başarısız olursa yatırımcı yatırımını kaybedecektir.(İşler, 2014, akt. Vural, 2018, 64).

Kaya (2019) bir yazısında paya dayalı kitlesel fonlama sürecini altı adımda açıklamıştır. Bu adımlar;

1. Girişimi gerçekleştirecek olan girişimci veya şirket paya dayalı kitlesel fonlama içeren platforma online ortamda üye olur.
2. Girişimi gerçekleştirecek olanlardan proje ve fizibilite raporu, iş planı gibi gerekli dokümanları sanal ortama yüklemesi istenir. Girişimi sağlayan bu aşamada paya dayalı kitlesel fonlamaya açacağı hissenin oranını belirler.
3. İçinde yatırımcı ve finans, işletme, hukuk gibi alanlardan en az 5 yıl tecrübeye sahip olan iki kişinin bulunduğu en az üç kişilik yatırım komitesi hisseye açılan pay oranının uygun olup olmadığını değerlendirerek karara bağlar.
4. Şirket ve proje bu platformlara yayınlanmaya uygun bulunursa platformla girişimi gerçekleştirenler arasında sözleşme imzalanır.
5. Projenin yayınlanmasıyla birlikte maksimum 60 günlük olan yayınlanma süresi başlar. Bu süre içinde platform proje ve şirket adına pazarlama ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirebilir.
6. Projenin gerçekleştirilmesi durumunda 30 gün içinde toplanan tutar girişimi gerçekleştirene aktarılır; yatırımcılara sanal ortamdan Merkezi Kayıt

Kuruluşu'ndan (MKK) hesabı açılır. Projeye ait payları MKK gözetiminde yatırımcının hesabına yatırılır.

1.6.2. Paya Dayalı Kitlese Fonlama Hakkındaki Ülkemizdeki Yasal Düzenlemeler

26 Aralık 2016'da TBMM'de yasa tasarısı ile ilgili görüşmelerden sonra 7061 sayılı ‘‘ ‘‘Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’’ Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylandı ve 5 Aralık 2017 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak Kitlese Fonlama Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Bu kanun, kitlese fonlama platformları ile girişimlerine destek bulanların, halka açık ortaklık ihraççı tanımından ayrılmasını, kitlese fonlamanın sermaye piyasası mevzuatına eklenmesini ve kitlese fonlama ile halktan fon alan ortaklıkların, ortak sayısı beş yüzü geçtiğinde halka arz olmuş sayılmaması için hazırlanmıştır. Ayrıca kitlese fonlama ile halktan para toplanması için izahname ve ihraç belgesi için gerekli olan hükümlerin uygulanmasına gerek olmaması gerektiğini bildirmiştir (TBMM web sitesi. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2019).

Yapılmış olan düzenleme sadece pay bazlı kitlese fonlama modeli için esaslar getirmiştir. Borçlanma bazlı modeli kapsamamaktadır. Ayrıca kanunun öncesinde ve sonrasında devam eden bağış ve ödül bazlı kitlese fonlama modelleri için bir düzenleme yapılmamıştır.

Düzenleme ile birlikte kitlese fonlama ile halktan para toplayanlar bu işlemi mevzuata aykırı şekilde yaptıkları takdirde engellenecektir. Platformlar hukuki sınırlar içinde güvenli bir şekilde faaliyet gösterebilecektir. Bu kanunla, kitlese fonlamanın gelişiminin hızlanması amacıyla halka açık ortaklıklardan ve ihraççılardan ayrılarak girişimcilerin maliyetleri ve uymaları gereken yasal yükümlülükler azaltılmıştır. Bununla birlikte kitlese fonlamanın paydaşları (platformlar, girişimciler, yatırımcılar) arasında ilişkiler genel hükümlere tabi tutulmuştur(Yeniova, 2018).

Kanun ülkemizdeki girişimciliğin ve melek yatırımcı kavramının gelişmesi açısından ilk adım olarak görülmektedir. Fikir ne kadar yenilikçi olsa da yatırımcıya vereceğiniz

ödülleri bazen girişimi destekleme açısından yatırımcıyı teşvik etmemektedir. Bu yüzden bağış ve ödül bazlı platformlar toplanacak fon miktarı için yetersiz kalmaktadır. Bu kanun ile önü açılan hisse bazlı model ile belki de bir çok proje ileride yatırımcıyı teşvik ederek gerekli fona ulaşacak ve girişimciler bu sayede projelerini hayata geçirebilecektir (Kulcuoğlu, 2017).

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu yapılan değişiklikler ile kitlesel fonlama kanun kapsamına girmiştir. Bundan dolayı kitlesel fonlama platformlarının kurulumu ve işleyişi ile esasların belirlenmesi için SPK'ya yetki verilmiştir. SPK kitlesel fonlama platformlarının işlemlerini yatırım kuruluşlarından ayırmaya ve kitlesel fonlama ile fon sağlanmasını halka arz şeklinde nitelendirmeyip şirketlerin fon bulmalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır. SPK bu amaçla kapsamında 3 Ocak 2019 tarihli ‘‘ Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliğ Taslağı’’ yayımlamıştır (Gago, Onar, Tatar ve Süzenoğlu, 2019, s.1

Tebliğ Taslağı hisse bazlı kitlesel fonlama ile ilgili düzenlemeler içermektedir. Bağış , Ödül ve borçlanma modelini kapsamamaktadır. Tebliğ Taslağı'nda hisse bazlı platformların faaliyetlerine, üyeliklerine ve kampanyalarına düzenlemeler getirmiştir. Ayrıca girişim şirketleri, fon kullanım yerleri ve toplanan fonun kullanım biçimi hakkında esaslar getirmiştir. Bu amaçla toplanan fonun uygun bir biçimde kullanılması ve denetlenmesi konusunda usuller belirtmiştir (Demir, 2019)

29 Temmuz 2019'da SPK'nın yayımladığı taslak kamuoyunun görüşüne sunulduktan sonra 3 Ekim 2019'da tebliğ 30907 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe koyulmuştur. Bu Tebliğ ile platformların web siteleri kanalıyla girişimcinin yatırımcılara, yatırımcının da girişimciye ulaşmasını kolaylaştırarak sağlıklı bir yatırım ortamı oluşması amaçlanmaktadır.

Tebliğ'e göre yatırımcılar 1 yıl boyunca en fazla 20.000 TL'lik yatırım yapabilecektir. Belirlenen limit yatırımcıların gelir düzeylerine göre 100.000 TL'ye kadar esnetilebilecektir. Girişimciler projenin başlangıç aşamasında platformlar aracılığı ile halktan fon toplayabilecektir. Toplanan fonların yayımlanan amaca göre kullanılıp kullanılmadığının denetimi ve kontrolünü yapmak için usuller belirlenecektir (Ulukan, 2019)

Ayrıca sadece SPK'nın faaliyetine izin vererek listeye aldığı platformlar kitlesel fonlamaya aracılık edebilecektir. Platform açıp işletebilecek kurumlara bazı koşulları yerine getirmesi şartı ile Katılım Bankaları ve Geniş Yetkili Aracı Kurumları da dahil edilmiştir. Ödül ve bağış modeli kitlesel fonlamalar Tebliğ'in dışında bırakılmıştır. (Deniz, 2019).

Girişim şirketi ve girişimcilerin platformlara üye olabilmeleri için gerekli olan nitelikler de Tebliğ'de belirtilmiştir. Bu nitelikler; girişimi gerçekleştirecek olanın bir üretim ve teknoloji faaliyetleri içinde yer alması, sermayelerinin 10 milyon TL'yi aşmamış olması ve bilgi formlarından itibaren son 5 yıl içinde kurulmuş olmalarıdır. Fon toplamalarına ilişkin hükümlerde; toplanan kaynaklardan hangi amaçla yararlanılacağına dair rapor hazırlama ve bu raporların belirli aralıklarda bağımsız denetçiler tarafından denetlenmesini içeren bilgiler yer almaktadır (Kasaroğlu Hukuk Bürosu, 2019)

Tebliğ'in içerdiği bir başka unsur ise yatırım komitesidir. Yatırım Komitesi platformlara zorunlu hale getirilmiştir. Kitlesel fonlama yoluyla fon arayan girişimler ilk olarak komite tarafından değerlendirilecektir. Komitenin onayını alan girişimler platformlarda halka sunulacaktır (Deniz,2019). Yatırım komitesi en az üç üyeden oluşmak zorundadır. Yatırım komitesi üyelerinin, finans, işletme, hukuki danışmalık, teknoloji ve sanayi gibi alanlardan en az 5 yıl tecrübeye sahip olması gerekmektedir. (Kaya,2019). Ayrıca en az bir üyede "Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisansı" bulunması gerekmektedir.

Tebliğ'de SPK'nın yayımlamış olduğu Taslak'a göre kampanya süreci, sermaye yapısı gibi kapsamlı değişiklikler görülmüştür. Bu değişikliklerden biri ise girişimi gerçekleştirecek olan şirketin bilgi formundan itibaren 2 yıl önce kurulmuş olma şartını 5 yıla çıkartılmasıdır. Bu değişikliğin Tebliğ kapsamında bile bir çok projenin kaynak yaratmasına imkan sağlayacağı düşünülmektedir(Bağcı, 2019).

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KİTLESEL FONLAMA

Fonlamada geleneksel yöntemlere yeni bir çözüm olarak adlandırılan kitlesel fonlama, son yıllara bakıldığında istikrarlı bir büyüme gösteren ve bilinirliği git gide artan alternatif bir finansman yolu olmuştur. Kitlesel fonlama 2008 yılında meydana gelen ekonomik krizden sonra gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hızla yayılmıştır. Son yıllarda artan yayılma hızıyla birlikte kitlesel fonlamanın ilerisi için büyük bir fonlama potansiyeli yaratacağı tahmin edilmektedir (İşler, 2013, s.59).

Dünyada başlarda ödül ve bağış bazlı gelişen kitlesel fonlama zamanla küçük işletmelerin fon ihtiyaçlarını karşılamak için gelişen hisse ve borçlanma modelleriyle birlikte milyonlarca dolarlık küresel bir ekonomi haline gelmiştir (Mundiel, 2013, s.15).

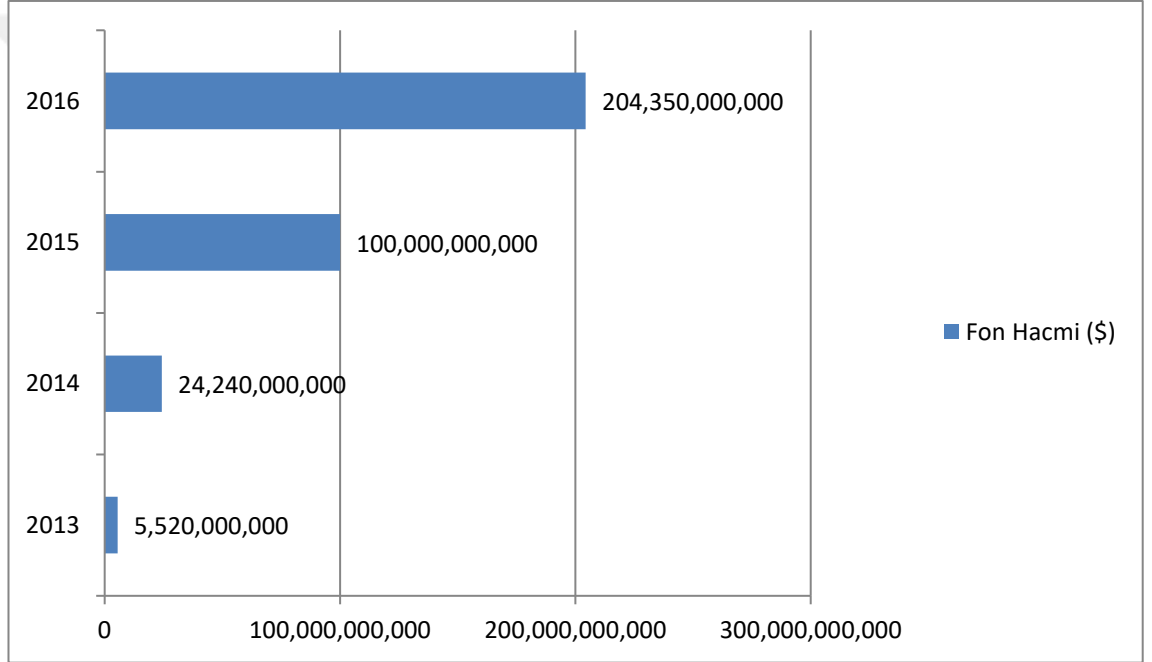
Günümüzde neredeyse dünyanın bir çok yerinde girişimciler projelerini gerçekleştirmek için, yatırımcılar iyi yatırım fırsatları elde etmek için yenilikçi finansman türlerinden biri olan kitlesel fonlamayı kullanmaktadır. Dünya çapında kitlesel fonlama hacmi 2008 ile 2012 arasında %63'lük ciddi bir büyüme gerçekleştirmiştir. Bu büyüme; hisse bazlı modelde %114, borçlanma bazlı modelde %78, bağış bazlı modelde %43, ödül bazlı modelde %524 şeklinde gerçekleşmiştir (Mundiel, 2013, s.19). Fon hacmi 2011 yılında 1 milyar \$ aşarak tahmini 1.5 milyar \$ olduğu görülmektedir (İşler, 2013, s.53). 2012 yılında 2.7 milyar \$'a ulaşmıştır (Mundiel, 2013, s.19). Hızlanarak artan fon hacmi 2017 yılının başında ise 238 milyar \$ seviyesine gelmiştir (Vural, 2018, s.75).

2.1. DÜNYADA KİTLESEL FONLAMA ÖRNEKLERİ

2.1.2. Çin

Çin, alternatif finans ve kitlesel fonlama alanında dünya lideri konumundadır. Dünyadaki kitlesel fonlama hacminin dörtte üçünden fazlasının Çin'e ait olduğu söylenebilir. Şekil 1'de görüldüğü gibi 2013 yılında 5 milyar \$ olan fon hacmi 2015 yılında ciddi bir atılım yaparak 100 milyar \$' a ulaşmıştır. 2016 yılında da %100'den fazla büyüyerek 200 milyar \$'ı aştığı görülmektedir.

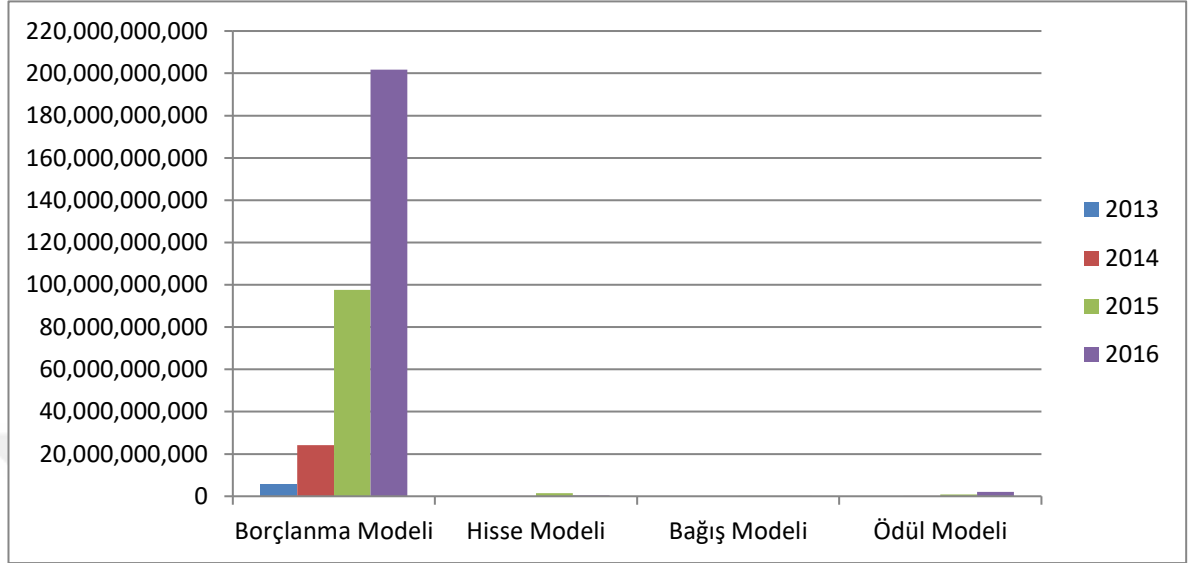
Şekil 1: Çin Kitlesel Fonlama Hacmi

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Çin'de kitlesel fonlama hacminin modellere dağılımına bakıldığında Şekil 2'de görüldüğü gibi neredeyse tamamının borçlanma modeline ait olduğu görülmektedir. 2013 yılında sadece borçlanma modelinin var olduğu, 2014 yılında çok az da olsa hisse ve ödül temelli modellerin geliştiği ve bağış modelinin 2015 yılında aktif olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Çin Fon Hacminin Modellere Dağılımı

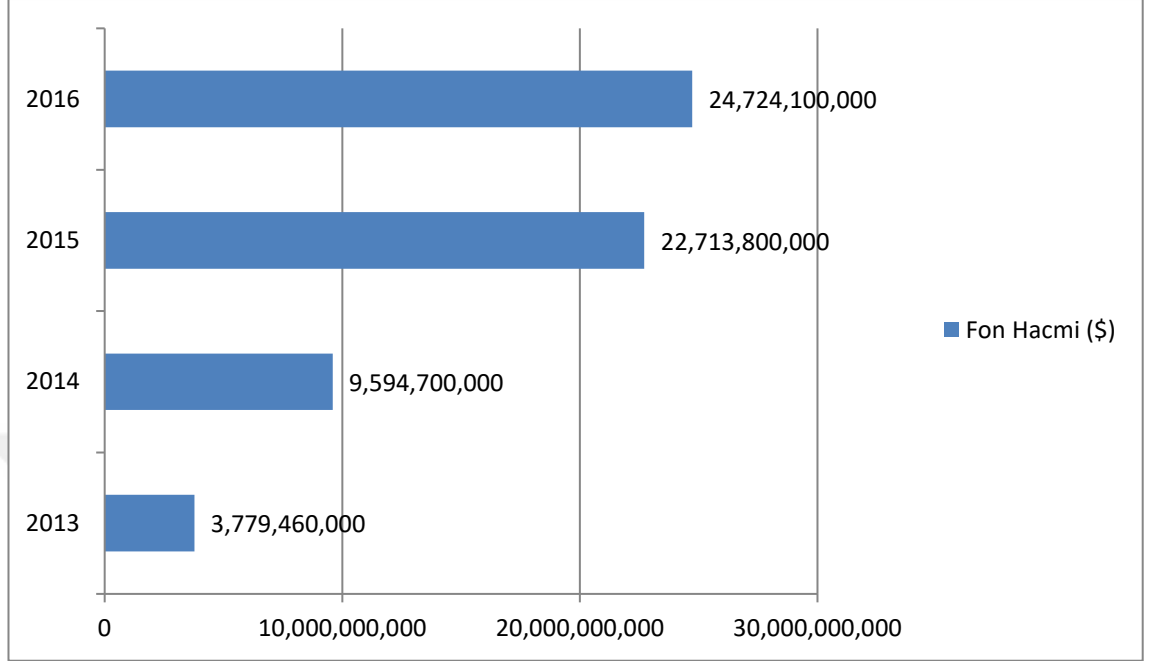
Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Çin’de bilinirliği yüksek ve en çok kullanılan platformlar incelendiğinde; borçlanma modelinde çalışan, Creditease (<http://www.creditease.cn>), hisse modelinde çalışan Renrentou (<http://www.renrentou.com>), ödül temelli çalışan Jingdong (<https://z.jd.com>) ve bağış temelli çalışan 51give (<https://www.51give.org>) görülmektedir (Vural, 2019, s.112).

2.1.2. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Kitlesel fonlamanın kuruluş yeri olan ABD aynı zamanda küresel olarak oluşan fon hacminin Çin ile birlikte önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Şekil 3’te görüldüğü gibi 2013’te 3.779.460.000 \$ olan fon hacmi 2015 yılında ciddi bir atılım yaparak 22.713.800.000 \$’a ulaşmış ve 2016 yılında 24.724.100.000 \$’a gelmiştir.

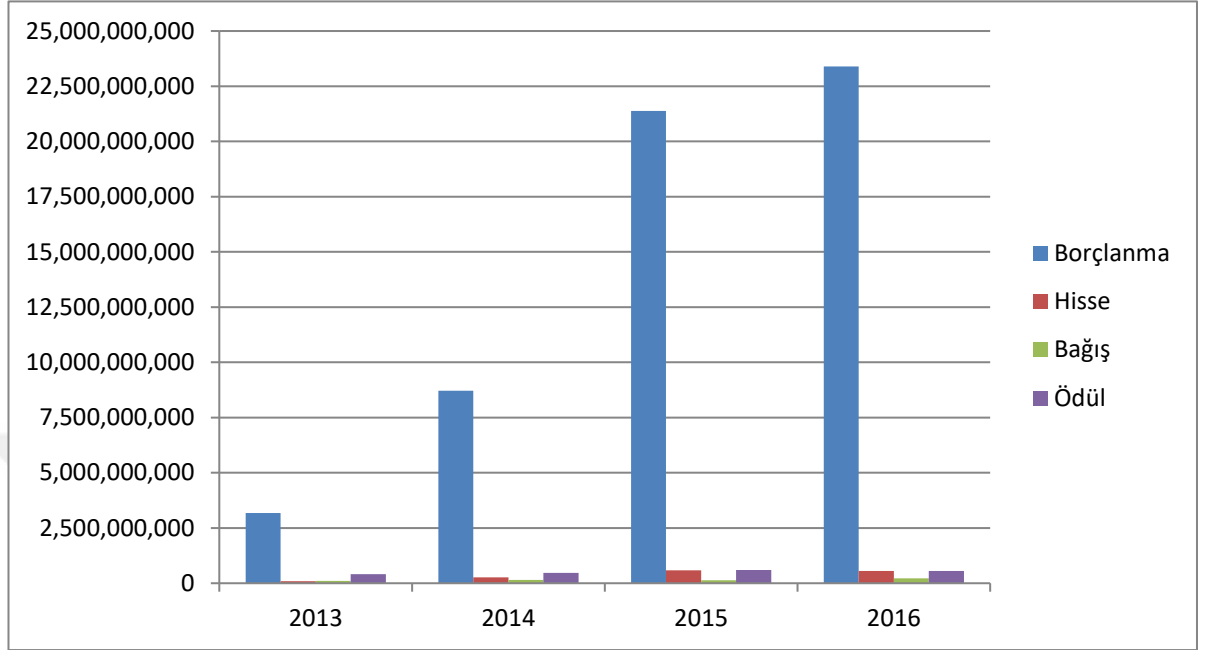
Şekil 3:ABD Kitlese Fonlama Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2017. The Americas Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University

Kitlese Fonlama Hacminin modellere dağılımına bakıldığında Şekil 3’de görüldüğü gibi hacmin çok büyük bir parçasını borçlanma modeli oluşturmaktadır. 2013 yılında 3.175.950.000 \$ fon hacmine ulaşan borçlanma modeli 2015 yılında büyük bir sıçrama yaparak 21.382.000.000 \$’a kadar yükselmiştir. 2016 yılında ise 23.400.000.000 \$’a ulaştığı görülmektedir. Borçlanma modeli sürekli artış göstermektedir ancak diğer modellere bakıldığında genel olarak artsa da bazı yıllarda düşüş yaşadıkları görülmektedir.

Şekil 4: ABD Fon Hacminin Modellere Dağılımı

Kaynak: Ziegler, T., Reedy, E.J., Le, A., Zhang, B., Kroszner, R. S., and Garvey, K. 2017. The Americas Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

ABD’deki kitlesel fonlama örnekleri incelendiğinde kitlesel fonlamanın iki dev platformu görülmektedir. Bu platformlar; ödül bazlı çalışan, Kickstarter (<https://www.kickstarter.com>) ve bağış, ödül ve hisse bazlı çalışan Indiegogo (<https://www.indiegogo.com>)’dur. Diğer en bilinen platformlar, borçlanma bazlı çalışan Prosper (<https://www.prosper.com>) ve Lending Club (<https://www.lendingclub.com>), hisse bazlı çalışan Crowdfunder (<https://www.crowdfunder.com>)’dur (Vural, 2019, s.80).

ABD’de kitlesel fonlamanın yasallaşması 5 Nisan 2012 tarihinde çıkarılan “Jumpstart Our Business Startups- JOBS” kanunu ile olmuştur (Ergen, Lau ve Bilginoğlu, 2013, s.6). ABD’de bu kanundan önceki yasalarda menkul kıymet ihracı ile kitlesel fonlama yöntemini finansman aracı şeklinde yürütülmesine izin

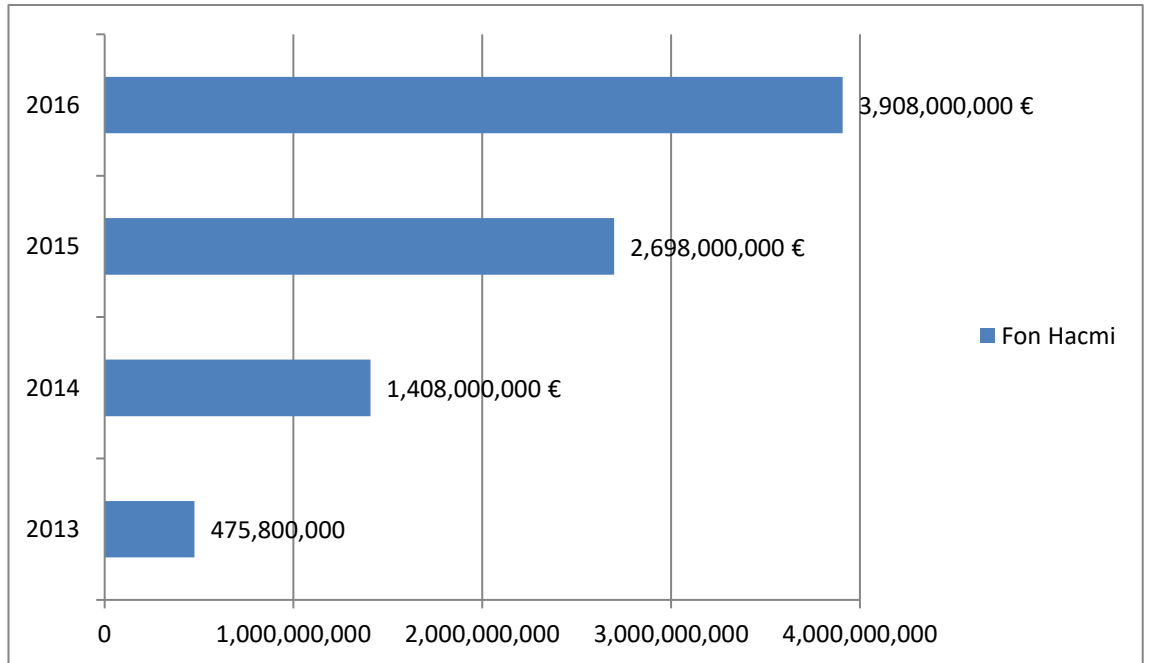
verilmiyordu. Bu kanun ABD’de kitlesel fonlamayı hukuki hale getirmiş ve gelişmesinin önünü açmıştır (Onur ve Değirmenci, 2015, s.15).

Mevcut olan düzenlemelerle ilgili platformlardan elde edilen yorumlara bakıldığında; borçlanma modelinde katılımcıların %42’sinin düzenlemelerin uygun ve yeterli olduğunu, %37’sinin düzenlemelerin çok katı olduğunu, %17’sinin belirli bir düzenleme olmadığını ve %2’sinin düzenlemelerin çok rahat olduğunu belirttiği anlaşılmaktadır. Hisse bazlı modelde ise katılımcıların %48’si düzenlemelerin yeterli ve uygun olduğunu, %44’ü düzenlemelerin çok katı olduğunu, %4’ü belirli bir düzenleme olmadığını ve %42’ü düzenlemelerin çok rahat olduğunu belirtmiştir (Ziegler ve diğ., 2017, s.70).

2.1.3. Birleşik Krallık

Birleşik krallık Avrupa’da en gelişmiş kitlesel fonlama hacmine sahiptir. Şekil 5’de görüldüğü gibi fon hacmi artmaya devam etmektedir. 2014 yılında Birleşik Krallık kitlesel fonlama hacmi 1 milyar €’yu aşmıştır. 2016 yılında ise 4 milyar €’ya yaklaştığı görülmektedir.

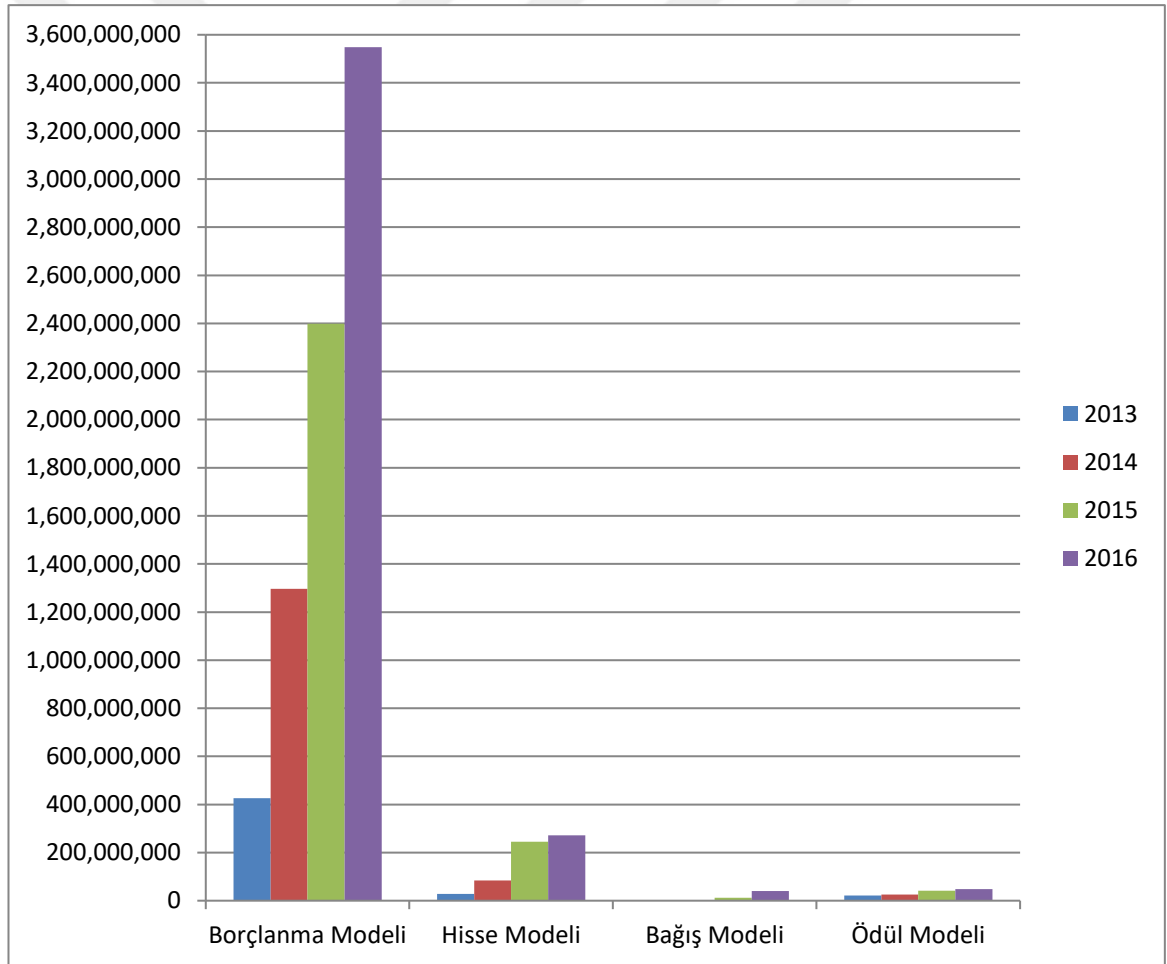
Şekil 5: Birleşik Krallık Kitlesel Fonlama Hacmi

Kaynak: Zhang, B. ve diğerkleri. 2017. The 4th Annual UK Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Fon hacminin büyüklüğünün sebebi yatırımcılar için finansal getiri sağlayabilen borçlanma ve hisse bazlı modellerin Birleşik Krallık’da girişimcilerin fon bulmak için sıklıkla kullanmasıdır. Şekil 6’da görüldüğü gibi en fazla borçlanma modeli kullanılmıştır. Ayrıca tüm modellerin 2013 yılından itibaren artarak geliştiğı açıkça görülmektedir.

Şekil 6: Birleşik Krallık Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kaynak: Zhang, B. ve diğerkleri. 2017. The 4th Annual UK Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Birleşik Krallık’da en popüler kitlesel fonlama platformlarına; hisse temelli için, dünyanın hisse temelli ilk platformu olan Crowdcube (<https://www.crowdcube.com>) ve Abundance Generation Investment (<https://www.abundanceinvestment.com>), borçlanma temelli için, Zopa (<https://www.zopa.com>), ödül temelli için, Crowdpitch (<http://www.crowdpitch.co.uk>), bağış temelli Justgiving (<https://www.justgiving.com>) örnek verebiliriz (Vural, 2019, s.96).

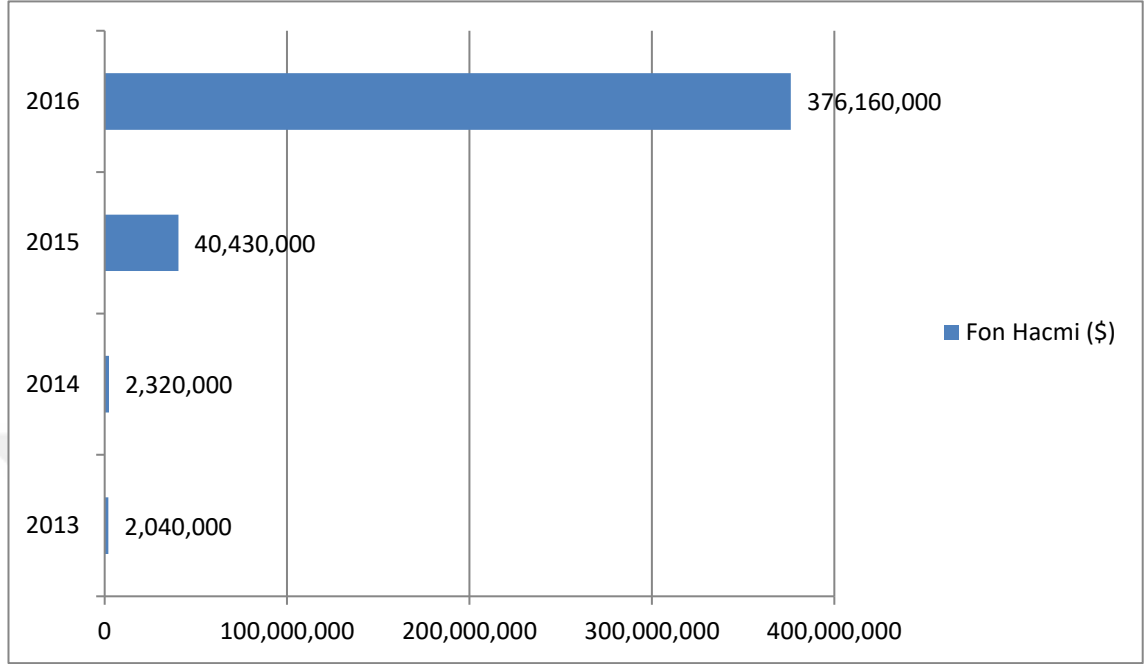
Kitlesel fonlama sisteminin önemli ülkelerinden biri olan İngiltere’de hisse ve borçlanma modellerine ilişkin düzenlemeleri FCA(Financial Conduct Authority) yapmaktadır. 1 Nisan 2014 tarihinde yapılan düzenlemelerde tüketici kredileriyle borçlanmaya aracılık edecek olan platformlar FCA denetimi altına girmiştir (İşler, 2015, s.61)

Birleşik Krallık’daki mevcut düzenlemeler hakkında yapılan araştırmalarda borçlanma bazlı kitlesel platformların %88’si mevcut düzenlemeleri yeterli ve uygun, %7’si çok rahat ve gevşek , %5’i de çok katı bulmaktadır. Hisse bazlı kitlesel platformlarda katılımcıların %93’ü düzenlemeleri çok rahat ve gevşek bulurken %7’si yeterli ve uygun bulmuştur. Ödül ve bağış bazlı modelli çalışan platformlar için bir düzenleme bulunmadığı için çalışmada yer almamışlardır (Zhang ve diğ. 2018, s.25).

2.1.4. Güney Kore

Güney Kore 2016 yılında dünyanın en hızlı büyüyen kitlesel fonlama pazarı olmuştur. Şekil.7’de görüldüğü gibi 2015 yılında 40 milyon \$ olan kitlesel fonlama hacmi 2016 yılında 376 milyon \$’a ulaşmıştır.

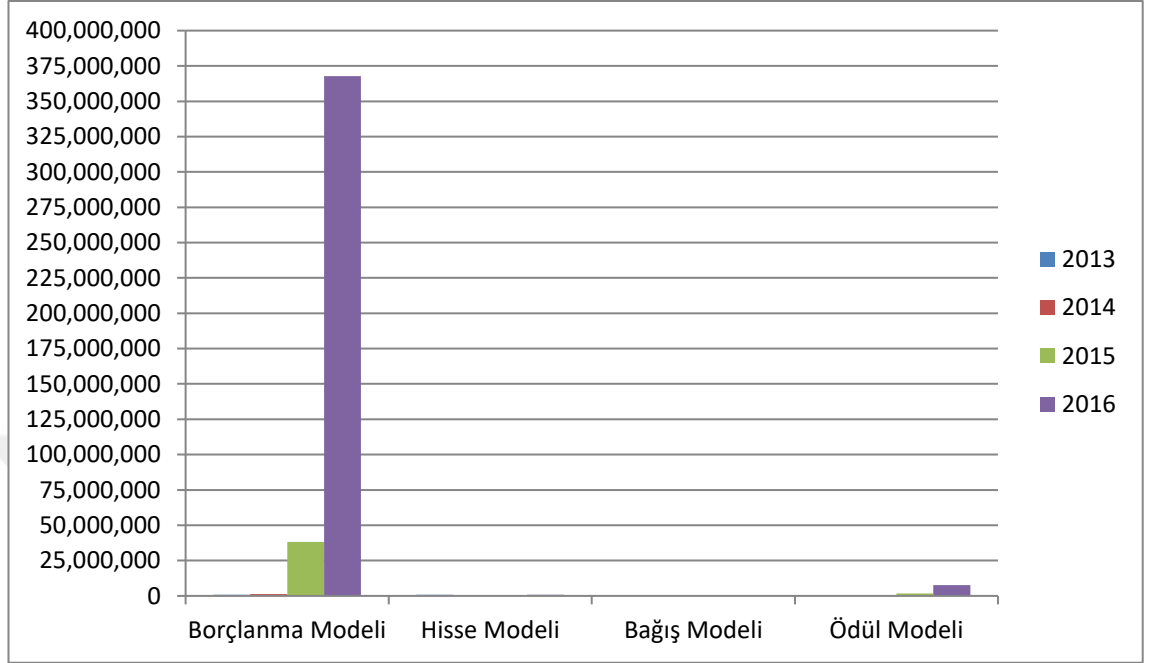
Şekil 7: Güney Kore Kitlese Fonlama Hacmi

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Güney Kore'deki kitlese fonlamanın modellere dağılımında neredeyse tamamının borçlanma modeliyle yapıldığı görülmektedir. Ayrıca ödül modeliyle yapılan kitlese fonlamanın 2016 yılında 7 milyon \$'ı aşarak ciddi seviyelere geldiği anlaşılmaktadır.

Şekil 8: Güney Kore’de Kitlesel Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı

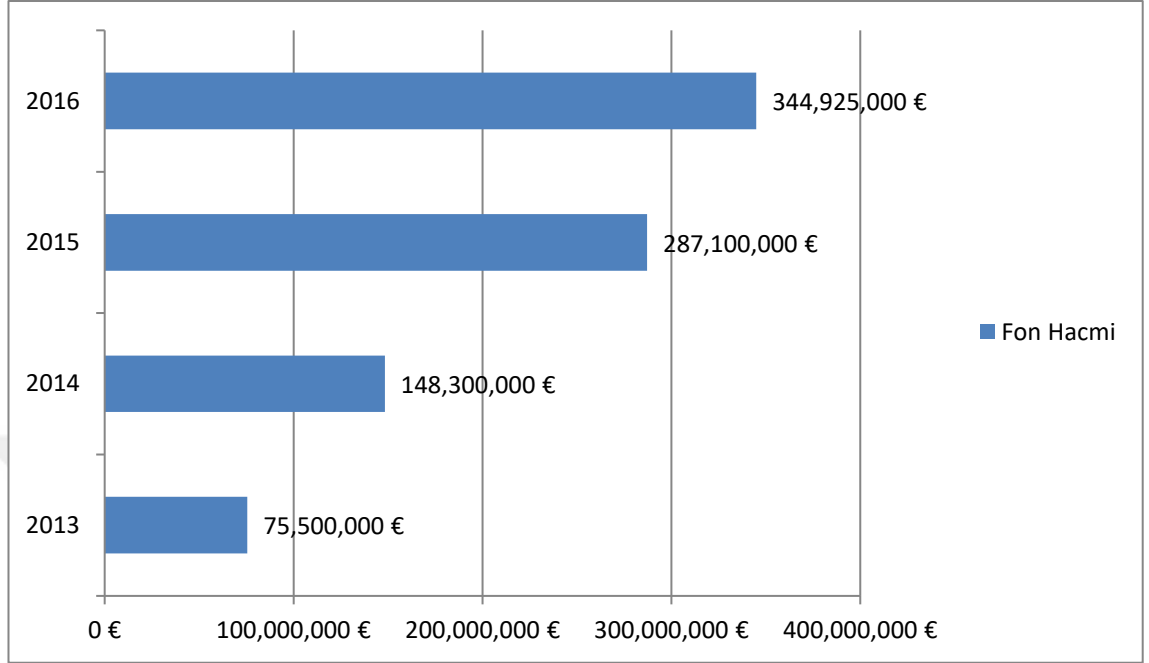

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University

2.1.5. Fransa

Avrupa’da 2013’ten 2016’ya arka arkaya dört yıl alternatif finasta pazar lideri olan Fransa, 2012 yılında Avrupa alternatif finans fon hacminin %22’sini oluşturmuştur (Ziegler ve diğ. 2018, s.57). Kitlese fonlamada ise Avrupa’nın en büyük ikinci ülkesi konumundadır. Şekil 9’da görüldüğü gibi kitlese fon hacmi sürekli artan Fransa, 2014 yılında 100 milyon € barajını geçerek 148.300.000€ seviyesine ulaşmıştır. 2016 yılında bu rakam artarak 344.925.000 € seviyesine ulaşmıştır.

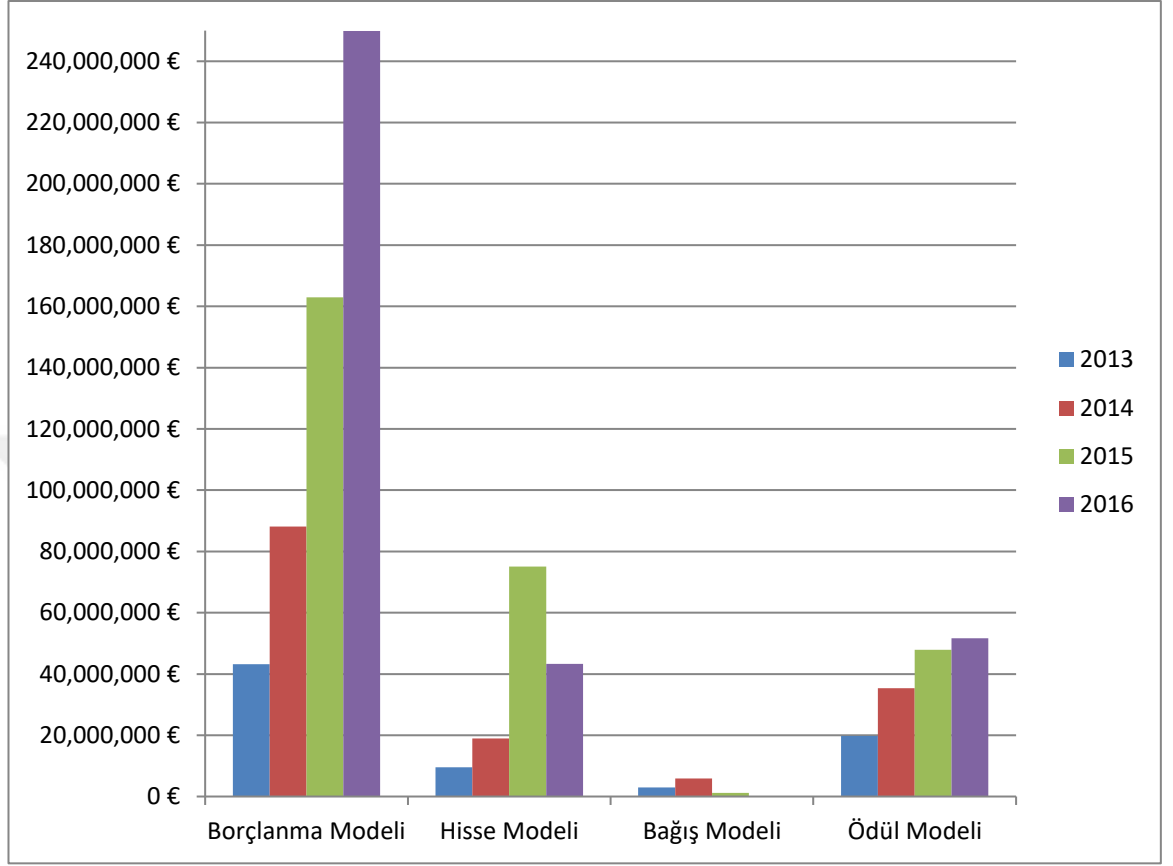
Şekil 9:Fransa Kitlese Fonlama Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Fransa’da kitlese fonlama modellerinin dağılımında, 2013 yılından 2016 yılına kadar tüm yıllarda borçlanma modelinin en çok fon hacmine sahip model olduğu görülmektedir. Ayrıca 2016 yılında hisse ve bağış modelinin ciddi bir düşüş yaşadığı aynı yılda ödül modelinin gelişimin hızının azaldığı görülmektedir. Bağış modelinin 2016 yılında 25.000 € seviyesine gelerek neredeyse yok olma noktasına geldiği gözlemlenmektedir.

Şekil 10:Fransa’da Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Fransa Avrupa’da ilk kitlese fonlama sitesine sahip olan ülkedir. Bu site (babyloan.org), 2008’de kurulmuştur. Fransa dışında Almanya, İtalya gibi birçok Avrupa ülkesine yayılmıştır. Bir diğer örnek ise müzik ve sanatsal projelerle bilinen 2010 yılında kurulan KissKissBankBank.com sitesidir (Bottiglia ve Pichler, 2016, s.186). Bu platformlar dışında Fransa’da borçlanma modelinde Younitedcredit (<https://www.younited-credit.com>), hisse modelinde Wiseed (<https://www.wiseed.com/fr>) ve bağış modelinde Dartagnans (<https://dartagnans.fr>) en çok bilinen platformlardır (Vural, 2019, s.100).

Fransa’da son zamanlarda yapılan kitlese fonlama reformundan önce, kitlese fonlama platformlarıyla ilgili katı kurallar bulunmaktaydı. Bu kurallar az miktarlarda

alışan platformlar için bile yetkili makamlar tarafından sıkı bir şekilde denetlenmekteydi. Bu durum kitlesel fonlamanın gelişmesine engel olarak görölüyordu. Fransız hükümeti yukarıda belirtilen genel rejimin uygulanmasından kaynaklanan sorunları çözmeye çalıştı ve 1 Ekim 2014'ten bu yana özel kurallar uygulandı. Bu kurallar piyasaya fayda sağlamış olsa da hükümetin genel tavrı fonlamanın gelişmesinden çok yatırımcıyı korumaktı (Daniel 2013, akt. Bottiglia ve Pichler, 2016, s.186).

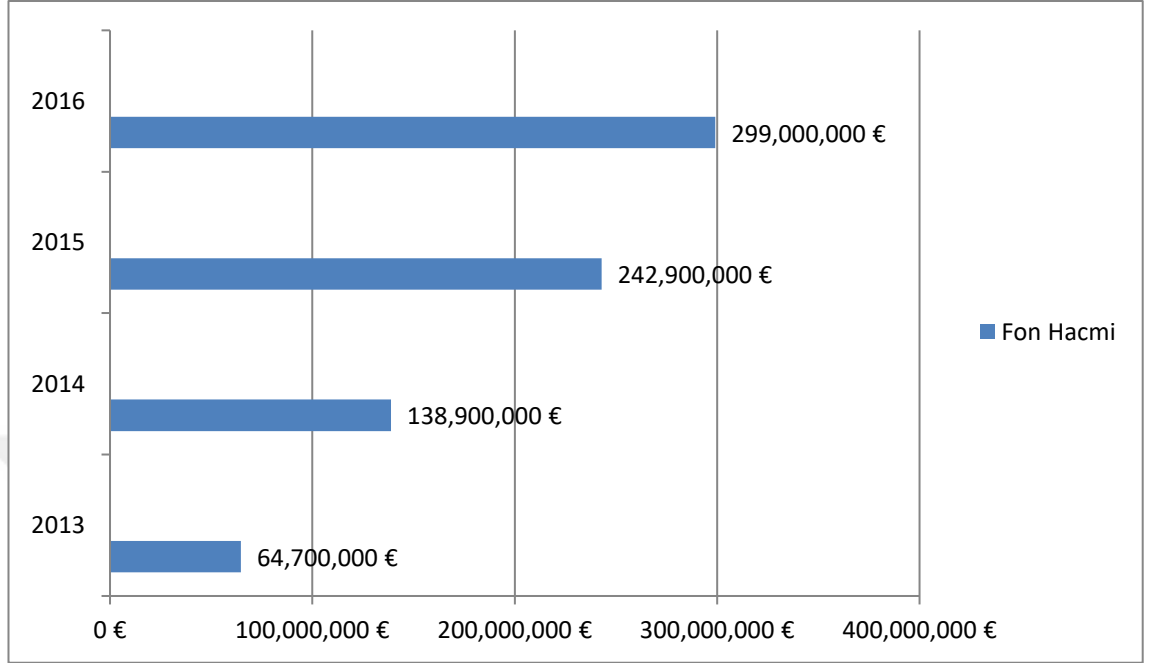
Fransa'daki mevcut düzenlemeler hakkında platformlar genel olarak düzenlemelerin yeterli olduğu düşüncesindedir. Borçlanma modelinde katılımcıların %64'ü düzenlemeleri yeterli ve uygun, %29'u aşırı katı, %7'si faaliyetlere özel düzenleme yapılmadığı düşüncesindedir. Hisse bazlı modelde ise katılımcıların %80'i düzenlemeleri yeterli bulmakta, %20'si çok katı bulmaktadır. Son olarak yatırım tabanlı olmayan modellerde platformların %75'i düzenlemeleri yeterli, %25'i çok katı bulmaktadır (Ziegler ve diğ. , 2018, s.90).

2.1.6. Almanya

Birçok bankanın küçük hacimlerde borç vermeyi çekici bulmaya meyilli olmadığı göz önüne alındığında, kitlesel fonlamanın önemi, Alman piyasası ile ilgili olarak, serbest meslek sahibi insanlara ve mikro şirketlere fon sağlama şansı verdiğini belirterek vurgulanmaktadır. Ayrıca, sektörün son yıllarda hızlı bir büyüme gösterdiği de bilinmektedir (Bottiglia ve Pichler, 2016, s.190).

Avrupa Alternatif Finans Piyasasının %15.6'sını oluşturan Alman Alternatif Finans Piyasası güçlü ve yenilikçi bir finans piyasası olmaya devam etmektedir. Almanya kitlesel fonlamada Avrupa'nın 3.en büyük pazarı durumundadır. 2013 yılında 64.700.000 € olan fon hacmi 2014 yılında 138.900.000 €, 2015 yılında 242.900.000 € ve 2016 yılında 299.000.000 € olmuştur. şekil 11'de görüldüğü gibi 2013 yılından 2016 yılına kadar Almanya'da kitlesel fonlama ciddi bir büyüme göstermektedir (Ziegler ve diğ. 2018, s.63).

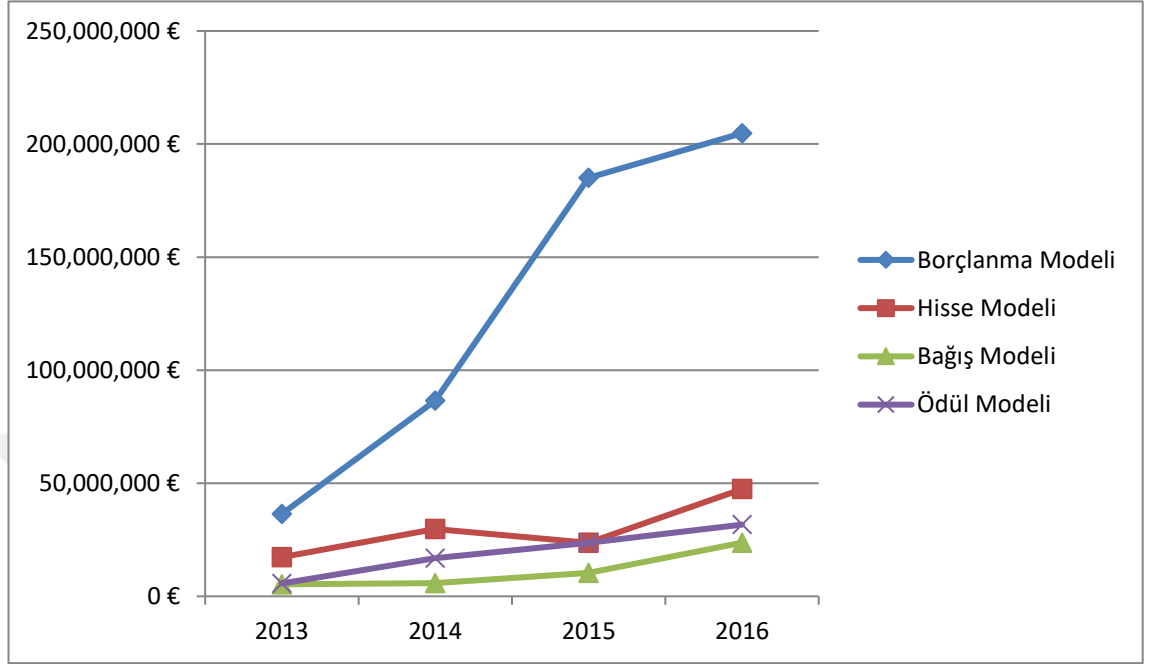
Şekil 11:Almanya Kitlesel Fonlama Hacmi

Kaynak: Ziegler, T. Ve diğerleri, 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University

Almanya’da en çok kullanılan modelin 2013 yılından beri borçlanma modeli olduğu ve kullanılan fon hacmi olarak diğerleriyle arasında ciddi bir fark olduğu görülmektedir. Bu durum Almanya’da kitlesele fonlamanın borçlanma temelli geliştiğinin göstergesidir. Her modelin genel olarak arttığı, hisse bazlı modelin 2015 yılında düşüş yaşadıkten sonra 2016 yılında ciddi oranda arttığı görülmektedir.

Şekil 12:Almanya’da Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

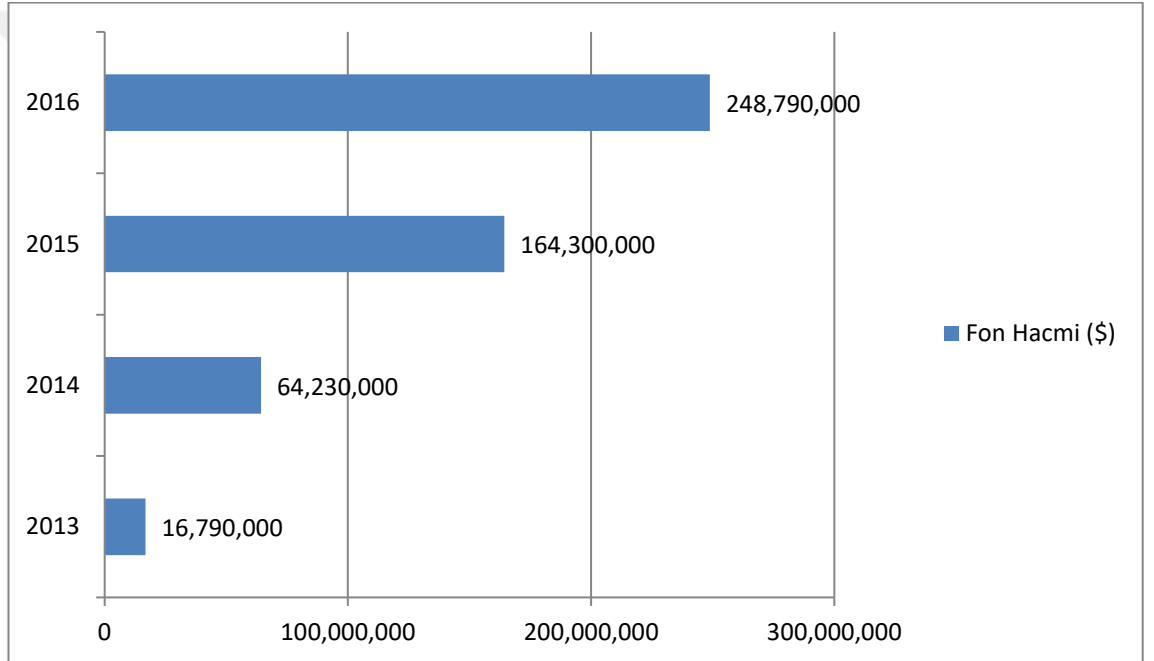
Almanya’nın en bilinen kitlese fonlama platformları: Ödül modelinde, Visionbakery (<https://www.visionbakery.com>), Bağış modelinde, Startnext (<https://www.startnext.com>), Borçlanma modelinde, Auxmoney (<https://www.auxmoney.com>), Hisse Modelinde, Innvestment (<https://www.innvestment.de>) olarak bilinmektedir (Vural, 2019, s.103).

Almanya’da 2017 yılında hisse bazlı kitlese fonlama platformları ile ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile ilgili tartışmalar devam ediyor olmakla birlikte düzenlemeyle ilgili yapılan araştırmalarda paydaşların platform faaliyetleri için %58’inin düzenlemeye olumsuz %42’sinin olumlu yaklaştığı görülmektedir. Ayrıca borçlanma modeli platformlarının %70’i düzenlemeyi çok katı, %30’u yeterli ve uygun bulmaktadır. Düzenleme bağış ve ödül modelli çalışan platformları kapsamadığı için bu platformlar düzenleme için genel bir görüşte bulunmamışlardır (Ziegler ve diğ. , 2018, s.64).

2.1.7. Avustralya

Avustralya fon hacminde Okyanusya Kıtası'nın lideri olup dünyada da önemli ülkelerden biridir. 2013 yılında 16 milyon \$ olan fon hacmi 2016 yılında ciddi bir büyüme göstererek 248 milyon \$'a ulaşmıştır. Şekil 13'de görüldüğü gibi 2013 yılından 2016 yılına kadar fon hacminde düzenli bir artış görülmüştür.

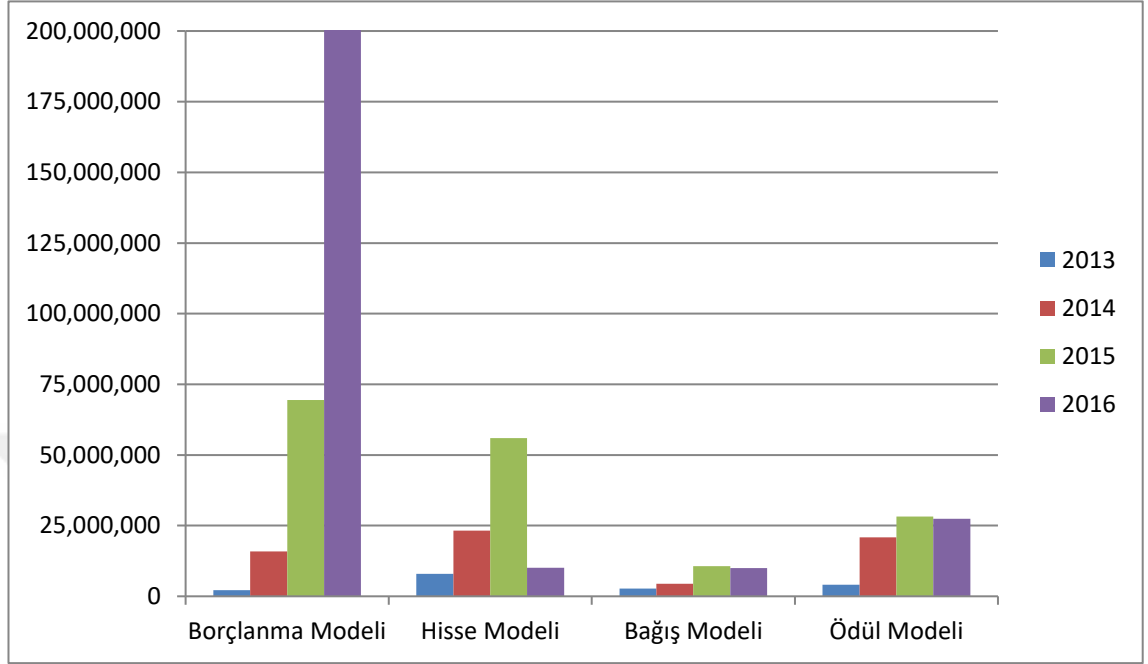
Şekil 13:Avustralya Kitlese Fonlama Hacmi

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University

Kitlese fonlama hacminin modellere göre dağılımı incelendiğinde, 2013 ve 2014 yılında hisse modeli, 2015 ve 2016 yılında borçlanma modelinin en çok fon hacmine sahip olduğu görülmektedir. Fonlama modellerinin hacminin genel olarak artış gösterdiği izlenmektedir. Sadece 2016 yılında hisse modeli ciddi bir düşüş göstermiştir.

Şekil 14:Avustralya’da Kitlese Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı

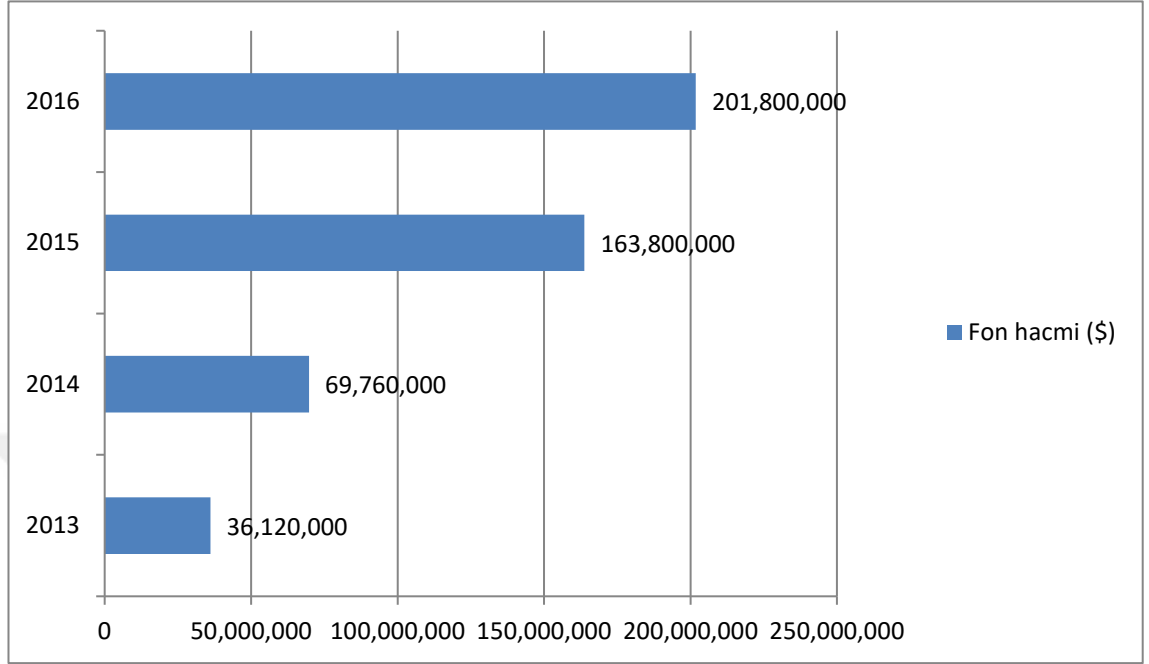

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

2.1.8. Kanada

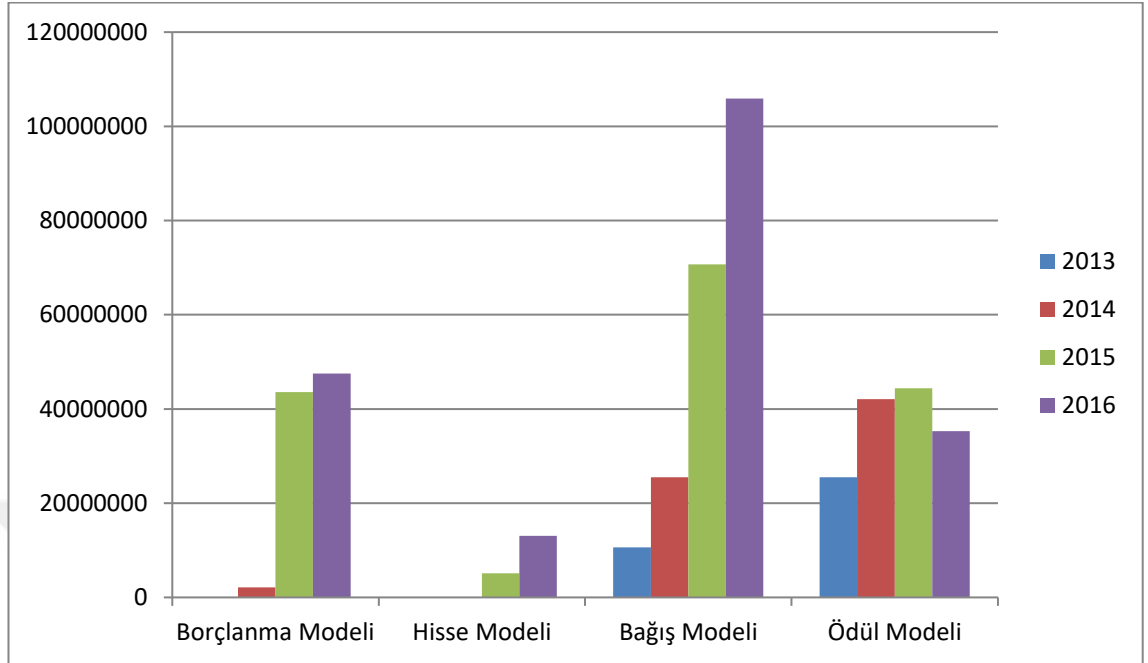
Kanada’nın kitlese fonlama hacmine bakıldığında Dünya ekonomisindeki büyüklüğünü baz aldığımızda çok geride kaldığı söylenebilir. Kanada’da kitlese fonlamanın diğer gelişmiş ülkelerden farkı yatırım amacıyla fonlama yapılan modellerin fon hacminin yeteri kadar yüksek olmamasıdır. Şekil 15’de görüldüğü gibi 2013 yılında 36 milyon \$ seviyesinde olan kitlese fon hacmi 2014 yılında yaklaşık 70 milyon \$’a ulaşmıştır. 2015 yılında ciddi bir atılım yaparak %100’den fazla büyüyerek 163 milyon \$ seviyesine gelmiştir. 2016 yılında büyüme hızı yavaşlasa da 200 milyon \$ seviyesine ulaşmıştır.

Şekil 15: Kanada Kitlesel Fonlama Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2017. The Americas Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University

Kanada’da kitlese fonlamanın modellere dağılımına baktığımızda bağış modelinin 2013 yılından itibaren daha çok kullanıldığını görülmektedir. Arkasından ödül modelinin geldiği görülmektedir. Yatırım amaçlı modellerin 2013 yılında kullanılmadığı ve 2015 ile 2016 yıllarında borçlanma modelinin kullanımının arttığı izlenmektedir. Şekil 16:Kanada’da Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2017. The Americas Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Kanada'nın en bilinen kitlesel fonlama platformlarına baktığımız zaman; bağış modeli çalışan Wayblaze (<https://www.wayblaze.com>), ödül modeli çalışan FundRazr (<https://fundrazr.com>), borçlanma modeli çalışan Borrowell (<https://www.borrowell.com>), ve hisse modeli çalışan Liquidcrowd (<https://www.liquidcrowd.ca>)'dır (Vural, 2019, s.84).

Sermaye piyasalarını ulusal olarak düzenleyen bir kamu kurumu bulunmayan Kanada'da, eyaletler kendi sınırları içinde kurdukları sermaye piyasası komisyonlarıyla denetimde bulunurlar. Bu durumdan dolayı eyaletler arasında kitlesel fonlama ile ilgili yapılan düzenlemeler ve platformların gelişimi farklıdır. Örneğin, hisse bazlı kitlesel fonlama bazı eyaletlerde yasak olurken bazı eyaletlerde serbesttir (İşler, 2015, s.62)

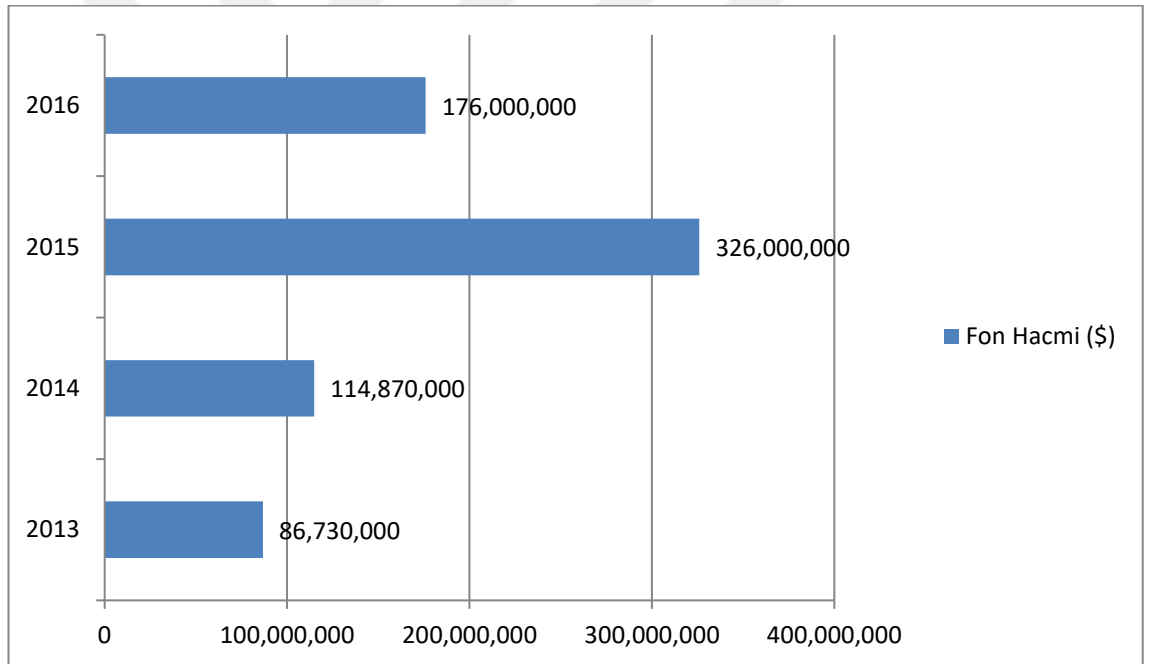
Kanada'daki kitlesel fonlama hakkındaki mevcut düzenlemelerle ilgili platformların yorumlarına bakıldığında, borçlanma temelli platformların %58'si düzenlemeyi uygun ve yeterli bulurken %17'si çok katı bulmaktadır. %25'lik kısım ise düzenlemeler hakkında kayda değer bir bakış açısına sahip değildir. Hisse bazlı

modelde, borçlanma modelinin aksine %75'lik kısım düzenlemeleri çok katı bulmakta, %25'lik kısım yeterli bulmaktadır (Ziegler, 2017, s.70).

2.1.9. Japonya

Kitlesel fon hacmi olarak ekonomik büyüklüğüne göre geri planda kalan Japonya, 2013 yılında 86 milyon \$ olan fon hacmini 2015 yılında 326 milyon \$'a çıkarmıştır. 2016 yılında 176 milyon \$ olan fon hacmi 2015 yılına göre ciddi bir azalma göstermiştir.

Şekil 17: Japonya Kitlesel Fonlama Hacmi

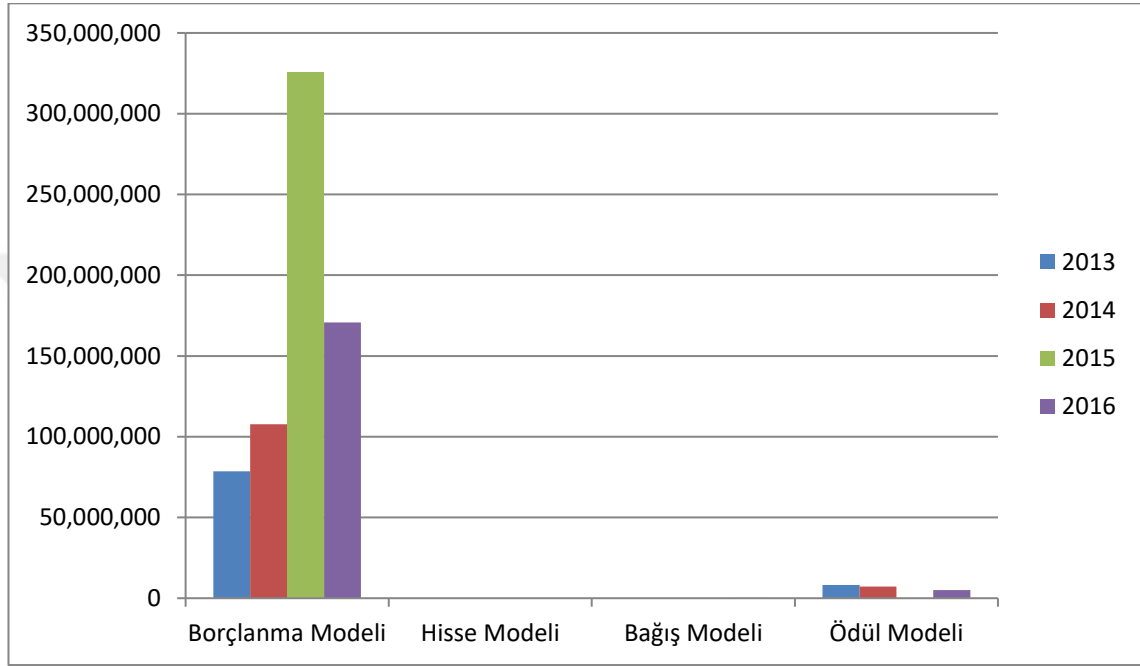

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Kitlesel fonlama hacminin modellere dağılımında neredeyse tamamının borçlanma modeliyle yapıldığı görülmektedir. Ayrıca hisse modelinin henüz uygulanmadığı ve bağış modelinin 2016 yılında uygulanmaya başladığı görülmektedir.

Ödül modelinin dalgalı bir grafiğe sahip olduğu ve 2015 yılında uygulanmadığı grafikte gösterilmiştir.

Şekil 18:Japonya’da Kitlese Fonlama Hacminin Modellere Dağılımı

Kaynak: Garvey, K., ve diğerleri 2017. Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Japonya’da en çok bilinen platformlar, borçlanma modelinde çalışan Aqush (<https://www.aqush.jp>), ödül modelinde çalışan Campfire(<https://camp-fire.jp>) ve Readyfor (<https://readyfor.jp>) platformlarıdır (Vural, 2019, s.116).

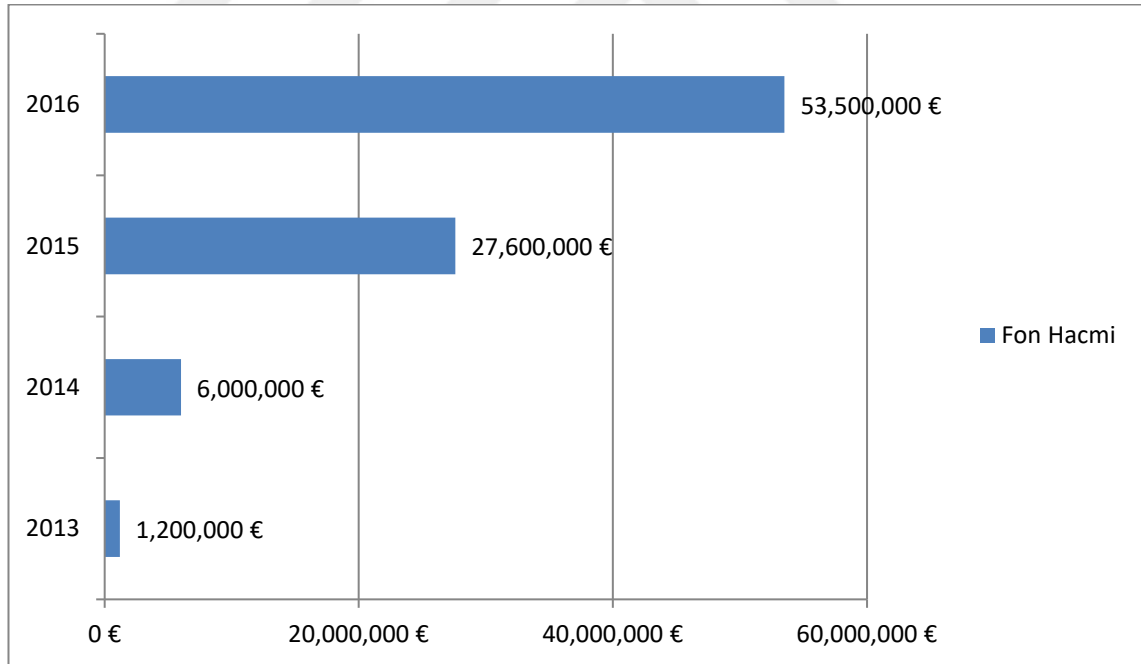
Japonya’da 2014 yılında yapılan düzenlemelerden önce kitlese fonlama yasal engellerden dolayı genel ödül ve bağış bazlı yapılmaktadır. Yapılan düzenleme ile kitlese fonlama yasal hale gelmiştir. Düzenlemenin amacı yeni kurulacak olan firmaların sermaye ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bu düzenleme ile platformlar doğrudan halka arz veya tahsisli satış yapma hakkı elde etmişlerdir (İşler, 2015, s.66).

2.1.10. İtalya

İtalya, kitle fonlaması konusunda özel bir düzenleme yapan ilk Avrupa devletidir. (Hornuf ve Schwienbacher, 2014, s. 19). Buna rağmen diğer Avrupa devletlerine göre kitlesel fonlama konusunda yeterli büyümeyi gösterememiştir (Bottiglia ve Pichler, 2016, s.193).

İtalya, Avrupa'da alternatif finans için altıncı ve iş odaklı finansman açısından beşinci büyük pazardır. 2013 yılında göreceli olarak düşük bir hacme sahip olan İtalyan çevrimiçi alternatif finansmanı katlanarak yıllık bazda büyümüştür. Şekil 19'da görüldüğü gibi İtalya kitlesel fonlama hacmi 2013 yılında 1.200.000 € olan kitlesel fonlama hacmi ciddi bir büyüme göstererek 2016 yılında 53.500.000 €'ya ulaşmıştır (Ziegler ve diğ. , 2018, s.90)

Şekil 19: İtalya Kitlesel Fonlama Hacmi

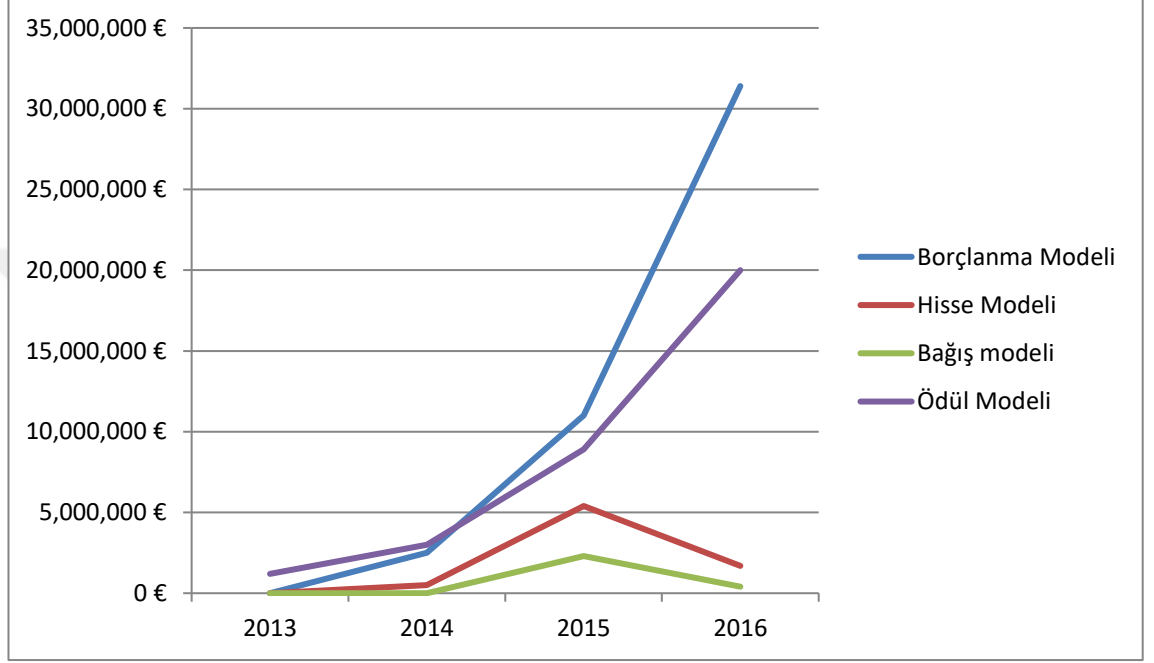

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

İtalya'da kitlesel fonlama hacminin modellere göre dağılımında Şekil 20'de görüldüğü gibi fon hacmi en yüksek model 2014 yılından 2016 yılına kadar borçlanma modeli olarak görülmektedir. Ödül modeli ile borçlanma modelinin sürekli artarak

2016 yılında diğer modellerle aralarındaki farkı açtığı görülmektedir. Ayrıca 2013 yılında sadece ödül bazlı platformların varlığı görülmektedir.

Şekil 20: İtalya’da Kitlese Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

İtalya’da en bilinen kitlese fonlama platformları: ödül modelinde, DeRev (<https://www.derev.com>), Bağış modelinde, Eticarim (<https://www.eticarim.it>), Borçlanma modelinde, Prestiamoci (<https://www.prestiamoci.it>) ve hisse modelinde Cofyp (<https://cofyp.com>)’ dur (Vural , 2019, s.105).

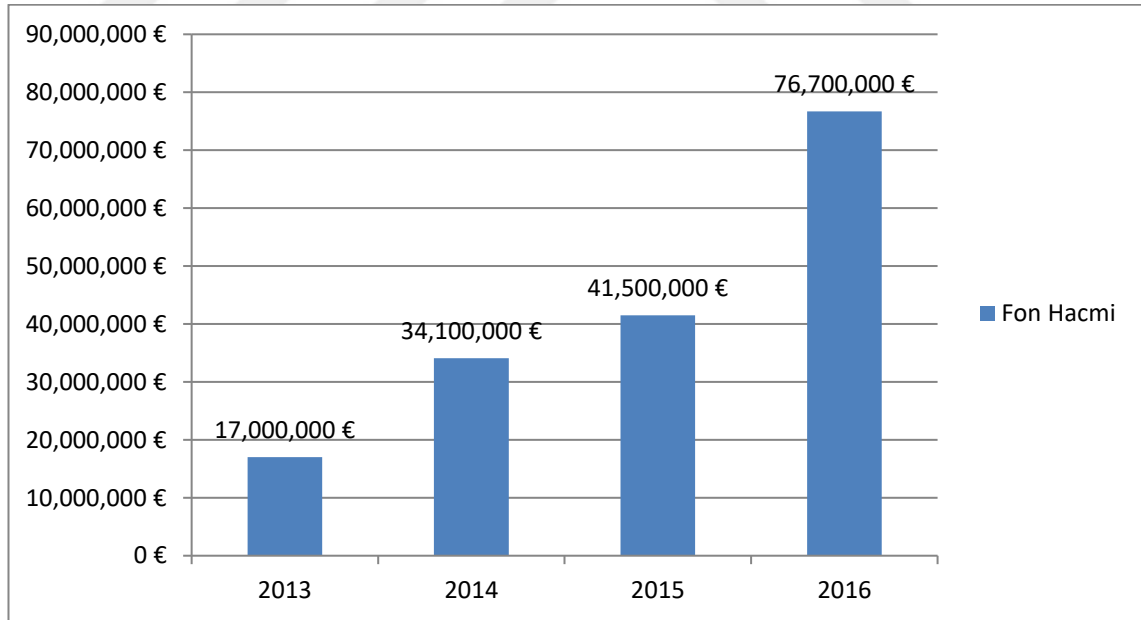
İtalya’da borçlanmaya dayalı kitlese fonlama merkez bankası aracılığıyla düzenlenmektedir. Platformlar banka gibi lisanslanıp bankalara benzer hükümlerle düzenlenip denetlenir. Hisse bazlı model özel düzenlemelere tabiidir. Düzenlemedeki amaç girişimlerin sağlıklı bir şekilde hayata geçmesi ve yatırımcıların korunmasıdır (İşler, 2015, s.65).

İtalya’da kitlesel fonlamadaki mevcut düzenlemeler hakkında; borçlanma bazlı modelde kullanıcıların %14 ‘ü düzenlemeleri uygun görürken, %43’ü çok katı olarak görmekte, %14 ü yetersiz görürken %29’u belirli bir düzenlemeye gerek olmadığını belirtmektedir. Hisse bazlı modelde katılımcıların %60’ı düzenlemeler çok katı olduğunu %40’ı uygun olduğunu belirtti. Son olarak ödül ve bağış bazlı platformlarda katılımcıların %71’i düzenlemeyi yeterli ve uygun görürken %29 yetersiz olarak görmektedir (Ziegler ve diğ. 2018, s.92).

2.1.11. İspanya

İspanya Avrupa’da alternatif finans için beşinci sıradadır. Şekil 21’de görüldüğü gibi kitlesel fonlamada 2016 yılı İspanya için sıçrama yılıdır. 2015 yılında 41.500.000 € olan fonlama hacmi 2016 yılında büyük bir sıçrama yaparak 76.7000.000 €’ya ulaşmıştır. Bunun en büyük sebebi kitlesel fonlamada iş odaklı faaliyetlerin artmasıdır.

Şekil 21: İspanya Kitlesel Fonlama Fon Hacmi

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

İspanya’da kitlesel fonlamanın modellere göre dağılımında, 2013 yılından itibaren borçlanma modelinin daha yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Tablo

1’de görüldüğü gibi sadece hisse bazlı model 2015 yılında azalış göstermiş geri kalan yıllarda tüm modeller artış trendindedir.

Tablo 1: İspanya’da Kitlesele Fonlama Modellerinin Fon Hacmi

Kitlesele Fonlama Modelleri	2013	2014	2015	2016
Ödül Modeli	7.500.000 €	9.100.000 €	9.400.000 €	13.600.000 €
Bağış Modeli	600.000 €	800.000 €	3.000.000 €	3.200.000 €
Hisse Modeli	6.200.000 €	10.500.000 €	5.300.000 €	10.100.000 €
Borçlana Modeli	2.800.000 €	13.700.000 €	23.800.000 €	64.200.000 €

Kaynak: Ziegler, T., ve diğerleri 2018. The 3rd European Alternative Finance Industry Report. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

İspanya’da 2015 yılında yapılan düzenlemelerle ilgili sorunlar hala devam etmektedir. İspanya’da kitlesele fonlamadaki mevcut düzenlemeler hakkında; borçlanma modelleri için katılımcıların %36’sı düzenlemeleri yeterli ve uygun bulurken, %27’si düzenlemeleri çok katı bulmakta, %9’u yetersiz ve %27’si özel bir düzenlemeye gerek olmadığı görüşündedir. Hisse modelinde katılımcıların %22’si mevcut düzenlemeyi uygun bulmakta, %56’sı çok katı bulmakta, %11’i yetersiz ve %11’i özel bir düzenlemeye gerek olmadığı görüşündedir. Yatırım temelli olmayan modellere göre, % 44 düzenlemenin yeterli ve uygun olduğunu, % 11’inin düzenlemeyi çok katı bulduğunu, %11’i yetersiz bulduğunu ve %33’ü düzenlemeye ihtiyaç olmadığını belirtmiştir (Ziegler ve diğ. 2018, s.86).

2.2. TÜRKİYE’DE KİTLESELE FONLAMA UYGULAMALARI

Türkiye’de son zamanlarda girişimcilerin ve proje sahiplerinin artması ve onlara kaynak sağlayacak sermayenin yeterli olmaması kitlesele fonlamanın önemini arttırmıştır. Bu durum kitlesele fonlama platformu kurmak isteyenlerin önünü açmıştır. Ancak yurt dışındaki uygulamalarla karşılaştırıldığında hacim ve etkinlik açısından henüz Türkiye’deki platformların emekleme aşamasında olduğu söylenebilir (Atsan ve Erdoğan, 2015, s.313)

Kitlesel fonlama dünyada 90'lı yıllarda ortaya çıkmış ve gelişerek ilerlemiştir. Ülkemizde ise kitlesel fonlamanın sanal ortamda kullanımı 2010 yılında başlamıştır. Bu süreçten sonra ise çeşitli kitlesel fonlama platformları kurulup aktif hale getirilmiş ve fon arayanlarla yatırımcılar buluşturulmuştur. Ülkemizde 2017 yılına kadar kitlesel fonlama ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmamıştır. Bu durumdan dolayı meydana gelen kanuni engeller nedeniyle ülkemizde sadece ödül ve bağış modelli kitlesel fonlama uygulanmıştır (Vural, 2019, s.140).

Türkiye’de kitlesel fonlamanın sektörel hacmi incelendiğinde Şekil.. ‘de görüldüğü gibi 2018 yılında en aktif kitlesel fonlama platform sayısı 5, tahmini girişimcilerin aradığı toplam fon hacmi, 11.6 milyon TL ve tahmini fonlanan proje hacmi 4.1 milyon TL’dir.

Resim 1:Türkiye’de Kitlesel Fonlama Sektör Hacmi

Kaynak: Fonbulucu web sitesi: <https://fonbulucu.com/sayfa/KOBİler-Icin-Proje-Finansmani/30>. Erişim Tarihi: 25 Temmuz 2019

2.2.1. Türkiye’de Kitlesel Fonlamanın Gelişimi

Kitlesel fonlama ülkemizde yeni gibi görünse de bize kavram bakımından yabancı değildir. “Bir elin nesi var iki elin sesi var” ve “Birlikten kuvvet doğar” gibi atasözlerimiz yardımlaşmanın ve dayanışmanın ülkemizde çok eskiden beri ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuş olup, aynı zamanda kültürümüzün kitlesel fonlamanın amacına yakınlığını gön önüne sunmaktadır. Aslında kitlesel fonlama yıllardır köylerimizde “imece” adıyla yapılmaktadır. Örnek verecek olursak, köye yapılacak okulda herkesin gereken kaynak için elini taşın altına koyması, köydeki sulama kanalları için herkesin inşaatı destek olması gösterilebilir. Kısaca ülkemizde kitlesel fonlama, imece uygulamalarımızın internet ortamına geçilerek modern bir şekilde yapılması olarak görülebilir (Ünsal, 2017, akt. Vural, 2019, s.141).

Ülkemizde kitlesel fonlamanın gelişmesinde destek olan unsurla girişimcilik kültürü ve son yıllarda artan Ar-GE harcamaları sayılabilir. Girişimcilik kültürü 2000'lere gelene kadar sermaye eksikliği gibi unsurlardan gelişmemiş ve bu yüzden 2010'dan sonra melek yatırımcı ve risk sermayedarı gibi kavramların ortaya çıkmıştır. AR-GE harcamalarının ise ülkemizdeki önemi giderek artsa bile yapılan harcama olarak AB(Avrupa Birliği) ve OECD(organisation for Economic Co-operation and Development) çok geride kaldığı görülmektedir. Kitlesel fonlamanın ülkemizdeki girişimciliğe destek olacağı ve işletmelere sağlayacağı fon ile AR-GE harcamalarını arttıracacağı düşünülmektedir (Ata, 2018, s.289)

Ayrıca ülkemizde son yıllarda artan internet kullanım oranı ve sosyal medyaya olan ilgi de kitlesel fonlamanın gelişiminde önemli etkiye sahiptir. Sosyal medya sayesinde girişimciler için projelerini daha çok kişiye ulaştırarak daha çok kaynak bulma imkanı oluşacaktır. Bu durum kitlesel fonlama platformlarının artmasına sebep olacaktır.

2016 yılının Aralık ayında ülkemizin ilk kitlesel fonlama derneği kurulmuştur. Derneğin yönetim kurulu başkanlığını, Crowdfon'un kurucusu olan Savaş Ünal yapmaktadır. Dernek ülkemizde az sayıda ve genellikle ödül temelli olan kitlesel fonlama platformlarının artmasını amaçlamaktadır. Ayrıca dernek kitlesel fonlama hakkında hukuki çerçevelerin geliştirilmesine ve kitlesel fonlamanın daha çok insana ulaşmasına yardım etmektedir (Çubukcu, 2017, s.161).

Türkiye’de kitlesel fonlama uygulamaları yasal mevzuatlardan dolayı bugüne kadar aktif olarak sadece ödül ve bağış temelli modeller uygulanmıştır. Hisse bazlı (pay temelli) kitlesel fonlama platform siteleri de ülkemizde bulunmaktadır ancak yasal düzenlemelerin eksikliğinden aktif olmayıp tanıtım amacı gütmektedir.

Mevzuatta yer alan boşlukların doldurulması ve kitlesel fonlama modeli ile kanuni düzenlemelerin oluşması için 2017 yılının Ocak ayında yasa tasarısı TBMM’ye sunulmuştur (Çubukcu, 2017, s.161). Aralık 2017 de düzenlenen kanun düzenlemesinden sonra SPK tarafından Ocak 2019 yılında yayınlanan yönetmelikle hisse tabanlı kitlesel fonlama ülkemizde hukuki bir alt yapıya sahip olmuştur.

2.2.2. Türkiye’de Kitlesel Fonlama Platformları

Türkiye’de kitlesel fonlama platformlarının kuruluşu 2010’lu yıllara dayanmaktadır. İlk kurulan kitlesel fonlama platformu ProjemeFON’dur. Platformu 2013 yılında el değiştirerek CrowdFON adı altında faaliyetlerine devam etmiştir. Kitlesel fonlama projelerinden ilk başarılı olan proje ise Zumbara projesidir. Bu proje 10.000 TL fon toplayarak amacına ulaşmıştı (Vural, 2019, s.142)

Bu bölümde Türkiye’de faaliyetlerine devam eden CrownFON , Fongogo, Fonbulucu, Buluşum, Arıkovanı ve İdeanest kitlesel fonlama platformları incelenecektir

2.2.2.1. CrowdFON Kitlesel Fonlama Platformu

CrowdFON(www.crowdfon.com) Türkiye’nin ilk kitlesel fonlama platformu olarak bilinmektedir. Öncesinde adı ProjemeFON olan platform, 2013 yılında yapılan isim ve yönetim değişikliği ile, CrownFON adıyla girişimcilerin projelerini desteklemektedir (CrowdFON Web Sitesi, Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2019).

CrowdFON, tiyatro, sinema, müzik, telefon ve internet uygulamaları gibi farklı birçok alanda fikir geliştiren girişimcilere destek olarak fikirlerini hayata geçirmelerine yardımcı olmaktadır (Göregen, 2018). “ Ya hep ya hiç ” sistemini uygulayan CrowdFON hedefledikleri tutarı toplamayı başaran girişimcilere fonlarını aktarmaktadır. Ancak bu işlem için %12 komisyon ücreti almaktadır. Hedeflenen tutara ulaşamayan girişimciler için komisyon ücreti almayıp yatırımcılara paralarını

geri iade etmektedir. Ayrıca, platform projelerin hedeflenen tutardan daha fazla tutara ulaşmasına izin vermektedir. (Vural, 2019, s.145)

2.2.2.2. Fongogo Kitlese Fonlama Platformu

Fongogo Kitlese Fonlama Platformu ödül temelli bir fonlama platformudur. Bu platform kültür-sanat, çevre, sağlık, spor, tasarım, turizm ve teknoloji alanı gibi birçok kategorideki projelerin paylaşılmasını sağlayarak gerekli olacak fonun bulunmasına yardımcı olmaktadır (Göregen, 2018). Fongogo bugüne kadar 2 milyon TL'yi aşkın fonun toplanmasına yardımcı olmuştur.

Bu platform web sitesinde kendisini “ Fongogo, her türlü projenin hayata geçmesi için ihtiyaç duyulan sermayenin kitlelerin desteğiyle bir araya getirilmesine aracı olan bir pazaryeridir.” şeklinde tanımlamaktadır. Projeleri hayata geçirmek için ekip halinde çalıştıklarını sorumluluklarını elçileri, danışma kurulu ve iş ortakları ile paylaştıklarını belirtmektedir (Crowdfon Web Sitesi, Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2019)

Fongogo, kar amacı güden bir platformdur. “ Ya hep ya hiç ” sistemini uygulayan platform, hedeflenen tutara ulaşmakta başarılı olan girişimcilerden belirlenen tutarda önceden anlaştıkları oranda ücret almaktadır. CrowdFON gibi Fongogo da projelere hedeflenen orandan fazla fon toplanmasına imkan sağlamaktadır. Bu platformda yatırımcılara verilen ödül girişimcinin sorumluluğundadır, platform verilecek ödüller için sorumluluk almaz. Projenin sahibi ve projeye fon sağlayan arasında yapılan mesafeli satış sözleşmesi ile verilecek ödül garanti altına alınmaktadır (Vural, 2019, s.146)

Ödül temelli bir platform olan Fongogo 2017’de meydana gelen kanun değişikliğinden sonra FongogoPro adı altında Hisse bazlı kitlese fonlama platformunu kurmuştur. Ancak henüz bu platform yasal boşluklardan dolayı proje almayıp tanıtım amacıyla hizmet vermektedir.

2.2.2.3. Fonbulucu Kitlese Fonlama Platformu

Fonbulucu 2017 yılı itibariyle proje almaya başlayan ödül bazlı bir kitlesel fonlama platformudur. Bu platform üreten, araştıran ve geliştiren girişimcilere fikir ya da buluşları için fon bulmalarına destek olmak amacıyla kurulan tamamen yerli bir platformdur. Platformun amacı, Anadolu'nun geleneği olan imeceyi tekrardan canlandırmaktır (Fonbulucu Web Sitesi, Erişim Tarihi: 7 Ağustos 2019).

26 Mayıs 2020'de Fonbulucu web sayfasından elde edilen verilere göre platformun üye sayısı 22,820'dür. Platforma başvuru alan proje sayısı 2,141, kabul edilen 1148, reddedilen 991'dir. Ayrıca 130 milyon TL'yi geçmiş girişimcilerin fon talebi bulunmaktadır. Bu fon istekleri için 4.867,900 TL fon toplanmıştır ve yaklaşık 4.664.345 TL'si proje sahiplerine iletilmiştir.

Platform proje sahipleri ve fonlayanlarla belli kurallar altında anlaşma yapmaktadır. Ya hep ya hiç modelini benimsemektedir. Fon sağlayacak olanlara verilecek ödülün sorumluluğunu kendi üstüne almamakta ancak takibini yapmaktadır. Ayrıca fon aktarılan projelerin takibini 3 yıl boyunca yapmakta ve fon sağlayana süreç hakkında bilgi vermektedir.

2.2.2.4. Buluşum Kitlesel Fonlama Platformu

Boyner vakfı tarafından yürütülen buluşum platformu kendini “ buluşma alanı” olarak adlandırmaktadır. Bu platformun önceliği topluma fayda sağlayacak projelerdir. Toplumda var olan sorunların çözümü için fikri olan ama kaynağı olmayan kişilere ve topluma sosyal fayda sağlayan projelere sahip olan kişilere kaynak bulma konusunda yardımcı olmak için kurulmuştur. Bu konuda katkı sağlamak isteyenleri bu projelere destek olmak için çağırıda bulunmaktadır (Buluşum web sayfası: Erişim Tarihi 9 Ağustos 2019).

Buluşum kar sağlama amacı gütmeyen bir kitlesel fonlama platformudur. Topluma fayda sağlayabilecek projelerin fonlanmasına yardımcı olan bu platform, sitesinde yer alan projelerden komisyon ücreti talep etmez (Çubukçu, 2017, s.161)

Buluşum, bir buluşum var diyen sosyal girişimcilerle, bu buluşu destekleyeceğini söyleyen destekçileri aynı çatı altında toplamayı amaçlamaktadır. Buluşum ayrıca(Yazıcı, 2017, s.237):

Bireysel düşüncenin gelişmesine

Ülkemizdeki bağış kültürünün gelişmesine

Toplumsal destek ve dayanışmanın yayılmasına

yardımcı olmayı amaç edinmektedir.

Buluşum platformunda proje sahipleri için belirlenmiş olan süre ve hedef bütçe sabit olup değişmemektedir. Bu sebeple girişimciler proje ve süre için iyi bir plan yapmalılardır. Platformda hedeflenen bütçeye ulaşıldıktan sonra daha fazla bağış yapılmasına izin verilmemektedir (Vural, 2019, s.149)

2.2.2.5 Arıkovanı Kitlese Fonlama Platformu

2016 yılında kurulan bir Turkcell girişimi olan Arıkovanı kitlese fonlama platformu inovatif buluşları destekleyen ödül bazlı çalışan bir kitle fonlama platformudur (Çubukçu, 2017, s.161).

Arıkovanı web sitesinde kendisini girişimcilere teknoloji ve inovasyon odaklı projeleri için gerekli olan kaynağı toplamasına yardımcı olan bir kitlese fonlama platformu şekilde tanımlamaktadır.

Arıkovanı'nın amacı, Türkiye'deki yerli teknoloji üretimini arttırarak toplumumuza teknoloji üretiminde destek olma bilincini kazandırmaktır. Bu nedenle, toplumda var olan bir ihtiyaca çözüm olacak teknoloji içerikli projelerin başlangıç aşamasında hedef kitleye ulaşmasını ve fonlanmasını sağlamaya çalışmaktadır. (Arıkovanı Web Sitesi, Erişim Tarihi. 9 Ağustos 2019).

Bu platformun Türkiye'deki diğer kitlese fonlama platformlarından ayrılan özelliği inovasyona verdiği önemdir. Sadece inovasyon ve teknoloji odaklı projeleri yayınlamaktadır. Bu projelerin yayınlanması için prototipinin tamamlanmış olması gerekmektedir. Ayrıca bu platform inovasyona fayda sağlamak için sosyal amaçlı

kurulmuş kar amacı gütmeyen bir platformdur bu yüzden başarılı olmuş projelerden komisyon ücreti talep etmemektedir (Çubukçu, 2017, s.161).

Bu platform girişimcilere projelerinin yeterli fonu toplaması için 60 gün süre vermektedir. 60 gün içinde hedeflenen tutar ve üstüne ulaşan projelere topladıkları kaynağı ulaştırmaktadır. Ya hep ya hiç sistemini kullanan Arıkovanı, hedeflenen tutara ulaşmayan projelerde toplanan miktar kesintiye uğramadan fon sağlayanlara iade edilmektedir. Başarısız olan projeler eksik yönlerini tamamlayarak platforma tekrar yüklenebilmektedir.

Arıkovanı platformunun bir uygulaması olan Arıkovanı Mağaza Türkiye’de platformdaki girişimciler için açılmış ilk mağazadır. Bu mağazada ticari ürün aşamasına gelen projelerin en yeni ürünleri yer almaktadır.

2.2.2.6. İdeanest Kitlese Fonlama Platformu

İdeanest, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) tarafından 2017 yılında kurulan bağış bazlı bir kitlese fonlama platformudur. Teknoloji alanındaki projelere destek olmak için kurulan İdeanest ‘‘ Teknoloji Üreten Türkiye’’ vizyonuna katkıda bulunmaya çalışmaktadır (Papuççıyan, 2017).

Platform, teknoloji ile toplumsal fayda sağlamayı amaçlayan ancak finansman bulmakta zorlanan;

Teknoloji altyapılı ürün veya hizmet fikirleri,

Teknoloji ve inovasyon ekosistemine fayda sağlayacak faaliyetler,

Bilim ve teknoloji alanlarında yapılan akademik araştırma projelerine

kaynak yaratılmasını sağlamayı amaçlamaktadır (İdeanest Web Sitesi, Erişim Tarihi: 9 Ağustos 2019).

İdeanest web sitesine iletilen projeleri TTGV’nin belirlediği ekip değerlendirerek yayınlamaktadır. Platform sosyal fayda amacıyla hizmet vererek kar amacı gütmemektedir. Bu yüzden belirlenen sürede hedeflenen tutara ulaşan girişimcilerden komisyon ücreti almamaktadır. Ayrıca hedeflenen tutarın üzerine çıkılmasına izin verilmektedir.

Hedeflenen tutara ulaşamayan projelere fon aktarımı yapılmamaktadır. Toplanan fon bağışçılara iade edilmeyerek başka projelerin desteklenmesi için kullanılmaktadır. Platformda bir proje en fazla 60 gün yayında kalabilmektedir. Projelerin yayında kalma sürelerini platform her proje için ayrı ayrı değerlendirmektedir. Hedeflenen tutara ulaşan girişimciler ile hukuki, finansal, yönetsel ve teknik konuları içeren bir anlaşma yapılmaktadır. Bağışçılara yapılan bağış için TTGV bağış makbuzu vermektedir. Platform girişimcilere fon sağlamak dışında projeleri için danışmanlık hizmeti de vermektedir (Vural, 2019, s.151).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

POTANSİYEL YATIRIMCILARIN PAY BAZLI KİTLESEL FONLAMAYA BAKIŞ AÇILARINA YÖNELİK FARKINDALIK, TUTUM VE KATILMA NİYETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Günümüzde bir girişimci için en büyük problem fikrini hayata geçirecek kaynağı bulabilmektir. Girişimciler bu kaynağı kendilerinin ve çevrelerinin birikimleri ile sağlamaya çalışsalar da yeterli olmamaktadır. Piyasada yeni var olmaya çalıştıkları için kişisel ve mesleki itibarları melek yatırımcı ve fon sağlayan kuruluşları ikna etmeye yetersiz kalabilmektedir. Kitlesel fonlama platformları girişimcilere mesleki itibar ve kişisel çevrelerine bakmaksızın fikirlerini tanıtabilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Aynı zamanda girişimcilerin birden fazla yatırımcıya ulaşmasını ve bu yatırımcıların sağlayacakları az miktarlardaki fonların bir araya gelmesiyle proje için gerekli olan kaynağın oluşmasına yardım etmektedir.

Bu tezin alan araştırması kapsamında Türkiye’de henüz faaliyete geçmemiş olan paya dayalı kitlesele fonlamaya karşı potansiyel yatırımcıların bakış açılarını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Yatırımcıların bakış açıları farkındalık, tutum ve niyet

parametrelerine göre incelenerek gelecekte bu sektöre yatırım yapacak yatırımcılara önerilerde bulunulacaktır.

Girişimcilerin fon bulmak üzere yararlanacakları paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının yapılandırılmasında yatırımcıların bu platformlara karşı yaklaşımları ve bunlardan beklentileri önem kazanmaktadır. Bu çalışmada elde edilecek bulgular ile söz konusu platformların modellenmesinde ve sağlıklı bir şekilde işlerlik kazanabilmesinde faydalı olacak önerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.2.1. Araştırmanın Evreni Ve Örneklem

Paya dayalı kitlesel fonlamaya yatırımcıların bakış açısını ölçmeye yönelik yapılan bu çalışmada, henüz ülkemizde altyapısı kurulma aşamasında olmasından dolayı araştırma potansiyel yatırımcılar üzerine yapılmıştır. İzmir ili baz alınarak anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada örneklem sayısını belirlemek için Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun 2019 Ekim ayı verilerinden 100.889 yatırımcı sayısına ulaşılmış. Bu yatırımcı sayısından hesaplanarak %95 güven seviyesi %5 hata payına göre örneklem 384 olarak belirlenmiştir. Örneklem belirlenirken kolayda örneklem tekniği kullanılmıştır.

.

3.2.2 Anket Formu

Alan araştırmasında veri toplamak için anket tekniği kullanılmıştır. Anket 25 soru ve 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda yatırımcıların kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyini ölçecek evet, hayır, kısmen olarak cevap verilecek 3 seçenekli 4 soru. İkinci kısımda farkındalık, tutum ve katılma niyetini ölçen 5'li likert türünde 17 tane soru. Üçüncü kısımda katılımcıların demografik özelliklerini içeren 4 soru yer almaktadır.

Araştırmada istenilen verilere ulaşabilmek için İzmir ilinde potansiyel yatırımcı olabilecek işletme sahibi, beyaz yaka çalışanlar ve öğrencilere 384 tane anket uygulanmıştır.

3.2.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma katılımcıların pay bazlı kitlesel fonlamaya bakış açılarını farkındalık, tutum, ve katılma niyeti olarak üç farklı değişken üzerinde incelemektedir. Bu değişkenlerin her birini katılımcıların demografik özelliklerine göre ele almaktadır.

H₀₁: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H₀₂: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H₀₃: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri eğitim seviyelerine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H₀₄: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

H₀₅: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları cinsiyete göre farklılık gösterir.

H₀₆: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

H₀₇: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları eğitim düzeylerine göre farklılık gösterir:

H₀₈: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

H₀₉: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetleri cinsiyete göre farklılık gösterir.

H₁₀: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetleri yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

H₁₁: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetleri eğitim seviyesine göre farklılık gösterir.

H₁₂: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetleri gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

H₁₃: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri ile tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁₄: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri ile katılma niyetleri arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁₅: Yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları ile katılma niyetleri arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

3.3. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında hedef kitleye uygun olarak yapılan anket çalışmasının verileri yer almaktadır. Yapılan anketler sonucunda elde edilen verilerin analiz edilmesinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler kodlama yoluyla analize uygun hale getirilmiştir. Sonrasında bu veriler incelenip kendi aralarında gruplandırılarak analize hazır hale getirilmiştir. Analize hazır hale getirilen veriler paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların bakış açılarını belirleyecek olan araştırmamızda kullanılacak farkındalık, tutum ve katılma niyeti değişkenleriyle incelenecektir. Araştırmada ilk olarak belirlenen bu üç değişkenin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenecek sonrasında değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkileri test edilecektir.

Analizlerde ilk olarak Frekans Analizi kullanılmıştır. Frekans Analizinin kullanılmasındaki amaç sadece katılımcıların demografik dağılımını görmek değil ayrıca hatalı veya kayıp veri girişinin olup olmadığını test etmektir.

Araştırmada ikinci kullanılan analiz ise Güvenilirlik analizidir. Bu analizin amacı ankette değişkenler için hazırlanan ifadelerin paralellik gösterip göstermediğini test etmektir. Bu analiz sayesinde ölçeklerin kendi içlerinde tutarlı olup olmadığı görülmektedir. Yapılan Güvenilirlik Analizi sonuçları: Cronbach's Alpha değeri

farkındalık değişkeni için: 0,926, tutum değişkeni için: 0,739 ve katılma niyeti değişkeni için: 0,935'tir. Bu sonuçlara göre farkındalık ve katılma niyeti değişkeninin çok iyi düzeyde, tutum değişkeninin ise iyi düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir.

Değişkenlerin demografik özelliklere göre farklılığı inceleyen hipotezlerin testi için Normallik Analizi yapılmıştır. Çalışmanın örneklem sayısının 30'dan fazla olması ve kolayda örneklem tekniğinin kullanılmasından dolayı Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik Sorulara İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcıların cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, yaşları ve gelir seviyeleriyle ilgili sorulara verilen yanıtlar ve bu yanıtlarla ilgili yorumlar yer almaktadır.

Bu çalışmada katılımcılar İzmir ilinde ikamet eden pay bazlı kitlesel fonlama için potansiyel yatırımcı olabilecek kişilerden seçilmiştir. Katılımcılar seçilirken en az lise mezunu olmak, 20 yaşını doldurmuş olmak ve İzmir ilinde ikamet ediyor olmak şartları gözetilmiştir. Ankete katılmak için belirli bir gelir düzeyi aranmamıştır

Tablo 2'de anketin ilk demografik sorusu olan katılımcıların cinsiyetlerini içeren bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bilgiler Tablosu

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	163	42,4
Erkek	221	57,6
Toplam	384	100

Tablo 2'de 384 katılımcının cinsiyete ilişkin verileri yer almaktadır. Görüldüğü üzere katılımcıların cinsiyet dağılımında ciddi oranda bir fark görülmemektedir. Dağılımda homojenlik söz konusudur. Ankete katılanların %42,4'ü (163) kadınlardan, %57,6'sı (221) erkeklerden oluşmaktadır.

Çalışmanın bir diğer demografik değişkeni ise katılımcıların eğitim durumlarını içeren değişkendir. Katılımcıların eğitim durumlarını gösteren veriler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumlarına İlişkin Bilgiler Tablosu

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde (%)
Lise	32	8,3
Ön Lisans	17	4,4
Lisans	250	65,1
Yüksek Lisans	76	19,8
Doktora	9	2,3
Toplam	384	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi katılımcıların %8.3’ü lise mezunu, %4.4’ü ön lisans mezunu, %65,1’i lisans mezunu, %19.8’i yüksek lisans mezunu ve %2’3’ü doktora mezunudur. Katılımcıların eğitim durumunun homojen dağılmadığı tabloda görülmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bilgiler Tablosu

Yaş	Frekans	Yüzde (%)
20-30	181	47,1
31-40	115	29,9
41-50	63	16,4
50- ve üstü	25	6,5
Toplam	384	100

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%47,1) 20 ile 30 yaşları arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %29.9’u 31-40 yaş aralığında, %41-50’si 41-50 yaş aralığında ve %6,5’i 51 ve üstü yaşlara sahiptir.

Tablo 5: Katılımcıların Gelir Seviyesine İlişkin Bilgiler

Gelir Seviyesi	Frekans	Yüzde (%)
0-2.500 TL	55	14,3
2.501-5.000 TL	106	27,6
5.001-7.500 TL	45	11,7
7.501- 10.000 TL	88	22,9
10.001 TL ve üzeri	90	23,4

Toplam	384	100
---------------	-----	-----

Yukarıdaki tabloda katılımcıların gelir seviyelerine yönelik bilgiler yer almaktadır. Katılımcıların %14,3'ü 0-2.500 TL aralığında, %27,6'sı 2.501-5.000 TL aralığında, %11,7'si 5.001-7.501 TL aralığında, %22,9'u 7.501- 10.000 TL aralığında ve %23,4'ü 10.001 TL ve üstünde gelire sahiptir.

3.3.2. Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Yatırımcıların Bakış Açısına Yönelik Sorulara ve Önermelere Katılımcıların Verdiği Cevaplar

Ankete katılanlara ilk olarak paya dayalı kitlesele fonlamaya karşı farkındalık düzeylerini ölçmek amaçlı evet, hayır ve kısmen şeklinde çoktan seçmeli cevapları olan 4 önerme sonrasında farkındalık değişkeni için 3 tane likert tipi önerme, tutum değişkeni için 10 önerme ve niyet değişkeni için 4 önerme kullanılmıştır. Bu bölümde katılımcıların bu sorulara verdiği cevapların istatistik bilgileri yer almaktadır.

3.3.2.1. Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi

İlk olarak araştırmada katılımcılara sorulan farkındalık ölçen 4 soruya verdikleri yanıtlar 1 "Hayır", 2 "Kısmen" ve 3 "Evet" olacak şekilde kodlanarak analiz edilmiştir. Analizlerde Frekanslar, yüzdeler, standart sapmalar ve ortalamalar bulunup tablo şeklinde sunulmuştur.

Ardından farkındalık düzeyini ölçen 3 tane likert tipi önerme sorulmuştur. Katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar 1 "Kesinlikle Katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum", 4 "Katılıyorum" ve 5 "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde kodlanmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Farkındalık Düzeyi Ölçen Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri

Önermeler	N	Hayır	Kısmen	Evet	Ort.	S.S.
Kitlesele fonlama hakkında bu anketten önce de	384	149	69	164	2,0443	0,9058

bilgi sahibiydim.						
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	384	163	69	152	1,9714	0,9064
Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	384	205	56	123	1,7865	0,9003
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim.	384	203	64	117	1,7760	0,8861

Katılımcıların farkındalık düzeyine ilişkin önermelere verdikleri cevaplara baktığımızda, ilk olarak ‘*Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.*’ önermesine verilen cevapların ortalamasının 2.03 olduğu görülmektedir. Bu önermenin ortalaması ankete katılan çoğu katılımcının kitlesel fonlama hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Ayrıca yarısından çoğunun ‘Evet’ cevabı vermesi katılımcıların büyük bir kısmının kitlesel fonlamaya yönelik farkındalığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

“ *Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.*”

Önermesinin ortalaması 1.97 olması bize ülkemizde henüz altyapısı hazır olmamasına rağmen katılımcıların kısmen de olsa paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Diğer iki önermenin ortalamalarının 1,78, 1,77 ve ‘Hayır’ cevabı verenlerin sayılarının 203 ve 205 olması; katılımcıların paya dayalı kitlesel fonlama hakkındaki yasal düzenlemeler ile işleyiş düzenine çok hakim olmadıkları sonucuna ulaştırmaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya İlişkin Farkındalık Düzeyini Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri

Önermeler	N	Ort.	S.S.
Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	384	3,0104	1,36915
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyurum.	384	3,2526	1,39983
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	384	2,9766	1,36421

Yukarıda görüldüğü gibi 3,25 ortalamaya sahip olan ‘*Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyurum.*’ Önermesi en yüksek ortalamaya sahip önermedir. Buna göre katılımcıların çoğunun paya dayalı kitlesel fonlamayla ilgili farkındalıklarının sosyal veya iş çevrelerinde geliştiği söylenebilir. Paya dayalı kitlesel fonlamayı katılımcıların takip etme düzeyini ölçen önermelerin ortalamaları 3,01 ve 2,97 olması

yeteri kadar takip edilmediğini ve iki önermenin yakın ortalamaya sahip olması kitlesel fonlamayı takip edenlerin paya dayalı kitlesel fonlamayı da takip ettiğini göstermektedir.

4.3.2.2. Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Tutumlarını Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılanların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı öznel tutumlarını ölçmek amacıyla likert tipi 10 adet önerme sunulmuştur. Bu önermelere verilen cevapların ortalamaları ve standart sapmaları aşağıda görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Tutumlarını Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri

Önermeler	N	Ort.	S.S.
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	384	3,7109	0,97074
Paya dayalı kitlesel fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.	384	3,6458	0,93919
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	384	3,7474	0,98619
Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	384	3,0234	0,97861
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.	384	3,5911	0,94883
Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	384	3,7005	0,95124
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	384	3,6979	0,95453
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	384	3,7500	0,96411
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	384	3,2526	1,05278
Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir.	384	3,4375	1,12240

“ Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.” önermesi 3,7500 ile en yüksek ortalamaya sahip olan önermedir. Ardından “ Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.” önermesi gelmektedir. Bu iki önermeye verilen cevaplar göstermektedir ki paya dayalı kitlesel fonlama alternatif bir yatırım fırsatı olarak algılanmaktadır. Kitlesel

fonlamaya fon sağlamayı iyi fikir olarak gören ifadenin ortalaması (3,7109) ve bu platformları akıllıca bulan ifadenin ortalaması (3,6458) katılımcıların kitlesel fonlama hakkında olumlu tutumlar sergilediğini göstermektedir. Ayrıca “ *Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.*” önermesinin ortalaması (3,0234) ile “ *Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.*” Önermesinin ortalaması (3,7005) arasındaki fark; katılımcıların paya dayalı kitlesel fonlamayı riskli bir yatırım aracı olarak görmediğini ifade etmektedir. Son olarak paya dayalı kitlesel fonlamanın yeteri kadar kurumsal yapıya sahip olmamasından ve eğer proje başarısız olursa çıkış planının olmamasından katılımcıların kaygı duyduğu görülmektedir.

4.3.2.3. Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Niyetin Değerlendirilmesi

Bu bölümde katılımcıların pay bazlı kitlesel fonlamaya yönelik niyetlerini ölçmek için hazırlanan 4 ifadenin SPSS analiz sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 9: Katılımcıların Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Niyetlerini Ölçen Likert Tipi Önermelere Verdiği Cevapların İstatistikleri

Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim.	384	2,9115	1,23376
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim	384	3,0807	1,25006
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.	384	2,9687	1,21739
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim.	384	2,8464	1,22414

“ *Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim*” ifadesi 3,0807 ile en yüksek ortalamaya sahip ifadedir. “ *Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim.*” ifadesi ile “ *Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.*” ifadesi likert ölçeğindeki “Katılmıyorum” ifadesine yakınlığından dolayı ankete katılanların paya dayalı kitlesel fonlamaya yeteri kadar katılma niyetinde olmadığını ifade etmektedir. “ *Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma*

niyetindeyim.” ifadesinin ortalamasının 2,8464 olması da son yapılan yasal düzenlemelerin bu durumu değiştirmek için yeterli olmadığını göstermektedir.

4.3.3. Hipotezlere İlişkin Bulgular

4.3.3.1 Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyine İlişkin Önergelerin T-Test ve Tek Yönlü Varyans Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin farkındalık düzeyini içeren verilerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini T-Test ve Tek Yönlü Varyans testleriyle analiz ederek elde edilen bulgular incelenip yorumlanacaktır.

İlk olarak paya dayalı kitlesel fonlamaya farkındalık düzeyini içeren önergelerin cinsiyete göre farklılık incelemesi T-Test ile analiz edilmiştir.

İkiden fazla grup içeren değişkenlerde T-Test kullanımının doğru olmamasından dolayı eğitim düzeyinin, yaş gruplarının ve gelir seviyesinin cinsiyete göre farklılıklarını içeren analizler Tek Yönlü Varyans Testi ile yapılmıştır.

4.3.3.1.1. Farkındalık Düzeyinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin farkındalık düzeyi ölçen 7 önermenin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği T-Test yoluyla analiz edilmiştir. Yapılan analizde tüm ifadelerde 0,05 anlamlılık düzeyinde kadın ve erkeklerin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İfadelerin tümünde erkeklerin kadınlara göre daha yüksek farkındalığa sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Cinsiyete İlişkin T-Test Sonuçları

İfadeler	F	df	P	Ort. Farkları
Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	0,355	382	0,006	0.25814
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	1,166	382	0.015	0.22738
Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	8,095	382	0.001	0.30053
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş	5,198	382	0.002	0.28243

düzeni hakkında bilgi sahibiyim.				
Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	0,902	382	0.001	0.48713
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyarım.	0,001	382	0.005	0.40693
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	0,140	382	0.022	0.32171

4.3.3.1.2. Farkındalık Düzeyinin Eğitim Seviyesine Göre İncelenmesi

Eğitim seviyesini içeren değişkenin 2’den fazla grup içermesinden dolayı paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik farkındalık düzeyinin yatırımcıların eğitimlerine göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 11: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Eğitim Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Toplamı	df	Ort. K.	F	Sig.
Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce Gruplar Arası de bilgi sahibiydim.	18,001	4	4,500	5,757	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu Gruplar Arası anketten önce de bilgi sahibiydim.	14,047	4	3,512	4,427	0,002
Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son Gruplar Arası yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	13,481	4	3,370	4,301	0,002
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının Gruplar Arası işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim	17,171	4	4,293	5,737	0,000
Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip Gruplar Arası ederim.	24,835	4	6,209	3,395	0,010
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede Gruplar Arası duyarım.	18,960	4	4,740	2,456	0,045
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında Gruplar Arası çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	20,143	4	5,036	2,755	0,028

Katılımcıların farkındalık değişkenine yönelik sorulan önermelere karşı verdiği cevaplara baktığımızda. 7 değişkenin de 0,05 anlamlılık düzeyinde eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu analize göre paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin bilgi ve farkındalık sahibi olmanın eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiği çıkarımında bulunulabilecektir.

Farklılık yönünün hangi yönde değiştiğini analiz etmek için Tukey Testi kullanılmıştır. Ekler bölümünde Tablo 22’ de yer alan Tukey Testinin sonuçlarına göre p değeri:0,045 olan ‘*Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyuram.*’ önermesi hariç diğer önermelerin hangi yönde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuçlara göre ‘*Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim.*’ önermesi hariç anlamlı farklılık yönü tespit edilen diğer 5 önermede verilen cevapların ortalaması katılımcıların eğitim seviyesi artışına paraleldir. Bu sonuçlara göre eğitim seviyesinin artması ile paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyinin artmasına sebep olduğunu göstermektedir.

4.3.3.1.3. Farkındalık Düzeyinin Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

Yaş guruplarını içeren değişkenin ikiden fazla grup içermesinden dolayı paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik farkındalık ölçen önermelerin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Yapılan analizde farkındalık düzeyini içeren 7 önermenin 7’sinde de yaş gruplarına göre 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Analize göre paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik farkındalık düzeyinin yatırımcıların yaşlarına göre farklılık içerdiği söylenebilir.

Tablo 12: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Yaş Gruplarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Toplamı	df	Ort. K.	F	Sig.
-----------	------------	----	---------	---	------

Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce Gruplar Arası de bilgi sahibiydim.	35,247	3	11,749	16,002	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu Gruplar Arası anketten önce de bilgi sahibiydim.	35,131	3	11,710	15,918	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son Gruplar Arası yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	37,347	3	12,449	17,320	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının Gruplar Arası işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim	29,998	3	9,999	14,035	0,000
Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip Gruplar Arası ederim.	59,111	3	19,704	11,364	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede Gruplar Arası duyuram.	71,427	3	23,809	13,323	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında Gruplar Arası çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	45,451	3	15,150	8,627	0,000

Ekler bölümünde Tablo 23’te yer alan Tukey Testine göre ‘‘ *Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.*’’ önermesi hariç diğer 6 önermede 20-30 yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık içerdiği görülmektedir. Önermelerin yaş gruplarına göre ayrılmış tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde önermelerin hiçbirinde katılımcıların farkındalık düzeyinin yaşlarıyla paralel olarak değişmediği görülmüştür

4.3.3.1.4. Farkındalık Düzeyinin Gelir Seviyesine Göre İncelenmesi

Katılımcıların gelir seviyelerini içeren demografik değişkenin ikiden fazla grup içermesinden dolayı paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik farkındalık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 13: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Farkındalık Düzeyinin Gelir Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Toplamı	df	Ort. K.	F	Sig.
-----------	------------	----	---------	---	------

Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	Gruplar Arası	103,997	4	25,999	46,867	0,000
Paya dayalı kitlese fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	Gruplar Arası	95,644	4	23,911	41,373	0,000
Paya dayalı kitlese fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	Gruplar Arası	84,117	4	21,029	35,208	0,000
Paya dayalı kitlese fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim	Gruplar Arası	76,277	4	19,069	32,198	0,000
Kitlese fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	Gruplar Arası	139,837	4	34,959	22,918	0,000
Paya dayalı kitlese fonlamayı çevrede duyarım.	Gruplar Arası	168,299	4	42,075	27,390	0,000
Paya dayalı kitlese fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	Gruplar Arası	107,377	4	26,844	16,805	0,000

Yapılan analizin sonucuna göre farkındalık düzeyini içeren 7 önermenin 7'sinde de gelir seviyesine göre 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Analize göre paya dayalı kitlese fonlamaya yönelik farkındalık düzeyinin yatırımcıların gelir seviyesine göre farklılık içerdiğini söyleyebiliriz.

Önermelere verilen yanıtların katılımcıların gelir seviyelerine göre ekler bölümünde Tablo 24'te Tukey analizine baktığımızda baktığımızda, paya dayalı kitlese fonlamaya karşı farkındalık düzeyinin; katılımcıların gelir seviyesine göre paralel bir şekilde değişmediği görülmüştür. “ *Paya dayalı kitlese fonlamayı çevrede duyarım.*” önermesinde farkındalık düzeyi en yüksek olan grup 10.000 TL üzeri gelir seviyesine sahip olan katılımcıların olduğu gruptur. Diğer 6 önermede farkındalık seviyesi en yüksek olan grup 7.500 ve 10.000 TL arası gelir düzeyine sahip katılımcıları içeren gruptur.

4.3.3.2. Paya Dayalı Kitlese Fonlamaya Yönelik Tutum Değişkenine İlişkin Önermelerin T-Test ve Tek Yönlü Varyans Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların tutumlarını ölçen önermelerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği grup sayısına göre T-Test ya da Tek Yönlü Varyans Analiziyle incelenecektir.

4.3.3.2.1. Tutum Değişkeninin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin yatırımcıların tutumunu içeren 7 önermenin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği T-Test yoluyla analiz edilmiştir. Yapılan analizde hiçbir önermenin 0,05 anlamlılık düzeyinde kadın ve erkeklerin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu analize göre paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini söylenebilir.

Tablo 14: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Cinsiyetlerine İlişkin T-Test Sonuçları

Önermeler	F	df	P	Ort. Farkları
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	10,834	382	0,373	0,08653
Paya dayalı kitlesel fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.	7,528	382	0,228	0,11437
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	4,079	382	0,444	0,07648
Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	0,080	382	0,985	0,00192
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.	3,710	382	0,614	0,04950

Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	15,491	382	0,148	0,13661
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	3,337	382	0,259	0,10915
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	4,872	382	0,202	0,12525
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	2,362	382	0,080	0,19002
Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir.	0,134	382	0,086	0,19921

4.3.3.2.2. Tutum Değişkeninin Eğitim Seviyesine Göre İncelenmesi

Eğitim seviyesini içeren değişkenin 2'den fazla grup içermesinden yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumlarının eğitim seviyelerine göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 15: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Eğitim Seviyesine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	13,464	4	3,366	3,672	,006
Paya dayalı kitlesel fonlama kullanarak yatırım yapmak akılcıdır.	20,295	4	5,074	6,056	,000
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	19,933	4	4,983	5,357	,000

Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	Gruplar arası	10,276	4	2,569	2,731	,029
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.	Gruplar arası	15,097	4	3,774	4,338	,002
Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	Gruplar arası	25,320	4	6,330	7,468	,000
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	Gruplar arası	26,975	4	6,744	7,938	,000
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	Gruplar arası	18,712	4	4,678	5,257	,000
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	Gruplar arası	6,070	4	1,518	1,375	,242
Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir.	Gruplar arası	9,908	4	2,477	1,986	,096

Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına baktığımızda “ *Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.*” ve “ *Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir.*” Önermelerinde paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı olan tutumun eğitim seviyesine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Diğer 8 önermede eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Ekler bölümünde Tablo 25’te yer alan Tukey analizine göre gruplar arasındaki farklılığın “ *Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.*” önermesi hariç farklılık gösteren 7 önermede eğitim seviyesi ile yatırımcıların tutumları arasında paralellik görülmektedir. Bu sonuçlara göre olumlu tutum ifade eden 7 önermenin 7’sinde de eğitim seviyesi ile yatırımcıların tutumları arasında paralellik görülmektedir.

4.3.3.2.3. Tutum Değişkeninin Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

Yaş guruplarını içeren değişkenin ikiden fazla grup içermesinden dolayı paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutum ölçen değişkenin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 16: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Yaş Gruplarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır. Gruplar arası	10,821	3	3,607	4,104	0,007
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir. Gruplar arası	16,920	3	5,640	6,455	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir. Gruplar arası	9,273	3	3,091	3,338	0,018

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında üç önermenin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılığı olduğu görülmektedir.

Bu önermelerin ilki “ *İleride ülkemizde birçok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.*” önermesidir. Bu önermenin Tukey Analizine bakıldığında 20 -30 yaş grubu ile 50 ve üstü yaşa sahip olanları temsil eden grup arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. 50 ve üzeri yaşa sahip olanların 20 ve 30 yaş aralığında insanlara göre daha çok bu önermeye katıldığını ve ileride birçok yatırımcının kitlesel fonlamaya destek olacağını düşünmektedir.

Anlamlı bir farklılık oluşturan ikinci önerme: “ *Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.*” önermesidir. Bu önermenin Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda 20-30 yaş aralığının 30-40 yaş aralığına ve 50 ve üste yaşlara sahip olanlarla farklılaştığını görmekteyiz. Bu önermeye katılımcıların katılma niyeti yaşlarıyla paralel olarak artmaktadır. Bu sonuçlardan

yatırımcıların yaşları arttıkça paya dayalı kitlesel fonlamayı geleneksel yöntemlere göre daha az maliyetli bulmaya başladıkları sonucu çıkartılabilir.

Anlamlı bir farklılık gösteren son önerme ‘‘ *Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.*’’ önermesidir. Bu önermenin Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda; 50 ve üstü yaşları temsil eden grubun 20-30 yaş aralığıyla ve 40-50 yaş aralığıyla anlamlı bir farklılık oluşturduğunu görmekteyiz. Bu önermeye katılma yönü 20-30’dan 50 ve üstü yaşlara sahip olanlara doğru pozitif bir şekilde artarak ilerlemektedir. Paya dayalı kitlesel fonlamayı alternatif finansa yenilik getireceği düşüncesi yatırımcıların yaşları paralel bir şekilde artmaktadır.

4.3.3.2.4. Tutum Değişkeninin Gelir Seviyesine Göre İncelenmesi

Gelir seviyesi içeren değişkenin ikiden fazla grup içermesinden dolayı paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutum ölçen değişkenin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 17: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Tutumlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık Gruplar arası teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	12,267	4	3,067	3,226	0,013
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı Gruplar arası kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.	23,762	4	5,940	7,013	0,000
Paya dayalı platformlar birden çok projeye Gruplar arası yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	16,885	4	4,221	4,853	0,001
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım Gruplar arası yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	27,073	4	6,518	7,651	0,000
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki Gruplar arası alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	14,129	4	3,532	3,916	0,004

Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje Gruplar arası					
başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir.	14,334	4	3,583	2,900	0,022

Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre 10 tutum değişkeni içeren önermenin 6 ‘sının gelir seviyesine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık içerdiği görülmektedir.

Anlamlı farklılık gösteren 6 önermenin ilki olan “ Kitlesele fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.” önermesinde Tukey Testi sonuçlarına göre en düşük gelir seviyesi grubu olan 0-2.500TL ile en yüksek gelir seviyesi grubu olan 10.001 TL ve üzerini içeren grup arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

“ İleride ülkemizde birçok yatırımcı paya dayalı kitlesele fonlama ile projelere destek olacaktır.” Önermesinin Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda, tüm grupların baktığımızda gelir seviyesi artışıyla paralel bir şekilde arttığı görülmektedir.

Farklılık gösteren üçüncü önerme olan “ Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.” önermesinin Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda 2.501-5.000 TL arası gelir seviyesine sahip olan grubun 7501-10.000 TL ve 10.000 ve üzeri gelir seviyesine sahip olan gruplar arasında farklılaştığı görülmektedir.

“ Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.” önermesinin Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda, gelir seviyesini gösteren tüm grupların birbiriyle farklılaştığı görülmektedir.

4.3.3.3. Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya Yönelik Katılma Niyeti Değişkenine İlişkin Önergelerin T-Test ve Tek Yönlü Varyans Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde paya dayalı kitlesele fonlamaya karşı yatırımcıların katılma niyetini ölçen önergelerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği grup sayısına göre T-Test ya da Tek Yönlü Varyans Analiziyle incelenecektir.

4.3.3.3.1. Katılma Niyetinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin yatırımcıların katılma niyetini içeren 7 önermenin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği T-Test yoluyla analiz edilmiştir.

Yapılan analizde hiçbir önermenin 0,05 anlamlılık düzeyinde kadın ve erkeklerin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu analize göre paya dayalı kitlesel fonlamaya yatırımcıların katılma niyetinin cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 18: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Niyetlerinin Cinsiyetlerine İlişkin T-Test Sonuçları

Önermeler	F	df	P	Ort. Farkları
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim.	3,763	382	0,193	0,16595
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.	1,837	382	0,316	0,12961
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.	0,882	382	0,741	0,04164
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim.	2,229	382	0,739	0,04217

4.3.3.3.2. Katılma Niyetinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

Eğitim seviyesini içeren değişkenin 2’den fazla grup içermesinden yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetini eğitim seviyelerine göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim. Gruplar arası	6,772	4	1,693	1,114	0,350
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim. Gruplar arası	8,622	4	2,155	1,385	0,239
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım. Gruplar arası	3,980	4	0,995	0,669	0,614
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim. Gruplar arası	4,045	4	1,011	0,673	0,611

Yapılan analizde önermelere verilen cevaplarda 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu analize göre paya dayalı kitlesel fonlamaya yatırımcıların katılma niyetinin eğitim seviyesine göre farklılık göstermediğini söyleyebiliriz.

4.3.3.3. Katılma Niyetinin Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

Katılımcıların yaş gruplarını içeren demografik değişkenin 2’den fazla grup içermesinden yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetini yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 19: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Katılma Niyetlerinin Yaş Gruplarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
-----------	----------	----	---------	---	------

Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim.	Gruplar arası	4,177	3	1,392	0,914	0,434
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.	Gruplar arası	12,688	3	4,229	2,743	0,043
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.	Gruplar arası	8,627	3	2,876	1,955	0,120
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim.	Gruplar arası	5,570	3	1,857	1,241	0,294

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre sadece “ Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.” önermesinde 0,05 anlamlılık düzeyinde yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Bu önermenin eklerde Tablo 28’de yer alan Tukey Analizi sonuçlarına baktığımızda 20-30 yaş aralarındakiler ile 51 ve üstü yaşlara sahip katılımcılar arasında farklılık görülmüştür. 51 ve üstü yatırımcılar 20-30 yaş aralığındaki katılımcılara göre daha çok paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını ziyaret etme niyetinde olduğu görülmektedir.

4.3.3.3.4. Katılma Niyetinin Gelir Seviyesine Göre İncelenmesi

Katılımcıların gelir seviyesini içeren demografik değişkenin 2’den fazla grup içermesinden yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetini gelir seviyesine göre farklılık gösterip göstermemesi Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 20: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya Karşı Yatırımcıların Katılma Niyetlerinin Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Önermeler	K. Topl.	df	Ort. K.	F	Sig.
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.	19,806	4	4,951	3,243	0,012

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre sadece ‘‘ Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.’’ önermesinde 0,05 anlamlılık düzeyinde gelir seviyesine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir.

4.3.3.4. Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya İlişkin Değişkenler Arasındaki Yapılan İlişki Analizlerin Sonuçları

Bu bölümde paya dayalı kitlesel fonlama için belirlediğimiz farkındalık, tutum ve katılma niyeti değişkenleri aralarında ilişki olup olmadığı incelenecektir.

İlk olarak değişkenleri ait olan ifadelerin ortalamaları alınıp tek bir veri seti haline getirilmiştir. Tutum değişkeninde 8 tane olumlu tutum ifadesi 2 tane olumsuz tutum ifadesi bulunduğundan olumsuz tutum ifadeleri ters kodlama yöntemi ile SPSS programına kaydedilmiş sonra toplam 10 tutum ifadesinin ortalaması alınarak tutum değişkeni için veri seti hazırlanmıştır. Daha sonrasında hipotezlerimize uygun olarak değişkenler arasındaki ilişkiler Korelasyon Analizi ile test edilmiştir.

Tablo 21: Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

	Farkındalık	Tutum	Niyet
Farkındalık	1		
Tutum	0,412**	1	
Niyet	0,569**	0,502**	1

Korelasyon analizi iki ya da ikiden fazla değişken arasında ilişkinin varlığını ve yönünü inceleyen istatistikî bir yöntemdir. Korelasyonda r değerinin 0-0,20 arasında olması değişkenler arasında çok zayıf korelasyon olduğunu, 0,20-0,40 arasında olması zayıf korelasyon olduğunu, 0,40-0,60 arasında olması orta düzeyde korelasyona sahip olduğunu, 0,60-0,80 arasında olması yüksek korelasyona sahip olduğunu ve 0,80-1 arasında olması çok yüksek korelasyona sahip olduğunu gösterir. Ayrıca r değerlerinin negatif(-) ya da pozitif(+) olması ilişkinin yönünü belirlemektedir.

Değişkenler arası yaptığımız yapılan korelasyon analizi sonuçlarına baktığımızda bakıldığında değişkenler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Farkındalık değişkeni ile tutum değişkeni arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ($p<0,01$) ve bu ilişkinin gücünün ($r= 0,412$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu verilere göre yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri ile tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu söylenilir.

Farkındalık değişkeni ile niyet değişkeni arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ($p<0,01$) ve bu ilişkinin gücünün ($r= 0,569$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu verilere göre yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyleri ile katılma niyetleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmaktadır.

Tutum değişkeni ile niyet değişkeni arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ($p<0,01$) ve bu ilişkinin gücünün ($r= 0,502$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu verilere göre yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı tutumları ile katılma niyetleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde küreselleşme ve liberal politikaların artması vasıtasıyla işletmelerin sermaye ihtiyaçları için geleneksel finansman teknikleri yeterli olamamaktadır. Bu sebeple alternatif finans yöntemlerinin önemi gün geçtikçe artmaktadır. İlerleyen teknoloji internet kullanımını arttırmış ve bu sayede alternatif finansman yöntemlerinin gelişmesi ve çeşitlenmesi hız kazanmıştır.

En yeni nesil alternatif finansman yöntemlerinden olan kitlesel fonlama yatırımcılarla girişimcileri bir araya getirerek, girişimcilere sermaye kaynağı yatırımcılara ise kaynaklarını değerlendirebileceği bir yatırım kaynağı yaratmaktadır. Kitlesel fonlama modeli geçmişimizde imece usulü olarak bilinen ilkel yöntemlerle uygulanırken internet çağının başlaması ve 2008 yılında meydana gelen küresel krizden sonra altyapıları hazırlanarak sanal platformlarda daha yaygın ve profesyonel şekilde

uygulamaya koyulmuştur. Kitlesele fonlama günümüzde yedi farklı türde kullanılmaktadır. Bu türler; geçmişteki imece yönteminin online ortamdaki yansıması olan sosyal sorumluluk ya da hayırseverlik içeren bağışa dayalı platform, kaynak sağlayanlara küçük ödüller vaat eden ödül temelli platform, yatırımcılara oluşacak projelerde öncelik hakkı tanıyan ödüle dayalı platform, girişimcilere aynı yardım içeren aynı fon temelli platform, girişimcinin paylaştığı fikirleri beğenerek onlara kaynak sahiplerinin faiz karşılığı borç vermesini içeren borçlanma temelli platform ve son olarak günümüzde değeri git gide artan girişimcilerin projelerine yatırımcıların pay sahibi olmasını sağlayan, girişimciye kaynak sahiplerine yatırım fırsatı oluşturan paya dayalı platform içeren türlerdir.

Paya dayalı kitlesele fonlamada, yatırımcılar girişimcilere sağladıkları kaynaklar karşılığında hisse senedi ya da kar payı elde etmektedirler. Bu platformlarda paylaşılan projeler başarılı olursa yatırımcının karı ve öz kaynak değeri artacaktır. Eğer başarısız olursa yatırımcı yatırımını kaybedecektir. Projenin ilerleyiş sürecinde yatırımcı eğer projeden çıkmak isterse yatırımcıya çıkış hakkı yasal olarak tanınmamaktadır. Ayrıca modelin karmaşıklığı ve yasal altyapının yeterli olması yatırımcılarda kaygı oluşturabilecektir. Bu kaygıların dışında yatırım yapılabilecek veya ortaklık teklif edebilecek birçok fikri yatırımcıya sunan, yatırımcılara bu projelere küçük ya da büyük ölçekte katılma imkanı sağlayarak kar ve statü kazanmasına yardımcı olmaktadır. Ülkemizde henüz altyapı eksikliğinden dolayı aktif olarak faaliyet göstermeyen paya dayalı kitlesele fonlama Amerika Birleşik Devletleri'nde de çok yaygın değildir (Bradford, 2012, s.21). Bununla birlikte yaygın olduğu bölgeler de vardır. Bu bölgeler Avrupa ve Avustralya'dır. Hisse bazlı modelde başarılı olan ünlü bir Alman kitlesele fonlama platformu SellABand.com'dur. Ayrıca Crowdfunder, Wefunder, Localstake ve PeerRealty gibi Dünya çapında bilinen bir çok paya dayalı platform vardır.

Bu araştırmada paya dayalı kitlesele fonlamaya karşı yatırımcıların bakış açısını incelemek için üç farklı değişken ele alınmıştır. Bu değişkenler farkındalık, tutum ve niyet değişkenleridir. Yapılan anket çalışmalarının sonunda elde edilen veriler araştırmanın hipotezlerine yardımcı olabilecek şekilde analiz edilmiştir.

Araştırmaların sonucunda elde edilen verilere göre katılımcıların paya dayalı kitlesele fonlamaya ilişkin farkındalık değişkenini içeren sorulara verilen cevaplara

bakıldığında farkındalık seviyesinin iyi düzeyde olduğu ve kitlesel fonlamaya karşı olan farkındalığın paya dayalı modelden fazla olduğu görülmektedir. Tutum değişkenini içeren sorulara verilen cevaplara bakıldığında; olumsuz tutum içeren ifadelerin ortalamalarının olumlu tutum içeren ifadelerden düşük olması katılımcıların platformlara karşı olumlu tutumda olduğu şeklinde yorumlanabilir. Son olarak niyet değişkenini içeren ifadeler verilecek cevaplara bakıldığında diğer değişkenlere göre bu değişkeni içeren önermelere verilen yanıtların ortalamasının düşük olduğu görülmektedir. Bu durum platformlara yatırımcıların farkındalık ve tutum seviyeleri yüksek olsa da yeteri kadar katılma niyetinde olmadığı şeklinde aktarılabilir.

Elde edilen verilere göre katılımcıların farkındalık düzeyinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu farklılık sebebi, erkeklerin kadınlara göre paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı daha çok farkındalığa sahip olmasıdır.

Çalışmanın sonucuna göre; katılımcıların farkındalık düzeyi gelir seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Yapılan incelemede eğitim seviyesinin paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı olan farkındalık düzeyinde farklılık gösteren bir değişken olduğu görülmüştür. Önermelere verilen cevapların çoğunda paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyinin eğitim seviyesiyle paralel bir şekilde arttığı görülmektedir.

Katılımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalık düzeyinin yaşa göre incelenmesinde, tüm önermelerde katılımcıların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. 7 önermenin 6'sında 20-30 yaş grubuna ait farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum genç yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlama karşı daha çok farkındalık seviyesine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmayla elde edilen diğer bir sonuç da katılımcıların gelir seviyesinin paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik farkındalık düzeylerinde farklılığa sebep olduğudur. Farkındalık düzeyi gelir seviyesine göre paralel şekilde artmamış olsa da en yüksek farkındalık seviyesine sahip olan gruplar 10.000 TL üstünde gelir seviyesine sahip olanlar ve 7.500 ile 10.000 TL arası gelir seviyesine sahip olan gruplardır.

Bu araştırma ile ulaşılan bilgilerin biri de paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik katılımcıların tutumunun cinsiyetlerine göre farklılık göstermediğidir. Katılımcıların cinsiyetleri tutumlarında farklılık gösterecek bir değişken değildir.

Bu araştırma ile ulaşılan bilgilerin bir diğeri de katılımcıların eğitim seviyelerine göre tutumlarının göre farklılık gösterdiğidir. Katılımcıların verdiği cevaplarda 10 önermenin 8'inde eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik tutumda gelir seviyesinin farklılık yaratan bir değişken olduğu görülmektedir.

Elde edilen diğeri bir sonuç ise katılımcıların tutumlarının yaşlarına göre farklılık göstermediğidir. Tutum değişkenini ifade eden önermelere verilen cevaplara bakıldığında çoğu önermede katılımcıların yaşlarıyla verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Katılımcıların tutumlarının gelir seviyesine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analizlerin sonuçlarında önermelerin çoğunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Gelir seviyesi paya dayalı kitlesel fonlamaya ilişkin tutumda belirgin bir farklılık gösteren bir değişken olduğu görülmektedir.

Çalışmada incelenen bir diğeri unsur ise paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı katılımcıların katılma niyetinin cinsiyete göre farklılık içerip içerilmediğinin incelenmesidir. Yapılan incelemede anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Niyet değişkeninin eğitim seviyesine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde katılımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetlerinin eğitim seviyelerine göre anlamlı bir farklılık içermediği görülmektedir.

Bir diğeri analiz ise katılımcıların yaşlarının paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetlerinde farklılığa sebep olup olmayacağının incelenmesidir. Yapılan analizlerde çoğu önermelerde farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre katılımcıların yaşlarının katılma niyetlerinde bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Demografik değişkenlere yönelik son hipotez katılma niyetinin gelir seviyesine göre farklılık gösterip göstermediğinin analizini içermektedir. Bu incelemenin sonuçlarına göre paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı katılımcıların katılma niyeti gelir seviyelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Değişkenler arasında ilişkiyi içeren ilk hipotez farkındalık ile tutum arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Yapılan inceleme sonucunda paya dayalı kitlesel fonlamaya karşılık farkındalık ile tutum arasında pozitif yönde orta seviyede ilişkiye rastlanmıştır.

Değişkenler arasında ilişki içeren bir diğeri hipotez ise farkındalık ile niyet değişkenleri arasındaki ilişkiyi içeren hipotezdir. Bu araştırmanın sonucuna göre paya

dayalı kitlesel fonlamaya farkındalık düzeyinin niyetleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişkiye saptanmıştır.

Son olarak, paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı katılımcıların tutumlarının niyetlerine olan ilişkisini inceleyen değişkendir. Bu analizin sonucunda iki değişken arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişkiye rastlanmıştır.

. Analiz bulgularına göre eğitim seviyesi yüksek olan katılımcıların bu platformlara ilişkin bilgi ve farkındalık seviyesine sahip olduğu ve tutumlarının olumlu yönde olduğu görülmektedir. Platformların eğitim seviyesi yüksek olan yatırımcılara ulaşması girişimcilerin projelerine daha fazla fon sağlayabilme imkanı sağlayabilecektir. Ayrıca 20- 30 yaş grubunun bu platformlara duyduğu farkındalık seviyesinin diğer gruplardan pozitif şekilde ayrışma göstermesi genç yatırımcıların bu platformların farkına vardığını göstermektedir. Ancak gençlerin paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı farkındalığı yüksek olmasına rağmen tutumları ve niyetleri farkındalıklarıyla kıyaslandığında düşük kalmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında platformlara olan güvenin düşük olması, yasal düzenlemelerin yeterli olmaması, yatırım ve projeden çıkış sürecinin yeteri kadar şeffaf olmaması gibi unsurlar sayılabilir. Gençlerin yukarıda belirtilen kaygılarının giderilmesi için platformlar ve devlet tarafından çalışmaların yapılması gençlerin sahip olduğu yüksek farkındalığın günümüzde ve gelecekte platformlara olan katılımın artmasına yardımcı olacağı düşünülebilir.

Çalışma sayesinde ulaşılan bir diğer sonuç ise paya dayalı kitlesel fonlamaya karşı yatırımcıların katılma niyetlerinin ankette belirlenen demografik değişkenlere göre farklılık göstermemesidir. Sonraki çalışmalarda paya dayalı kitlesel fonlamaya yönelik yatırımcıların niyetlerini çalışmada belirlenmemiş olan demografik değişkenlerle incelenip platformlara katılma niyetini arttıracak önerilerde bulunulabilir.

Ayrıca, katılımcıların paya dayalı kitlesel fonlamanın içerdiği risk ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar incelendiğinde, platformları ve süreci çok riskli görmedikleri saptanmaktadır. Ancak riskli görmeseler de niyet açısından bakıldığında katılma niyetlerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Bu durum yatırımcıların paya dayalı kitlesel fonlamaya katılma niyetlerinin yeteri kadar yüksek olmamasını etkileyen

başka faktörlerin varlığını işaret etmektedir. Bu faktörlerin bulunması için ileride yeni çalışmalar yapılabilir.

Son olarak, çalışmada farkındalık, tutum ve niyet değişkenleri arasında tespit edilen pozitif ilişki üç değişkenin birbirleriyle olan güçlü bağıı göstermektedir. Bu ilişkiye göre yatırımcıların farkındalık seviyelerinin tutum ve niyetlerini arttıracakını ayrıca tutumlarının olumlu yönde artmasının da katılma niyetlerini olumlu yönde etkileyeceğı anlamına gelmektedir. Buna göre platformların yatırımcıların ilgisini çekmeye başarması tutum ve katılma niyetlerini de arttıracakı için ileride çok daha fazla yatırımcıya ulaşmalarına imkan sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Agrawal, A., Catalini, C., ve Goldfarb, A. (2014). *Some simple economics of crowdfunding. Innovation policy and the economy*, 14(1), 63-97.

Arıkovani Web Sitesi. <https://arikovani.com/hakkimizda>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2019

Ata, F. İ. (2018). Yeni Nesil Finansman Yöntemi Olarak Kitle Fonlama: Türkiye Potansiyeli. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 273-296.

Atsan, N., & Erdoğan, E. O. (2015). Girişimciler için alternatif bir finansman yöntemi: Kitlesele fonlama (crowdfunding). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(1), 297-320.

Ayhan F. & Ertemsir, E. Girişimciler İçin Yeni Bir Finansman Yöntemi Olarak Kitlesele Fonlama. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 51-67.

Bağcı G. U. (2019). *Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği Hakkında*. <http://www.eticarethukuku.com/paya-dayali-kitle-fonlamasi-tebliği-hakkında> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi:16.01.2020

Bottiglia, R., & Pichler, F. (Eds.). (2016). *Crowdfunding for SMEs: A European Perspective*. Springer.

Bradford, C. S. (2012). Crowdfunding and the Federal Securities Laws. *Columbia Business Law Review*

Bretschneider, U., Knaub, K., ve Wieck, E. (2014). Motivations for crowdfunding: what drives the crowd to invest in start-ups?. *European Conference on Information Systems (ECIS)*

Buluşum Web Sitesi: <https://www.bulusum.biz/BulusumNedir#nedir>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2019

Canbaz, M. F., & Çonkar, M. K. (2018). Girişimcilere Faizle Borçlanmaya Alternatif İslami Bir Yöntem: Kitle Fonlaması. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 10(18), 37-55.

CrowdFON Web Sitesi. <https://www.crowdfon.com>. Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2019

ÇONKAR, M. K., & CANBAZ, M. F. (2018). Kitle Fonlaması Finansman Yöntemi: Türkiye'de Sistemin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler. *Optimum: Journal of Economics & Management Sciences/Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2).

Çubukçu, C. (2017). Kitlesele fonlama: Türkiye'deki kitlesele fonlama platformları üzerinden bir değereendirme. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 6(2), 155-172.

Demir N.B. (2019). *Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliğ Taslağı*. <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/paya-dayali-kitle-fonlamasi-tebligi-taslagi/> Adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2019

Deniz V. (2019). *Girişimcilik Finansmanında Yeni Bir Model: Paya Dayalı Kitle Fonlaması*. <https://www.procompliance.net/girisimcilik-finansmaninda-yeni-bir-model-paya-dayali-kitle-fonlamasi/> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 15.01.2020

Ergen, M., Lau, J., & Bilginoglu, K. (2013). Dağıtık Girişimci Sermayesi: Kitle-Fonlaması. *Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 3.Sanayi Şurasında yayınlanmıştır*.

European Crowdfunding Network. (2014). *Review of crowdfunding regulation. Interpretations of existing regulation concerning crowdfunding in Europe , North America and Israel 2014*. www.eurocrowd.org adresinden eldi edildi. Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2019

Farrell, J. (2012). *The JOBS Act: What Startups and small businesses need to know*. www.forbes.com/sites/work-in-progress/2012/09/21/the-jobs-act-what-startups-and-small-businessesneed-to-know-infographic/ adresinden elde edildi.

Fettahoğlu S. & Khusayan S. (2017). Yeni Finansman Olanağı: Kitle Fonlama New Financial Technique: Crowd Funding. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/UUSB* 2017 10/4 497-523

Fonbulucu Web Sitesi. <https://www.fonbulucu.com/sayfa/Hakkimizda/1>. Erişim tarihi: 8 Ağustos 2019

Fonbulucu web sitesi: <https://fonbulucu.com/sayfa/KOBİler-Icin-Proje-Finansmani/30>. Erişim Tarihi: 25 Temmuz 2019

Fongogo Web Sitesi <https://fongogo.com/Fongogo/Hakkimizda>. Erişim tarihi: 6 Ağustos 2019

Freedman, D. & Nutting, M. R. (2015)a. A brief history of crowdfunding. *Including Rewards, Donation, Debt, and Equity Platforms in the USA*.

Freedman, D. M., & Nutting, M. R. (2015)b. Equity crowdfunding for investors: A guide to risks, returns, regulations, funding portals, due diligence, and deal terms. John Wiley & Sons.

Gago A & Tatar P. (2019). *Alla beni “fonla” beni: Kitle fonlamasını düzenlemek*. <https://www.pwc.com.tr/tr/medya/kose-yazilari/umurcan-gago/alla-beni-fonla-beni-kitle-fonlamasini-duzenlemek.html> adresinden elde edildi.

Gago A., Onar A., Tatar P, & Süzenoğlu G. (2019). *Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliğ Taslağı Kamunun Görüşüne Açıldı*. GSG Hukuk

Garvey, K., Zhang, B., Ralston, D., Ying, K., Maddock, R., Chen, H., Buckingham, E., Katiforis, Y., Deer, L., Ziegler, T., Shenglin, B., Li, B., Xinwei, Z., Hao, R., Jenweeranon, P., Huang, E., & Zhang, J. (2017). *Cultivating Growth: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report*. Cambridge Centre for Alternative Finance. Cambridge University.

Göregen A. (2018). *CrowdFON Nedir?* <https://www.paranfil.com/crowdfon-nedir/> adresinden elde edildi.

Göregen A. (2018). <https://www.paranfil.com/fongogo-nedir/> adresinden elde edildi.

Gulati, S. (2014). *Crowdfunding: A Kick Starter for Startups*. TD Economics.

Hornuf, L., & Schwienbacher, A. (2014). *Should Securities Regulation Promote Crowdfunding?*. University of Munich, Department of Economics.

Hornuf, L., ve Cumming, D. (2018). *The Economics of Crowdfunding: Startups, Portals and Investor Behavior*. Taylor & Francis Limited.

İdeanest Web Sitesi. <https://ttgv.org.tr/tr/programlar/kitlese-kaynak-gelistirme-platformu-ideanest>. Erişim tarihi: 9 Ağustos 2019

İşler, T. İ. (2014). Modern Finansmanda Yeni Bir Dönem: Kitlese Fonlama Crowdfunding. *TSBM Gösterge Dergisi*, Güz: 50-65.

İşler, T. İ. (2015). *Kitlese Fonlama (Crowdfunding) Düzenlemeleri*. TSBM Gösterge Dergisi, Bahar: 56-70

Karaarslan, M. H., & Altuntaş, B. (2015). Sosyal Pazarlamanın Yeni Aracı: Kitle Fonlaması. *20. Ulusal Pazarlama Kongresi*, 487-497.

Kasaroğlu Hukuk Bürosu İnternet Sitesi (2019). *Paya Dayalı Kitle Fonlaması*. <http://www.kasaroğlu.av.tr/tr/40216/Paya-Dayali-Kitle-Fonlamasi> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 16.01.2020

- Kaya B. (2019). *Herkese Parası Kadar Söz Hakkı Veren Sistem: Hisse Bazlı Kitlese Fonlama*. <https://medium.com/basarkaya/herkese-paras%C4%B1-kadar-s%C3%B6z-hakk%C4%B1-veren-sistem-hisse-bazl%C4%B1-kitlese-fonlama-bf0285e577da> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi:15.11.2019
- Kirby, E., & Worner, S. (2014). Crowd-funding: An Infant Industry Growing Fast. *OICU-IOSCO.SWP3*.
- Kitchens, R., Torrence, P. D. (2012). The JOBS Act – crowdfunding and beyond. *Economic Development Journal*, 4(11), 42
- Kitlese Fonlama Derneği (2017). *Kitlese Fonlama Kanun Tasarısı Ve İkincil Düzenleme Üzerine Görüş Ve Tavsiyeler*
- Kulcuoğlu U. (2017). *Türkiye’de kitlese fonlama* . <https://www.dunya.com/kose-yazisi/turkiyede-kitlese-fonlama/357121>. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2019
- Mitra, D. (2012). The role of crowdfunding in entrepreneurial finance. *Delhi Business Review*, 13(2), 67-72.
- Mundial, B. (2013). Crowdfunding’s potential for the developing world. *Washington DC: World Bank*.
- Onur, M.N., & Değirmenci, Ö. (2015). *Crowdfunding-Kitle Fonlaması*. T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Sayı: 2015-7
- Papuççıyan A. (2017). *Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'ndan kitle fonlama platformu: ideanest*. <https://webrazzi.com/2017/12/12/turkiye-teknoloji-gelistirme-vakfindan-kitle-fonlama-platformu-ideanest/> adresinden elde edildi.
- Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği. *T.C. Resmi Gazete 30907*, 3 Ekim 2019
- Powers, T. V. (2012). SEC regulation of crowdfunding intermediaries under *Title III of the JOBS Act*. *Banking & Financial Services Policy Report*, 10(31), 1-7.
- Sannajust, A., Roux, F., & Chaibi, A. (2014). Crowdfunding in France: a new revolution?. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 30(6), 1919-1928.
- Schwiebacher, A., & Larralde, B. (2010). Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *Handbook of entrepreneurial finance*, Oxford University Press, Forthcoming.
- Sigar, K. (2012). Fret no more: inapplicability of crowdfunding concerns in the internet age and the JOBS Act's safeguards. *Admin. L. Rev.*, 64, 473.

Startupfon Web Sitesi. <https://startupfon.com/blog/43/kitlesel-fonlama-modelleri-3-hisse-bazli-kitlesel-fonlama>. Erişim Tarihi: 12 Eylöl 2019

Sullivan, B., & Ma, S. (2012). *Crowdfunding: potential legal disaster waiting to happen*. www.forbes. Com adresinden elde edildi.

TBMM Web Sitesi (2019). *Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı*
https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=206881. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2019

The Startups Team.(2018) *A Brief History Of Crowdfunding [Infographic]*,
<https://www.startups.com/library/expert-advice/history-of-crowdfunding> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi:17.10.2019

Ulukan G. (2019). *Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliği Resmi Gazete'de yayımlandı*.
<https://webrazzi.com/2019/10/03/paya-dayali-kitle-fonlamasi-tebliği-resmi-gazete/> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 15.01.2020

Valanciene, L., & Jegleviciute, S. (2013). Valuation of crowdfunding: benefits and drawbacks. *Economics and Management*, 18(1), 39-48.

Vural, A. (2019). *Girişimciler için yeni nesil bir finansman modeli" kitle fonlaması-crowdfunding": Dünya ve Türkiye uygulamaları üzerine bir inceleme ve model önerisi*. Başkent Üniversitesi, Ankara.

Wash, R., & Solomon, J. (2014). Coordinating donors on crowdfunding websites. *In Proceedings of the 17th ACM conference on Computer supported cooperative work & social computing* (s. 38-48). ACM.

Yazıcı, T. (2018). Amatör İnovasyonun Destekçisi" Crowdfunding":" Buluşum" Sitesi Üzerine Bir İnceleme. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 9(17).

Yeniova G. (2018). *Finansmanda yeni destek kitle fonlaması olacak*.
<https://www.ekonomist.com.tr/haberler/finansmanda-yeni-destek-kitle-fonlamasi-olacak.html>. Adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 15.15.2019

Zengin, S., Yüksel, S. & Kartal, M. T. (2017). Kitle Fonlaması Sisteminin Türkiye'ye Faydaları. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 22-32

Zhang, B. Z., Ziegler, T., Garvey, K., Ridler, S., Burton, J., & Yerole mou, N. (2017). *Entrenching Innovation-The 4th UK Alternative Finance Industry Report*.

Ziegler, T., Reedy, E. J., Le, A., Zhang, B., Kroszner, R. S., & Garvey, K. (2017). Hitting stride. *The Americas Alternative Finance Industry Report*.

Ziegler, T., Shneor, R., Garvey, K., Wenzlaff, K., Yerolemou, N., Rui, H., & Zhang, B. (2018). Expanding horizons: *The 3rd European alternative finance industry report*.

EKLER

EK-1: Yatırımcıların Kitlesele Fonlamaya İlişkin Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Anket Formu

Bu anket formu, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalında yürütölen 'Yatırımcıların Kitlesele Fonlamaya İlişkin Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma'' isimli yüksek lisans tezinin uygulama kısmı için oluşturulmuştur. Tamamen bilimsel etik, norm ve yöntemlere dayalı olarak gerçekleştirilmekte olan bu çalışmada ankete verilen cevaplar üçüncü kişilerin kullanımına sunulmayacaktır. Gösterdiğiniz ilgi ve ayıracağınız zaman için şimdiden teşekkür ederiz.

Tamer Güler

Anketi cevaplamaya başlamadan önce lütfen aşağıda kitlesele fonlamaya ilişkin verilen kısa tanımı okuyunuz.

“Kitlesele fonlama”, çoğunlukla farklı coğrafi bölgelerde yaşayan insanların ilgilendikleri bir projeye küçük miktarlarda para sağladıkları, yeni bir finansman uygulamasıdır. Para doğrudan ya da İnternet teknolojisini kullanarak çevrimiçi platformlar aracılığıyla toplanır. Ülkemizde kitlesele fonlamanın önemi son yıllarda artmış ve ödöl ve bağış bazlı çalışan (www.fongogo.com) bir çok platform sayesinde yatırımcılar beğendikleri fikirlere fon sağlama imkanı elde etmiştir.

“Paya dayalı kitlesele fonlamada”, yatırımcılar girişimcilere sağladıkları fonlar karşılığında hisse senedi ya da kar payı elde ederler. Çalışma dünyada bir çok örneği olmasına rağmen ülkemizde yasal altyapısı henüz kurulma aşamasında olan paya dayalı (ortaklık) kitlesele fonlamaya potansiyel yatırımcıların bakış açısını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız

Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim.

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

Lütfen aşağıda yer alan kitlesel fonlamayla ilgili ifadelerle ilişkin görüşlere katılma derecenizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.					
Paya dayalı kitlesel fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.					
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.					
Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.					
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.					
Paya dayalı platformlar birden çok					

projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.					
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.					
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.					
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.					
Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir					
Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.					
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyarım.					
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.					
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformuna katılma niyetindeyim.					

Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim					
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.					
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim.					

Cinsiyetiniz

☐ Kadın

☐ Erkek

Eğitim Durumunuz

☐ Lise

☐ Ön Lisans

☐ Lisans

☐ Lisansüstü

☐ Doktora

Yaşınız

☐ 20-25

☐ 26-30

☐ 31-35

☐ 36-40

☐ 41-45

☐ 46-50

☐ 51-55

☐ 56 ve üstü

Gelir Seviyeniz

☐ 0-2.500 TL

☐ 2.501-5.000

☐ 5.001- 7.500

☐ 7.501-10.000 TL

☐ 10.001 TL – ve üstü

EK -2: Değişkenler arasında Farklılıkları Belirten Tukey Analizi Tabloları

Tablo 22: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Eğitim Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Eğitim seviyeniz	(J) Eğitim seviyeniz	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
Kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	Lise	Ön Lisans	,00551	,26534	1,000
		Lisans	-,46625*	,16599	,042
		Yüksek Lisans	-,59046*	,18631	,014
		Doktora	-1,29514*	,33358	,001
	Ön Lisans	Lise	-,00551	,26534	1,000
		Lisans	-,47176	,22160	,210
		Yüksek Lisans	-,59598	,23720	,090
		Doktora	-1,30065*	,36446	,004
	Lisans	Lise	,46625*	,16599	,042
		Ön Lisans	,47176	,22160	,210
		Yüksek Lisans	-,12421	,11581	,821
		Doktora	-,82889*	,29996	,047
	Yüksek Lisans	Lise	,59046*	,18631	,014
		Ön Lisans	,59598	,23720	,090
		Lisans	,12421	,11581	,821
		Doktora	-,70468	,31167	,160
	Doktora	Lise	1,29514*	,33358	,001
		Ön Lisans	1,30065*	,36446	,004
		Lisans	,82889*	,29996	,047
		Yüksek Lisans	,70468	,31167	,160
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	Lise	Ön Lisans	-,14338	,26730	,984
		Lisans	-,40550	,16722	,111
		Yüksek Lisans	-,55592*	,18769	,027
		Doktora	-1,21528*	,33605	,003
	Ön Lisans	Lise	,14338	,26730	,984
		Lisans	-,26212	,22324	,766
		Yüksek Lisans	-,41254	,23895	,419
		Doktora	-1,07190*	,36715	,030
	Lisans	Lise	,40550	,16722	,111

Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	Yüksek Lisans	Ön Lisans	,26212	,22324	,766
		Yüksek Lisans	-,15042	,11666	,698
		Doktora	-,80978	,30218	,059
		Lise	,55592*	,18769	,027
		Ön Lisans	,41254	,23895	,419
		Lisans	,15042	,11666	,698
	Doktora	Doktora	-,65936	,31397	,222
		Lise	1,21528*	,33605	,003
		Ön Lisans	1,07190*	,36715	,030
		Lisans	,80978	,30218	,059
		Yüksek Lisans	,65936	,31397	,222
		Lise	,05699	,26568	1,000
	Ön Lisans	Lisans	-,31925	,16621	,308
		Yüksek Lisans	-,42599	,18655	,152
		Doktora	-1,19792*	,33401	,003
		Lise	-,05699	,26568	1,000
		Lisans	-,37624	,22188	,438
		Yüksek Lisans	-,48297	,23751	,252
	Lisans	Doktora	-1,25490*	,36493	,006
		Lise	,31925	,16621	,308
		Ön Lisans	,37624	,22188	,438
		Yüksek Lisans	-,10674	,11596	,889
		Doktora	-,87867*	,30035	,030
		Lise	,42599	,18655	,152
	Yüksek Lisans	Ön Lisans	,48297	,23751	,252
		Lisans	,10674	,11596	,889
		Doktora	-,77193	,31207	,099
		Lise	1,19792*	,33401	,003
		Ön Lisans	1,25490*	,36493	,006
		Lisans	,87867*	,30035	,030
	Doktora	Yüksek Lisans	,77193	,31207	,099
		Lise	,08824	,25960	,997
		Lisans	-,22800	,16240	,626
		Yüksek Lisans	-,52632*	,18228	,033
		Doktora	-1,16667*	,32637	,004
		Lise	-,08824	,25960	,997
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim.	Ön Lisans	Lisans	-,31624	,21681	,590
		Yüksek Lisans	-,61455	,23207	,064
		Doktora	-1,25490*	,35657	,004
		Lise	,22800	,16240	,626
		Lisans			
		Lise			

Kitlesele fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	Yüksek Lisans	Ön Lisans	,31624	,21681	,590
		Yüksek Lisans	-,29832	,11330	,067
		Doktora	-,93867*	,29347	,013
		Lise	,52632*	,18228	,033
		Ön Lisans	,61455	,23207	,064
		Lisans	,29832	,11330	,067
		Doktora	-,64035	,30492	,222
		Lise	1,16667*	,32637	,004
		Ön Lisans	1,25490*	,35657	,004
		Lisans	,93867*	,29347	,013
		Yüksek Lisans	,64035	,30492	,222
		Lise	Ön Lisans	-,29228	,40587
	Ön Lisans	Lisans	-,46875	,25390	,349
		Yüksek Lisans	-,60033	,28498	,219
		Doktora	-1,80208*	,51025	,004
		Lise	,29228	,40587	,952
		Lisans	-,17647	,33896	,985
		Yüksek Lisans	-,30805	,36282	,915
		Doktora	-1,50980	,55748	,055
		Lise	,46875	,25390	,349
		Ön Lisans	,17647	,33896	,985
		Yüksek Lisans	-,13158	,17714	,946
		Doktora	-1,33333*	,45882	,032
		Yüksek Lisans	Lise	,60033	,28498
Ön Lisans	,30805		,36282	,915	
Lisans	,13158		,17714	,946	
Doktora	-1,20175		,47672	,088	
Lise	1,80208*		,51025	,004	
Ön Lisans	1,50980		,55748	,055	
Lisans	1,33333*		,45882	,032	
Yüksek Lisans	1,20175		,47672	,088	
Lise	Ön Lisans		-,61029	,41696	,587
Lisans	-,64300		,26084	,101	
Yüksek Lisans	-,75658		,29277	,075	
Doktora	-1,37500		,52420	,068	
Ön Lisans	Lise	,61029	,41696	,587	
	Lisans	-,03271	,34822	1,000	
	Yüksek Lisans	-,14628	,37274	,995	
	Doktora	-,76471	,57272	,669	
Lisans	Lise	,64300	,26084	,101	

Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.			Ön Lisans	,03271	,34822	1,000
			Yüksek Lisans	-,11358	,18198	,971
			Doktora	-,73200	,47136	,529
	Yüksek Lisans	Lise	Lise	,75658	,29277	,075
			Ön Lisans	,14628	,37274	,995
			Lisans	,11358	,18198	,971
	Doktora	Lise	Doktora	-,61842	,48976	,714
			Lise	1,37500	,52420	,068
			Ön Lisans	,76471	,57272	,669
	Lise	Lisans	Lisans	,73200	,47136	,529
			Yüksek Lisans	,61842	,48976	,714
			Ön Lisans	-,59007	,40573	,593
	Ön Lisans	Lisans	Lisans	-,51125	,25381	,261
			Yüksek Lisans	-,55757	,28488	,289
			Doktora	-1,64236*	,51007	,012
	Lisans	Lise	Lise	,59007	,40573	,593
			Lisans	,07882	,33884	,999
			Yüksek Lisans	,03251	,36270	1,000
	Yüksek Lisans	Doktora	Doktora	-1,05229	,55728	,325
			Lise	,51125	,25381	,261
			Ön Lisans	-,07882	,33884	,999
	Doktora	Lise	Yüksek Lisans	-,04632	,17708	,999
			Doktora	-1,13111	,45866	,101
			Lise	,55757	,28488	,289
	Lisans	Ön Lisans	Ön Lisans	-,03251	,36270	1,000
			Lisans	,04632	,17708	,999
			Doktora	-1,08480	,47656	,155
	Yüksek Lisans	Lise	Lise	1,64236*	,51007	,012
			Ön Lisans	1,05229	,55728	,325
			Lisans	1,13111	,45866	,101
	Doktora	Yüksek Lisans	Yüksek Lisans	1,08480	,47656	,155

Tablo 23: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Yaşınız	(J) Yaşınız	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
Kitlesel fonlama hakkında bu	21-30	31-40	-,57271*	,10218	,000

anketten önce de bilgi sahibiydim.	31-40	41-50	-,45014*	,12534	,002
		51 ve üstü	-,89967*	,18282	,000
		21-30	,57271*	,10218	,000
		41-50	,12257	,13431	,798
		51 ve üstü	-,32696	,18908	,310
		21-30	,45014*	,12534	,002
		31-40	-,12257	,13431	,798
		51 ve üstü	-,44952	,20254	,120
		21-30	,89967*	,18282	,000
		31-40	,32696	,18908	,310
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	31-40	41-50	,44952	,20254	,120
		31-40	-,56945*	,10228	,000
		41-50	-,40533*	,12547	,007
		51 ve üstü	-,92597*	,18301	,000
		21-30	,56945*	,10228	,000
		41-50	,16411	,13444	,614
		51 ve üstü	-,35652	,18927	,237
		21-30	,40533*	,12547	,007
		31-40	-,16411	,13444	,614
		51 ve üstü	-,52063	,20274	,052
Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	31-40	21-30	,92597*	,18301	,000
		31-40	,35652	,18927	,237
		41-50	,52063	,20274	,052
		31-40	-,56363*	,10110	,000
		41-50	-,32816*	,12402	,042
		51 ve üstü	-1,02276*	,18090	,000
		21-30	,56363*	,10110	,000
		41-50	,23547	,13289	,289
		51 ve üstü	-,45913	,18709	,069
		21-30	,32816*	,12402	,042
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarının işleyiş düzeni hakkında bilgi sahibiyim.	31-40	31-40	-,23547	,13289	,289
		51 ve üstü	-,69460*	,20040	,003
		21-30	1,02276*	,18090	,000
		31-40	,45913	,18709	,069
		41-50	,69460*	,20040	,003
		31-40	-,54307*	,10066	,000
		41-50	-,42892*	,12347	,003
		51 ve üstü	-,78829*	,18010	,000

Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	31-40	21-30	,54307*	,10066	,000
		41-50	,11415	,13231	,824
		51 ve üstü	-,24522	,18626	,553
	41-50	21-30	,42892*	,12347	,003
		31-40	-,11415	,13231	,824
		51 ve üstü	-,35937	,19952	,274
	51 ve üstü	21-30	,78829*	,18010	,000
		31-40	,24522	,18626	,553
		41-50	,35937	,19952	,274
	21-30	31-40	-,76935*	,15702	,000
		41-50	-,57722*	,19261	,015
		51 ve üstü	-1,10674*	,28095	,001
	31-40	21-30	,76935*	,15702	,000
		41-50	,19213	,20639	,788
		51 ve üstü	-,33739	,29057	,652
	41-50	21-30	,57722*	,19261	,015
		31-40	-,19213	,20639	,788
		51 ve üstü	-,52952	,31124	,324
	51 ve üstü	21-30	1,10674*	,28095	,001
		31-40	,33739	,29057	,652
		41-50	,52952	,31124	,324
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyurum.	21-30	31-40	-,73413*	,15941	,000
		41-50	-,60467*	,19555	,011
		51 ve üstü	-1,44022*	,28523	,000
	31-40	21-30	,73413*	,15941	,000
		41-50	,12947	,20953	,926
		51 ve üstü	-,70609	,29499	,080
	41-50	21-30	,60467*	,19555	,011
		31-40	-,12947	,20953	,926
		51 ve üstü	-,83556*	,31599	,042
	51 ve üstü	21-30	1,44022*	,28523	,000
		31-40	,70609	,29499	,080
		41-50	,83556*	,31599	,042
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	21-30	31-40	-,51410*	,15803	,007
		41-50	-,44260	,19385	,104
		51 ve üstü	-1,25149*	,28275	,000
	31-40	21-30	,51410*	,15803	,007
		41-50	,07150	,20772	,986
		51 ve üstü	-,73739	,29243	,058
	41-50	21-30	,44260	,19385	,104

		31-40	-,07150	,20772	,986
		51 ve üstü	-,80889*	,31324	,050
	51 ve üstü	21-30	1,25149*	,28275	,000
		31-40	,73739	,29243	,058
		41-50	,80889*	,31324	,050

Tablo 24: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Farkındalık Düzeylerinin Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Gelir seviyesi	(J) Gelir seviyesi	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
Kitlesele fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,04408	,12377	,997
		5001-7500 TL	-,78182*	,14971	,000
		7501-10000 TL	-1,19545*	,12802	,000
		10001 ve +	-1,05960*	,12748	,000
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,04408	,12377	,997
		5001-7500 TL	-,73774*	,13252	,000
		7501-10000 TL	-1,15137*	,10741	,000
		10001 ve +	-1,01551*	,10676	,000
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,78182*	,14971	,000
		2501-5000 TL	,73774*	,13252	,000
		7501-10000 TL	-,41364*	,13650	,022
		10001 ve +	-,27778	,13598	,248
	7501-10000 TL	0-2500 TL	1,19545*	,12802	,000
		2501-5000 TL	1,15137*	,10741	,000
		5001-7500 TL	,41364*	,13650	,022
		10001 ve +	,13586	,11166	,742
	10001 ve +	0-2500 TL	1,05960*	,12748	,000
		2501-5000 TL	1,01551*	,10676	,000
		5001-7500 TL	,27778	,13598	,248
		7501-10000 TL	-,13586	,11166	,742
Paya dayalı kitlesele fonlama hakkında bu anketten önce de bilgi sahibiydim.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,05146	,12633	,994
		5001-7500 TL	-,76970*	,15281	,000
		7501-10000 TL	-1,14773*	,13067	,000

Paya dayalı kitlesel fonlama ile ilgili son yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibiyim.	2501-5000 TL	10001 ve +	-1,02525*	,13011	,000
		0-2500 TL	,05146	,12633	,994
		5001-7500 TL	-,71824*	,13526	,000
		7501-10000 TL	-1,09627*	,10964	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,97379*	,10897	,000
		0-2500 TL	,76970*	,15281	,000
		2501-5000 TL	,71824*	,13526	,000
		7501-10000 TL	-,37803	,13932	,054
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,25556	,13880	,351
		0-2500 TL	1,14773*	,13067	,000
		2501-5000 TL	1,09627*	,10964	,000
		5001-7500 TL	,37803	,13932	,054
	10001 ve +	10001 ve +	,12247	,11397	,820
		0-2500 TL	1,02525*	,13011	,000
		2501-5000 TL	,97379*	,10897	,000
		5001-7500 TL	,25556	,13880	,351
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,12247	,11397	,820
		2501-5000 TL	,10086	,12843	,935
		5001-7500 TL	-,56162*	,15535	,003
		7501-10000 TL	-1,03636*	,13284	,000
	2501-5000 TL	10001 ve +	-,78384*	,13227	,000
		0-2500 TL	-,10086	,12843	,935
		5001-7500 TL	-,66247*	,13751	,000
		7501-10000 TL	-1,13722*	,11145	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,88470*	,11078	,000
		0-2500 TL	,56162*	,15535	,003
		2501-5000 TL	,66247*	,13751	,000
		7501-10000 TL	-,47475*	,14163	,008
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,22222	,14110	,514
		0-2500 TL	1,03636*	,13284	,000
		2501-5000 TL	1,13722*	,11145	,000
		5001-7500 TL	,47475*	,14163	,008
	10001 ve +	10001 ve +	,25253	,11586	,190
		0-2500 TL	,78384*	,13227	,000
		2501-5000 TL	,88470*	,11078	,000
		5001-7500 TL	,22222	,14110	,514
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,25253	,11586	,190
		2501-5000 TL	,02744	,12789	1,000
		5001-7500 TL	-,77172*	,15469	,000
		7501-10000 TL	-,94318*	,13228	,000

Kitlesel fonlama projelerini sıklıkla takip ederim.	2501-5000 TL	10001 ve +	-,87172*	,13171	,000
		0-2500 TL	-,02744	,12789	1,000
		5001-7500 TL	-,79916*	,13692	,000
		7501-10000 TL	-,97063*	,11098	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,89916*	,11031	,000
		0-2500 TL	,77172*	,15469	,000
		2501-5000 TL	,79916*	,13692	,000
		7501-10000 TL	-,17146	,14104	,742
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,10000	,14051	,954
		0-2500 TL	,94318*	,13228	,000
		2501-5000 TL	,97063*	,11098	,000
		5001-7500 TL	,17146	,14104	,742
	10001 ve +	10001 ve +	,07146	,11537	,972
		0-2500 TL	,87172*	,13171	,000
		2501-5000 TL	,89916*	,11031	,000
		5001-7500 TL	,10000	,14051	,954
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,07146	,11537	,972
		2501-5000 TL	-,08576	,20524	,994
		5001-7500 TL	-,79394*	,24826	,013
		7501-10000 TL	-1,37500*	,21229	,000
	2501-5000 TL	10001 ve +	-1,30505*	,21138	,000
		0-2500 TL	,08576	,20524	,994
		5001-7500 TL	-,70818*	,21975	,012
		7501-10000 TL	-1,28924*	,17811	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-1,21929*	,17703	,000
		0-2500 TL	,79394*	,24826	,013
		2501-5000 TL	,70818*	,21975	,012
		7501-10000 TL	-,58106	,22634	,079
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,51111	,22549	,158
		0-2500 TL	1,37500*	,21229	,000
		2501-5000 TL	1,28924*	,17811	,000
		5001-7500 TL	,58106	,22634	,079
	10001 ve +	10001 ve +	,06995	,18516	,996
		0-2500 TL	1,30505*	,21138	,000
		2501-5000 TL	1,21929*	,17703	,000
		5001-7500 TL	,51111	,22549	,158
Paya dayalı kitlesel fonlamayı çevrede duyuram.	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,06995	,18516	,996
		2501-5000 TL	-,16535	,20597	,930
		5001-7500 TL	-1,08485*	,24913	,000
		7501-10000 TL	-1,50455*	,21304	,000

Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında çıkarılan yeni düzenlemeleri takip ederim.	2501-5000 TL	10001 ve +	-1,50707*	,21213	,000
		0-2500 TL	,16535	,20597	,930
		5001-7500 TL	-,91950*	,22052	,000
		7501-10000 TL	-1,33919*	,17874	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-1,34172*	,17765	,000
		0-2500 TL	1,08485*	,24913	,000
		2501-5000 TL	,91950*	,22052	,000
		7501-10000 TL	-,41970	,22714	,348
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,42222	,22628	,338
		0-2500 TL	1,50455*	,21304	,000
		2501-5000 TL	1,33919*	,17874	,000
		5001-7500 TL	,41970	,22714	,348
	10001 ve +	10001 ve +	-,00253	,18581	1,000
		0-2500 TL	1,50707*	,21213	,000
		2501-5000 TL	1,34172*	,17765	,000
		5001-7500 TL	,42222	,22628	,338
	0-2500 TL	7501-10000 TL	,00253	,18581	1,000
		2501-5000 TL	-,10600	,21003	,987
		5001-7500 TL	-,80202*	,25405	,015
		7501-10000 TL	-1,30455*	,21725	,000
	2501-5000 TL	10001 ve +	-1,04646*	,21632	,000
		0-2500 TL	,10600	,21003	,987
		5001-7500 TL	-,69602*	,22487	,018
		7501-10000 TL	-1,19854*	,18227	,000
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,94046*	,18116	,000
		0-2500 TL	,80202*	,25405	,015
		2501-5000 TL	,69602*	,22487	,018
		7501-10000 TL	-,50253	,23162	,194
	7501-10000 TL	10001 ve +	-,24444	,23075	,827
		0-2500 TL	1,30455*	,21725	,000
		2501-5000 TL	1,19854*	,18227	,000
		5001-7500 TL	,50253	,23162	,194
	10001 ve +	10001 ve +	,25808	,18948	,652
		0-2500 TL	1,04646*	,21632	,000
		2501-5000 TL	,94046*	,18116	,000
		5001-7500 TL	,24444	,23075	,827
		7501-10000 TL	-,25808	,18948	,652

Tablo 25: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Eğitim Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Eğitim seviyesi	(J) Eğitim seviyesi	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	Lise	Ön Lisans	-,51471	,28736	,380
		Lisans	-,43400	,17977	,114
		Yüksek Lisans	-,65789*	,20177	,011
		Doktora	-1,08333*	,36126	,024
	Ön Lisans	Lise	,51471	,28736	,380
		Lisans	,08071	,23999	,997
		Yüksek Lisans	-,14319	,25688	,981
		Doktora	-,56863	,39470	,602
	Lisans	Lise	,43400	,17977	,114
		Ön Lisans	-,08071	,23999	,997
		Yüksek Lisans	-,22389	,12542	,384
		Doktora	-,64933	,32485	,269
	Yüksek Lisans	Lise	,65789*	,20177	,011
		Ön Lisans	,14319	,25688	,981
		Lisans	,22389	,12542	,384
		Doktora	-,42544	,33753	,716
	Doktora	Lise	1,08333*	,36126	,024
		Ön Lisans	,56863	,39470	,602
		Lisans	,64933	,32485	,269
		Yüksek Lisans	,42544	,33753	,716
Paya dayalı kitlesele fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.	Lise	Ön Lisans	-,81985*	,27471	,025
		Lisans	-,55750*	,17185	,011
		Yüksek Lisans	-,76645*	,19289	,001
		Doktora	-1,38194*	,34536	,001
	Ön Lisans	Lise	,81985*	,27471	,025
		Lisans	,26235	,22942	,783
		Yüksek Lisans	,05341	,24558	1,000
		Doktora	-,56209	,37733	,570
	Lisans	Lise	,55750*	,17185	,011
		Ön Lisans	-,26235	,22942	,783
		Yüksek Lisans	-,20895	,11990	,409
		Doktora	-,82444	,31055	,063

Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	Yüksek Lisans	Lise	,76645*	,19289	,001
		Ön Lisans	-,05341	,24558	1,000
		Lisans	,20895	,11990	,409
		Doktora	-,61550	,32267	,315
	Doktora	Lise	1,38194*	,34536	,001
		Ön Lisans	,56209	,37733	,570
		Lisans	,82444	,31055	,063
		Yüksek Lisans	,61550	,32267	,315
	Lise	Ön Lisans	-,60478	,28947	,227
		Lisans	-,49725*	,18108	,049
		Yüksek Lisans	-,72862*	,20325	,003
		Doktora	-1,44792*	,36391	,001
	Ön Lisans	Lise	,60478	,28947	,227
		Lisans	,10753	,24175	,992
		Yüksek Lisans	-,12384	,25877	,989
		Doktora	-,84314	,39759	,213
	Lisans	Lise	,49725*	,18108	,049
		Ön Lisans	-,10753	,24175	,992
		Yüksek Lisans	-,23137	,12634	,357
		Doktora	-,95067*	,32723	,032
	Yüksek Lisans	Lise	,72862*	,20325	,003
		Ön Lisans	,12384	,25877	,989
		Lisans	,23137	,12634	,357
		Doktora	-,71930	,34000	,216
	Doktora	Lise	1,44792*	,36391	,001
		Ön Lisans	,84314	,39759	,213
		Lisans	,95067*	,32723	,032
		Yüksek Lisans	,71930	,34000	,216
Kitlesel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	Lise	Ön Lisans	,46140	,29108	,508
		Lisans	,39175	,18209	,201
		Yüksek Lisans	,50164	,20438	,103
		Doktora	-,32292	,36594	,903
	Ön Lisans	Lise	-,46140	,29108	,508
		Lisans	-,06965	,24310	,999
		Yüksek Lisans	,04025	,26021	1,000
		Doktora	-,78431	,39981	,287
	Lisans	Lise	-,39175	,18209	,201
		Ön Lisans	,06965	,24310	,999
		Yüksek Lisans	,10989	,12704	,909
		Doktora	-,71467	,32906	,193

İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesel fonlama ile projelere destek olacaktır.	Yüksek Lisans	Lise	-,50164	,20438	,103
		Ön Lisans	-,04025	,26021	1,000
		Lisans	-,10989	,12704	,909
		Doktora	-,82456	,34190	,114
	Doktora	Lise	,32292	,36594	,903
		Ön Lisans	,78431	,39981	,287
		Lisans	,71467	,32906	,193
		Yüksek Lisans	,82456	,34190	,114
	Lise	Ön Lisans	-,42831	,27993	,544
		Lisans	-,32125	,17512	,355
		Yüksek Lisans	-,58388*	,19655	,026
		Doktora	-1,22569*	,35192	,005
	Ön Lisans	Lise	,42831	,27993	,544
		Lisans	,10706	,23378	,991
		Yüksek Lisans	-,15557	,25024	,972
		Doktora	-,79739	,38449	,234
	Lisans	Lise	,32125	,17512	,355
		Ön Lisans	-,10706	,23378	,991
		Yüksek Lisans	-,26263	,12217	,201
		Doktora	-,90444*	,31645	,036
	Yüksek Lisans	Lise	,58388*	,19655	,026
		Ön Lisans	,15557	,25024	,972
		Lisans	,26263	,12217	,201
		Doktora	-,64181	,32880	,292
	Doktora	Lise	1,22569*	,35192	,005
		Ön Lisans	,79739	,38449	,234
		Lisans	,90444*	,31645	,036
		Yüksek Lisans	,64181	,32880	,292
Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	Lise	Ön Lisans	-,49816	,27631	,373
		Lisans	-,65275*	,17285	,002
		Yüksek Lisans	-,96875*	,19401	,000
		Doktora	-1,30208*	,34737	,002
	Ön Lisans	Lise	,49816	,27631	,373
		Lisans	-,15459	,23076	,963
		Yüksek Lisans	-,47059	,24700	,316
		Doktora	-,80392	,37952	,214
	Lisans	Lise	,65275*	,17285	,002
		Ön Lisans	,15459	,23076	,963
		Yüksek Lisans	-,31600	,12059	,069
		Doktora	-,64933	,31236	,231

Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	Yüksek Lisans	Lise	,96875*	,19401	,000
		Ön Lisans	,47059	,24700	,316
		Lisans	,31600	,12059	,069
		Doktora	-,33333	,32455	,843
	Doktora	Lise	1,30208*	,34737	,002
		Ön Lisans	,80392	,37952	,214
		Lisans	,64933	,31236	,231
		Yüksek Lisans	,33333	,32455	,843
	Lise	Ön Lisans	-,70588	,27663	,082
		Lisans	-,66400*	,17305	,001
		Yüksek Lisans	-1,05263*	,19423	,000
		Doktora	-1,11111*	,34777	,013
	Ön Lisans	Lise	,70588	,27663	,082
		Lisans	,04188	,23102	1,000
		Yüksek Lisans	-,34675	,24729	,627
		Doktora	-,40523	,37996	,824
	Lisans	Lise	,66400*	,17305	,001
		Ön Lisans	-,04188	,23102	1,000
		Yüksek Lisans	-,38863*	,12073	,012
		Doktora	-,44711	,31272	,609
	Yüksek Lisans	Lise	1,05263*	,19423	,000
		Ön Lisans	,34675	,24729	,627
		Lisans	,38863*	,12073	,012
		Doktora	-,05848	,32492	1,000
	Doktora	Lise	1,11111*	,34777	,013
		Ön Lisans	,40523	,37996	,824
		Lisans	,44711	,31272	,609
		Yüksek Lisans	,05848	,32492	1,000
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	Lise	Ön Lisans	-,52206	,28313	,350
		Lisans	-,63100*	,17712	,004
		Yüksek Lisans	-,82237*	,19880	,000
		Doktora	-1,20833*	,35594	,007
	Ön Lisans	Lise	,52206	,28313	,350
		Lisans	-,10894	,23645	,991
		Yüksek Lisans	-,30031	,25310	,759
		Doktora	-,68627	,38889	,396
	Lisans	Lise	,63100*	,17712	,004
		Ön Lisans	,10894	,23645	,991
		Yüksek Lisans	-,19137	,12357	,531
		Doktora	-,57733	,32007	,373

Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	Yüksek Lisans	Lise	,82237*	,19880	,000
		Ön Lisans	,30031	,25310	,759
		Lisans	,19137	,12357	,531
		Doktora	-,38596	,33255	,774
	Doktora	Lise	1,20833*	,35594	,007
		Ön Lisans	,68627	,38889	,396
		Lisans	,57733	,32007	,373
		Yüksek Lisans	,38596	,33255	,774
	Lise	Ön Lisans	,59191	,31535	,332
		Lisans	,36650	,19727	,342
		Yüksek Lisans	,24671	,22142	,799
		Doktora	,06250	,39645	1,000
	Ön Lisans	Lise	-,59191	,31535	,332
		Lisans	-,22541	,26336	,913
		Yüksek Lisans	-,34520	,28190	,737
		Doktora	-,52941	,43314	,738
	Lisans	Lise	-,36650	,19727	,342
		Ön Lisans	,22541	,26336	,913
		Yüksek Lisans	-,11979	,13763	,908
		Doktora	-,30400	,35649	,914
	Yüksek Lisans	Lise	-,24671	,22142	,799
		Ön Lisans	,34520	,28190	,737
		Lisans	,11979	,13763	,908
		Doktora	-,18421	,37040	,988
	Doktora	Lise	-,06250	,39645	1,000
		Ön Lisans	,52941	,43314	,738
		Lisans	,30400	,35649	,914
		Yüksek Lisans	,18421	,37040	,988
Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir	Lise	Ön Lisans	,93750*	,33514	,043
		Lisans	,38550	,20965	,353
		Yüksek Lisans	,37171	,23532	,511
		Doktora	,38194	,42133	,894
	Ön Lisans	Lise	-,93750*	,33514	,043
		Lisans	-,55200	,27989	,282
		Yüksek Lisans	-,56579	,29959	,325
		Doktora	-,55556	,46033	,747
	Lisans	Lise	-,38550	,20965	,353
		Ön Lisans	,55200	,27989	,282
		Yüksek Lisans	-,01379	,14627	1,000
		Doktora	-,00356	,37886	1,000

	Yüksek Lisans	Lise	-,37171	,23532	,511
		Ön Lisans	,56579	,29959	,325
		Lisans	,01379	,14627	1,000
		Doktora	,01023	,39365	1,000
	Doktora	Lise	-,38194	,42133	,894
		Ön Lisans	,55556	,46033	,747
		Lisans	,00356	,37886	1,000
		Yüksek Lisans	-,01023	,39365	1,000

Tablo 26: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Yaş	(J) Yaş	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	21-30	31-40	,02657	,11592	,996
		41-50	-,03403	,14220	,995
		51 ve üstü	-,26387	,20742	,581
	31-40	21-30	-,02657	,11592	,996
		41-50	-,06059	,15237	,979
		51 ve üstü	-,29043	,21452	,529
	41-50	21-30	,03403	,14220	,995
		31-40	,06059	,15237	,979
		51 ve üstü	-,22984	,22978	,749
	51 ve üstü	21-30	,26387	,20742	,581
		31-40	,29043	,21452	,529
		41-50	,22984	,22978	,749
Paya dayalı kitlesele fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.	21-30	31-40	-,02152	,11187	,997
		41-50	-,00579	,13723	1,000
		51 ve üstü	-,38674	,20017	,216
	31-40	21-30	,02152	,11187	,997
		41-50	,01573	,14705	1,000
		51 ve üstü	-,36522	,20702	,292
	41-50	21-30	,00579	,13723	1,000
		31-40	-,01573	,14705	1,000
		51 ve üstü	-,38095	,22175	,316

Kitlesele fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	51 ve üstü	21-30	,38674	,20017	,216
		31-40	,36522	,20702	,292
		41-50	,38095	,22175	,316
	21-30	31-40	-,18684	,11743	,385
		41-50	,00737	,14405	1,000
		51 ve üstü	-,28597	,21011	,525
	31-40	21-30	,18684	,11743	,385
		41-50	,19420	,15435	,590
		51 ve üstü	-,09913	,21731	,968
	41-50	21-30	-,00737	,14405	1,000
		31-40	-,19420	,15435	,590
		51 ve üstü	-,29333	,23277	,589
Kitlesele fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	51 ve üstü	21-30	,28597	,21011	,525
		31-40	,09913	,21731	,968
		41-50	,29333	,23277	,589
	21-30	31-40	,01821	,11710	,999
		41-50	,04692	,14364	,988
		51 ve üstü	-,09657	,20951	,967
	31-40	21-30	-,01821	,11710	,999
		41-50	,02871	,15391	,998
		51 ve üstü	-,11478	,21669	,952
	41-50	21-30	-,04692	,14364	,988
		31-40	-,02871	,15391	,998
		51 ve üstü	-,14349	,23211	,926
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitlesele fonlama ile projelere destek olacaktır.	51 ve üstü	21-30	,09657	,20951	,967
		31-40	,11478	,21669	,952
		41-50	,14349	,23211	,926
	21-30	31-40	-,27105	,11180	,074
		41-50	-,17706	,13714	,569
		51 ve üstü	-,59801*	,20003	,016
	31-40	21-30	,27105	,11180	,074
		41-50	,09400	,14695	,919
		51 ve üstü	-,32696	,20688	,391
	41-50	21-30	,17706	,13714	,569
		31-40	-,09400	,14695	,919
		51 ve üstü	-,42095	,22160	,230
Paya dayalı platformlar	51 ve üstü	21-30	,59801*	,20003	,016
		31-40	,32696	,20688	,391
		41-50	,42095	,22160	,230
	21-30	31-40	-,18828	,11295	,343

birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	31-40	41-50	-,19214	,13856	,508
		51 ve üstü	-,41436	,20210	,172
		21-30	,18828	,11295	,343
		41-50	-,00386	,14847	1,000
	41-50	51 ve üstü	-,22609	,20902	,701
		21-30	,19214	,13856	,508
		31-40	,00386	,14847	1,000
		51 ve üstü	-,22222	,22389	,754
	51 ve üstü	21-30	,41436	,20210	,172
		31-40	,22609	,20902	,701
		41-50	,22222	,22389	,754
		31-40	-,37867*	,11147	,004
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	21-30	41-50	-,19013	,13674	,506
		51 ve üstü	-,69171*	,19945	,003
		21-30	,37867*	,11147	,004
		41-50	,18854	,14652	,572
	31-40	51 ve üstü	-,31304	,20628	,428
		21-30	,19013	,13674	,506
		31-40	-,18854	,14652	,572
		51 ve üstü	-,50159	,22095	,107
	41-50	21-30	,69171*	,19945	,003
		31-40	,31304	,20628	,428
		41-50	,50159	,22095	,107
		31-40	-,05006	,11391	,972
Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	21-30	41-50	-,19416	,13973	,507
		51 ve üstü	-,61702*	,20381	,014
		21-30	,05006	,11391	,972
		41-50	-,14410	,14972	,771
	31-40	51 ve üstü	-,56696*	,21079	,037
		21-30	,19416	,13973	,507
		31-40	,14410	,14972	,771
		51 ve üstü	-,42286	,22579	,242
	41-50	21-30	,61702*	,20381	,014
		31-40	,56696*	,21079	,037
		41-50	,42286	,22579	,242
		31-40	-,16075	,12569	,577
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	21-30	41-50	-,15136	,15418	,760
		51 ve üstü	-,00597	,22489	1,000
		21-30	,16075	,12569	,577
		41-50	,00939	,16521	1,000

Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir	41-50	51 ve üstü	,15478	,23259	,910
		21-30	,15136	,15418	,760
		31-40	-,00939	,16521	1,000
	51 ve üstü	51 ve üstü	,14540	,24914	,937
		21-30	,00597	,22489	1,000
		31-40	-,15478	,23259	,910
	21-30	41-50	-,14540	,24914	,937
		31-40	-,27893	,13346	,158
		41-50	-,24125	,16371	,454
	31-40	51 ve üstü	-,21459	,23879	,806
		21-30	,27893	,13346	,158
		41-50	,03768	,17542	,996
	41-50	51 ve üstü	,06435	,24696	,994
		21-30	,24125	,16371	,454
		31-40	-,03768	,17542	,996
	51 ve üstü	51 ve üstü	,02667	,26454	1,000
		21-30	,21459	,23879	,806
		31-40	-,06435	,24696	,994
		41-50	-,02667	,26454	1,000

Tablo 27: Paya Dayalı Kitlesel Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Tutumlarının Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I)	(J)	Ort.	Std. Hata	Sig.
	Gelir seviyesi	Gelir seviyesi	Farkları (I-J)		
İş fikri olan girişimcilere paya dayalı kitle fonlaması yoluyla fon sağlamak iyi bir fikirdir.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,02333	,16113	1,000
		5001-7500 TL	-,35960	,19490	,349
		7501-10000 TL	-,14318	,16667	,912
		10001 ve +	-,04848	,16595	,998
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,02333	,16113	1,000
		5001-7500 TL	-,33627	,17252	,293
		7501-10000 TL	-,11985	,13983	,912
		10001 ve +	-,02516	,13898	1,000
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,35960	,19490	,349
		2501-5000 TL	,33627	,17252	,293
		7501-10000 TL	,21641	,17770	,741

Paya dayalı kitlesel fonlama kullanarak yatırım yapmak akıllıcadır.	7501-10000 TL	10001 ve +	,31111	,17703	,400
		0-2500 TL	,14318	,16667	,912
		2501-5000 TL	,11985	,13983	,912
		5001-7500 TL	-,21641	,17770	,741
	10001 ve +	10001 ve +	,09470	,14536	,966
		0-2500 TL	,04848	,16595	,998
		2501-5000 TL	,02516	,13898	1,000
		5001-7500 TL	-,31111	,17703	,400
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,09470	,14536	,966
		2501-5000 TL	-,02864	,15561	1,000
		5001-7500 TL	-,37980	,18822	,259
		7501-10000 TL	-,21818	,16095	,656
	2501-5000 TL	10001 ve +	-,14646	,16026	,891
		0-2500 TL	,02864	,15561	1,000
		5001-7500 TL	-,35115	,16660	,219
		7501-10000 TL	-,18954	,13504	,626
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,11782	,13422	,905
		0-2500 TL	,37980	,18822	,259
		2501-5000 TL	,35115	,16660	,219
		7501-10000 TL	,16162	,17161	,880
	7501-10000 TL	10001 ve +	,23333	,17096	,651
		0-2500 TL	,21818	,16095	,656
		2501-5000 TL	,18954	,13504	,626
		5001-7500 TL	-,16162	,17161	,880
Kitlesel fonlama yoluyla girişimcilerin ortaklık teklif etme bir yatırım fırsatıdır.	10001 ve +	10001 ve +	,07172	,14038	,986
		0-2500 TL	,14646	,16026	,891
		2501-5000 TL	,11782	,13422	,905
		5001-7500 TL	-,23333	,17096	,651
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,07172	,14038	,986
		2501-5000 TL	-,11218	,16201	,958
		5001-7500 TL	-,32727	,19597	,454
		7501-10000 TL	-,41364	,16758	,100
	2501-5000 TL	10001 ve +	-,47172*	,16686	,039
		0-2500 TL	,11218	,16201	,958
		5001-7500 TL	-,21509	,17346	,728
		7501-10000 TL	-,30146	,14060	,204
	5001-7500 TL	10001 ve +	-,35954	,13974	,077
		0-2500 TL	,32727	,19597	,454
		2501-5000 TL	,21509	,17346	,728

Kitleysel fonlama yoluyla projelere ortak olmak risklidir.	7501-10000 TL	7501-10000 TL	-,08636	,17867	,989
		10001 ve +	-,14444	,17800	,927
		0-2500 TL	,41364	,16758	,100
		2501-5000 TL	,30146	,14060	,204
		5001-7500 TL	,08636	,17867	,989
		10001 ve +	-,05808	,14616	,995
	10001 ve +	0-2500 TL	,47172*	,16686	,039
		2501-5000 TL	,35954	,13974	,077
		5001-7500 TL	,14444	,17800	,927
		7501-10000 TL	,05808	,14616	,995
		2501-5000 TL	,02024	,16223	1,000
		5001-7500 TL	-,25859	,19622	,680
	0-2500 TL	7501-10000 TL	,14545	,16780	,909
		10001 ve +	-,09192	,16708	,982
		0-2500 TL	-,02024	,16223	1,000
		5001-7500 TL	-,27883	,17369	,495
		7501-10000 TL	,12521	,14078	,901
		10001 ve +	-,11216	,13992	,930
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,25859	,19622	,680
		2501-5000 TL	,27883	,17369	,495
		7501-10000 TL	,40404	,17890	,161
		10001 ve +	,16667	,17823	,883
		0-2500 TL	-,14545	,16780	,909
		2501-5000 TL	-,12521	,14078	,901
	7501-10000 TL	5001-7500 TL	-,40404	,17890	,161
		10001 ve +	-,23737	,14635	,484
		0-2500 TL	,09192	,16708	,982
		2501-5000 TL	,11216	,13992	,930
		5001-7500 TL	-,16667	,17823	,883
		7501-10000 TL	,23737	,14635	,484
	10001 ve +	2501-5000 TL	-,12213	,15295	,931
		5001-7500 TL	-,43030	,18500	,139
		7501-10000 TL	-,49091*	,15820	,017
		10001 ve +	-,67475*	,15752	,000
		0-2500 TL	,12213	,15295	,931
		5001-7500 TL	-,30818	,16376	,329
İleride ülkemizde bir çok yatırımcı paya dayalı kitleysel fonlama ile projelere destek olacaktır.	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,36878*	,13273	,045
		10001 ve +	-,55262*	,13192	,000
		0-2500 TL	,43030	,18500	,139
		2501-5000 TL	,30818	,16376	,329
		5001-7500 TL			
		7501-10000 TL			

Paya dayalı platformlar birden çok projeye yatırım yapma şansı vererek portföy riskini düşürmeye yardımcı olur.	7501-10000 TL	7501-10000 TL	-,06061	,16867	,996
		10001 ve +	-,24444	,16804	,593
		0-2500 TL	,49091*	,15820	,017
		2501-5000 TL	,36878*	,13273	,045
		5001-7500 TL	,06061	,16867	,996
		10001 ve +	-,18384	,13798	,671
	10001 ve +	0-2500 TL	,67475*	,15752	,000
		2501-5000 TL	,55262*	,13192	,000
		5001-7500 TL	,24444	,16804	,593
		7501-10000 TL	,18384	,13798	,671
		2501-5000 TL	,13036	,15499	,918
		5001-7500 TL	-,27677	,18747	,579
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,32955	,16031	,242
		10001 ve +	-,35455	,15963	,174
		2501-5000 TL	-,13036	,15499	,918
		5001-7500 TL	-,40713	,16594	,104
		7501-10000 TL	-,45991*	,13450	,006
		10001 ve +	-,48491*	,13368	,003
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,27677	,18747	,579
		2501-5000 TL	,40713	,16594	,104
		7501-10000 TL	-,05278	,17092	,998
		10001 ve +	-,07778	,17028	,991
		7501-10000 TL	,32955	,16031	,242
		2501-5000 TL	,45991*	,13450	,006
	7501-10000 TL	5001-7500 TL	,05278	,17092	,998
		10001 ve +	-,02500	,13982	1,000
		0-2500 TL	,35455	,15963	,174
		2501-5000 TL	,48491*	,13368	,003
		5001-7500 TL	,07778	,17028	,991
		7501-10000 TL	,02500	,13982	1,000
Paya dayalı platformlarda projeye yatırım yapmak geleneksel yatırım modellerine göre daha az maliyetlidir.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,07907	,15339	,986
		5001-7500 TL	-,52121*	,18553	,041
		7501-10000 TL	-,51818*	,15865	,010
		10001 ve +	-,64343*	,15797	,001
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,07907	,15339	,986
		5001-7500 TL	-,44214	,16422	,057
		7501-10000 TL	-,43911*	,13311	,009
		10001 ve +	-,56436*	,13230	,000
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,52121*	,18553	,041
		2501-5000 TL	,44214	,16422	,057

Paya dayalı kitlesel fonlama ülkemizdeki alternatif finans yöntemlerine büyük bir yenilik getirecektir.	7501-10000 TL	7501-10000 TL	,00303	,16915	1,000
		10001 ve +	-,12222	,16852	,951
		0-2500 TL	,51818*	,15865	,010
		2501-5000 TL	,43911*	,13311	,009
		5001-7500 TL	-,00303	,16915	1,000
		10001 ve +	-,12525	,13837	,895
	10001 ve +	0-2500 TL	,64343*	,15797	,001
		2501-5000 TL	,56436*	,13230	,000
		5001-7500 TL	,12222	,16852	,951
		7501-10000 TL	,12525	,13837	,895
		2501-5000 TL	-,08388	,15783	,984
		5001-7500 TL	-,39394	,19091	,238
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,42500	,16325	,072
		10001 ve +	-,47172*	,16255	,032
		0-2500 TL	,08388	,15783	,984
		5001-7500 TL	-,31006	,16898	,355
		7501-10000 TL	-,34112	,13697	,095
		10001 ve +	-,38784*	,13613	,037
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,39394	,19091	,238
		2501-5000 TL	,31006	,16898	,355
		7501-10000 TL	-,03106	,17406	1,000
		10001 ve +	-,07778	,17340	,992
		0-2500 TL	,42500	,16325	,072
		2501-5000 TL	,34112	,13697	,095
	7501-10000 TL	5001-7500 TL	,03106	,17406	1,000
		10001 ve +	-,04672	,14238	,997
		0-2500 TL	,47172*	,16255	,032
		2501-5000 TL	,38784*	,13613	,037
		5001-7500 TL	,07778	,17340	,992
		7501-10000 TL	,04672	,14238	,997
Paya dayalı platformlarda kurulacak hissedarlığın halka açık ortaklıklardaki gibi kurumsal yapıya sahip olmaması kaygı vericidir.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,08937	,17507	,986
		5001-7500 TL	-,31515	,21176	,571
		7501-10000 TL	-,06364	,18108	,997
		10001 ve +	-,22626	,18031	,719
		0-2500 TL	,08937	,17507	,986
		5001-7500 TL	-,22579	,18744	,749
	2501-5000 TL	7501-10000 TL	,02573	,15193	1,000
		10001 ve +	-,13690	,15100	,894
		0-2500 TL	,31515	,21176	,571
		2501-5000 TL	,22579	,18744	,749

Paya dayalı platformda yatırım yapılan bir proje başarısız olursa projeden çıkış planının bulunmaması kaygı vericidir	7501-10000 TL	7501-10000 TL	,25152	,19307	,690
		10001 ve +	,08889	,19234	,991
		0-2500 TL	,06364	,18108	,997
		2501-5000 TL	-,02573	,15193	1,000
		5001-7500 TL	-,25152	,19307	,690
		10001 ve +	-,16263	,15793	,842
	10001 ve +	0-2500 TL	,22626	,18031	,719
		2501-5000 TL	,13690	,15100	,894
		5001-7500 TL	-,08889	,19234	,991
		7501-10000 TL	,16263	,15793	,842
		2501-5000 TL	,08868	,18470	,989
		5001-7500 TL	-,40000	,22341	,381
	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,27045	,19104	,618
		10001 ve +	-,33333	,19022	,403
		0-2500 TL	-,08868	,18470	,989
		5001-7500 TL	-,48868	,19775	,099
		7501-10000 TL	-,35913	,16028	,167
		10001 ve +	-,42201	,15931	,064
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,40000	,22341	,381
		2501-5000 TL	,48868	,19775	,099
		7501-10000 TL	,12955	,20369	,969
		10001 ve +	,06667	,20292	,997
		0-2500 TL	,27045	,19104	,618
		2501-5000 TL	,35913	,16028	,167
	7501-10000 TL	5001-7500 TL	-,12955	,20369	,969
		10001 ve +	-,06288	,16662	,996
		0-2500 TL	,33333	,19022	,403
		2501-5000 TL	,42201	,15931	,064
		5001-7500 TL	-,06667	,20292	,997
		7501-10000 TL	,06288	,16662	,996

Tablo 28: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Niyetlerinin Yaş Gruplarına Göre Tukey Analizi Sonuçları

	(I)	(J)	Ort.		
İfadeler	Yaş	Yaş	Farkları	Std. Hata	Sig.
(I-J)					
Gelecekte paya dayalı kitlesele	21-30	31-40	-,02743	,14718	,998

fonlama platformuna katılma niyetindeyim.	31-40	41-50	-,16504	,18054	,797
		51 ve üstü	-,38917	,26333	,452
		21-30	,02743	,14718	,998
		41-50	-,13761	,19345	,893
		51 ve üstü	-,36174	,27235	,545
	41-50	21-30	,16504	,18054	,797
		31-40	,13761	,19345	,893
		51 ve üstü	-,22413	,29173	,869
	51 ve üstü	21-30	,38917	,26333	,452
		31-40	,36174	,27235	,545
Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.	21-30	41-50	,22413	,29173	,869
		31-40	-,23152	,14806	,401
		41-50	-,19328	,18162	,712
		51 ve üstü	-,70630*	,26492	,040
	31-40	21-30	,23152	,14806	,401
		41-50	,03823	,19462	,997
		51 ve üstü	-,47478	,27399	,308
	41-50	21-30	,19328	,18162	,712
		31-40	-,03823	,19462	,997
		51 ve üstü	-,51302	,29349	,300
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.	51 ve üstü	21-30	,70630*	,26492	,040
		31-40	,47478	,27399	,308
		41-50	,51302	,29349	,300
		51 ve üstü	-,48000	,25878	,250
	21-30	31-40	,13913	,14463	,771
		41-50	,12698	,17742	,891
		51 ve üstü	-,61913	,26764	,097
	31-40	21-30	-,13913	,14463	,771
		41-50	-,01215	,19011	1,000
		51 ve üstü	-,61913	,26764	,097
Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra	41-50	21-30	-,12698	,17742	,891
		31-40	,01215	,19011	1,000
		51 ve üstü	-,60698	,28669	,149
		21-30	,48000	,25878	,250
	51 ve üstü	31-40	,61913	,26764	,097
		41-50	,60698	,28669	,149
		51 ve üstü	-,24840	,26094	,777
	21-30	31-40	,19856	,14584	,524
		41-50	,13382	,17890	,877
		51 ve üstü	-,24840	,26094	,777

yatırım yapma niyetindeyim.	31-40	21-30	-,19856	,14584	,524
		41-50	-,06473	,19170	,987
		51 ve üstü	-,44696	,26988	,349
	41-50	21-30	-,13382	,17890	,877
		31-40	,06473	,19170	,987
		51 ve üstü	-,38222	,28908	,549
	51 ve üstü	21-30	,24840	,26094	,777
		31-40	,44696	,26988	,349
		41-50	,38222	,28908	,549

Tablo 29: Paya Dayalı Kitlesele Fonlamaya İlişkin Yatırımcıların Niyetlerinin Gelir Seviyesine Göre Tukey Analizi Sonuçları

İfadeler	(I) Gelir seviyesi	(J) Gelir seviyesi	Ort. Farkları (I-J)	Std. Hata	Sig.
Gelecekte paya dayalı kitlesele fonlama platformuna katılma niyetindeyim.	0-2500 TL	2501-5000 TL	-,09211	,20392	,991
		5001-7500 TL	-,62020	,24666	,090
		7501-10000 TL	-,30909	,21092	,586
		10001 ve +	-,22020	,21002	,832
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,09211	,20392	,991
		5001-7500 TL	-,52809	,21833	,113
		7501-10000 TL	-,21698	,17696	,736
		10001 ve +	-,12809	,17589	,950
	5001-7500 TL	0-2500 TL	,62020	,24666	,090
		2501-5000 TL	,52809	,21833	,113
		7501-10000 TL	,31111	,22488	,639
		10001 ve +	,40000	,22404	,384
	7501-10000 TL	0-2500 TL	,30909	,21092	,586
		2501-5000 TL	,21698	,17696	,736
		5001-7500 TL	-,31111	,22488	,639
		10001 ve +	,08889	,18396	,989
	10001 ve +	0-2500 TL	,22020	,21002	,832
		2501-5000 TL	,12809	,17589	,950
		5001-7500 TL	-,40000	,22404	,384

Paya dayalı kitlesel fonlama platformlarını sık sık ziyaret edeceğim.	0-2500 TL	7501-10000 TL	-,08889	,18396	,989
		2501-5000 TL	-,03962	,20534	1,000
		5001-7500 TL	-,60000	,24838	,113
		7501-10000 TL	-,49545	,21240	,137
		10001 ve +	-,36667	,21149	,414
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,03962	,20534	1,000
		5001-7500 TL	-,56038	,21985	,082
		7501-10000 TL	-,45583	,17820	,080
		10001 ve +	-,32704	,17712	,348
		5001-7500 TL	0-2500 TL	,60000	,24838
	2501-5000 TL		,56038	,21985	,082
	7501-10000 TL		,10455	,22646	,991
	10001 ve +		,23333	,22560	,839
	7501-10000 TL		0-2500 TL	,49545	,21240
		2501-5000 TL	,45583	,17820	,080
		5001-7500 TL	-,10455	,22646	,991
		10001 ve +	,12879	,18525	,957
		10001 ve +	0-2500 TL	,36667	,21149
	2501-5000 TL		,32704	,17712	,348
	5001-7500 TL		-,23333	,22560	,839
7501-10000 TL	-,12879		,18525	,957	
Gelecekte paya dayalı kitlesel fonlama platformlarına katılarak yatırım yapacağım.	0-2500 TL		2501-5000 TL	-,09828	,20317
		5001-7500 TL	-,16768	,24575	,960
		7501-10000 TL	-,12273	,21015	,977
		10001 ve +	-,16768	,20925	,930
		2501-5000 TL	0-2500 TL	,09828	,20317
	5001-7500 TL		-,06939	,21752	,998
	7501-10000 TL		-,02444	,17631	1,000
	10001 ve +		-,06939	,17524	,995
	5001-7500 TL		0-2500 TL	,16768	,24575
		2501-5000 TL	,06939	,21752	,998
		7501-10000 TL	,04495	,22405	1,000
		10001 ve +	,00000	,22321	1,000
		7501-10000 TL	0-2500 TL	,12273	,21015
	2501-5000 TL		,02444	,17631	1,000
	5001-7500 TL		-,04495	,22405	1,000
	10001 ve +		-,04495	,18328	,999
	10001 ve +		0-2500 TL	,16768	,20925
		2501-5000 TL	,06939	,17524	,995
		5001-7500 TL	,00000	,22321	1,000

Paya dayalı kitlesel fonlama hakkında son yapılan düzenlemelerden sonra yatırım yapma niyetindeyim.	0-2500 TL	7501-10000 TL	,04495	,18328	,999
		2501-5000 TL	-,11973	,20347	,977
		5001-7500 TL	-,46061	,24611	,335
		7501-10000 TL	-,16818	,21046	,931
		10001 ve +	-,20505	,20956	,865
	2501-5000 TL	0-2500 TL	,11973	,20347	,977
		5001-7500 TL	-,34088	,21785	,521
		7501-10000 TL	-,04846	,17657	,999
		10001 ve +	-,08532	,17550	,989
		5001-7500 TL	0-2500 TL	,46061	,24611
	2501-5000 TL		,34088	,21785	,521
	7501-10000 TL		,29242	,22439	,689
	10001 ve +		,25556	,22354	,783
	7501-10000 TL		0-2500 TL	,16818	,21046
		2501-5000 TL	,04846	,17657	,999
		5001-7500 TL	-,29242	,22439	,689
		10001 ve +	-,03687	,18356	1,000
		10001 ve +	0-2500 TL	,20505	,20956
	2501-5000 TL		,08532	,17550	,989
	5001-7500 TL		-,25556	,22354	,783
	7501-10000 TL		,03687	,18356	1,000

TEŞEKKÜR

Tez yazım sürecinde bana her konuda yardımcı olan ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Dilek Demirhan'a, yüksek lisans eğitimimdeki katkılarından dolayı değerli hocalarıma, eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZGEÇMİŞ

Tamer Güler 1994 yılında İzmir’de doğdu. İlköğretim eğitimini Yıldırım Beyazıt İlköğretim okulu ve lise eğitimini Cem Bakioğlu Anadolu Lisesinde tamamlayıp 2012 yılında Ege Üniversitesi İşletme bölümüne başladı. 2012 yılında bir sene İngilizce hazırlık eğitimi gördü. 2016 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi’nde İç Kontrol biriminde stajını gerçekleştirdi. 2017 yılında lisansını tamamladı. Aynı yıl Ege Üniversite İşletme Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programına başladı.

